

Programmabegroting 2022 - 2025

Meerjarenbegroting van de gemeente Epe

Gemeente Epe

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2022 - 2025	1
Inhoudsopgave	3
Aanbieding aan de gemeenteraad	5
Inleiding	6
Algemeen	7
Beleidskeuzes 2022	8
Bestuurlijk kader	9
Bestuurlijke en Financiële overwegingen	11
Toelichting en leeswijzer programmabegroting	14
Programmaplan	15
Pijler: Sociaal	16
Programma 1 Opgroeien in Epe	17
Programma 2 Actief in Epe	21
Programma 3 Zorg en opvang	24
Programma 4 Leefbaar en veilig	26
Pijler: Ruimte	31
Programma 5 Ruimte en wonen	32
Programma 6 Epe op orde	37
Programma 7 Duurzaamheid	39
Programma 8 Toezicht en handhaving	42
Pijler: Economie	45
Programma 9 Bedrijvigheid	46
Programma 10 Weer aan het werk	49
Pijler: Bestuur	52
Programma 11 Bestuur en organisatie	52
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	56
Overhead	58
Paragrafen	60
1 Lokale heffingen	61
2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	66
3 Onderhoud kapitaalgoederen	74
4 Financiering	77
5 Bedrijfsvoering	80
6 Verbonden partijen	85
7 Grondbeleid	93
8 Decentralisaties sociaal domein	95
9 Covid-19	99
Financiële begroting	102
Toelichting mutaties programma 1 Opgroeien in Epe	111
Toelichting mutaties programma 2 Actief in Epe	112
Toelichting mutaties programma 3 Zorg en opvang	113
Toelichting mutaties programma 4 Leefbaar en veilig	114
Toelichting mutaties programma 5 Ruimte en wonen	115
Toelichting mutaties programma 6 Epe op orde	116
Toelichting mutaties programma 7 Duurzaamheid	117
Toelichting mutaties programma 8 Toezicht en handhaving	118
Toelichting mutaties programma 9 Bedrijvigheid	119
Toelichting mutaties programma 10 Weer aan het werk	120
Toelichting mutaties programma 11 Bestuur en organisatie	121
Toelichting mutaties Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	122
Toelichting mutaties programma Overhead	123
Toelichting mutaties in de Reserves	124
Bijlagen	127
1 Toelichting autonome ontwikkeling bestaand beleid 2022-2025 (budgetprognose)	128
2 Toelichting voortzetting (nieuw) beleid uit de vorige meerjarenbegroting 2022-2025	136
3 Toelichting nieuw beleid 2022-2025	139

4 Investeringsplan.....	145
5 Overzicht baten en lasten per taakveld.....	148
6 Overzicht verloop reserves en voorzieningen.....	152
7 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering.....	155
8 Kapitaallasten, personeelskosten, loon- en prijsstijgingen	156
Verklaring van gebruikte afkortingen	157

Aanbieding aan de gemeenteraad

Epe, 5 oktober 2021

Onderwerp: Programmabegroting 2022-2025

Geachte leden van de raad,

Deze begroting die wij u aanbieden, is de laatste in deze bestuursperiode. Een begroting die een goede basis en vertrekpunt vormt voor de nieuwe raad en het nieuwe college. Er zijn nog wel enkele onzekerheden waar we rekening mee moeten houden, zoals de nog ongewisse uitkomst van de herijking van het gemeentefonds en de structurele hoogte van de bijdrage voor de extra kosten in de jeugdzorg. Daarnaast hebben we nog te maken met de onzekere uitgaven door de effecten van de huidige coronacrisis. Zeker nu de samenleving meer open gaat en het Rijk de steunmaatregelen afbouwt. De flinke financiële buffer voor 2022 lijkt vooralsnog voldoende.

We hebben een realistische inschatting van de inkomsten gemaakt, rekening houdend met de onzekerheden. Er is in deze begroting (beperkte) structurele financiële ruimte en een budget met eenmalige financiële middelen. Dat geeft mogelijkheden om voorstellen te doen voor diverse maatregelen en investeringen. Wel met enige terughoudendheid omdat in 2022 een nieuw gemeentebestuur aantreedt. In de komende tijd moet blijken of er financiële mogelijkheden zijn om wensen en ambities ook structureel te kunnen invullen. Voor structurele uitgaven danwel investeringen is een bedrag van afgerond € 400.000 beschikbaar, voor incidentele uitgaven is dat een bedrag van afgerond € 3,6 miljoen. Het is een begroting die sluitend en solide is én toekomstbestendig. Met de woonlasten blijven we onder het landelijk gemiddelde.

Vanuit de samenleving merken we een veranderende vraag en een toenemend beroep op de gemeente. Signalen die we oppakken en waar we in deze begroting op inspelen. Het op peil houden en versterken van de gemeentelijke dienstverlening is daarin de rode draad, daarbij inbegrepen ook communicatie en inwonerparticipatie. Het doel is om een goede dienstverlening aan en facilitering van de samenleving te kunnen bieden.

Met deze begroting maken we het mogelijk om te kunnen blijven werken aan belangrijke maatschappelijke opgaven, zoals de transformatie van de zorg, wonen, de energietransitie en de gevolgen van klimaatverandering. De implementatie van de Omgevingswet ondersteunen we met diverse maatregelen en investeringen. Op diverse andere terreinen zorgen we ook voor financiële mogelijkheden, zoals voor mobiliteit, recreatie en toerisme, communicatie-participatie, sportvelden, onderwijshuisvesting, digitale veiligheid.

We ronden met deze begroting de uitwerking van ons collegeprogramma af. Een aantal activiteiten en projecten krijgt nog een afronding in 2022 of in de jaren daarna.

Met de voorgestelde maatregelen en investeringen in deze begroting vinden wij dat er een goede basis ligt voor de nieuwe bestuursperiode. Een basis die het mogelijk maakt om met de samenleving vorm te geven aan de reeds inzette ontwikkelingen en in te kunnen spelen op uitdagingen in de nabije toekomst die zowel bestuurlijk als maatschappelijk op ons afkomen.

Deze solide en sluitende begroting vormt een degelijke basis voor een volgende coalitie en een nieuw college.

Burgemeester en wethouders van Epe,

de burgemeester,

de secretaris,

dhr. dr. T.C.M. Horn

mw. C. Kats

Inleiding

Algemeen

Deze begroting is de laatste in de bestuursperiode 2018-2022. Met deze begroting ronden we de uitwerking van ons collegeprogramma af. Een aantal activiteiten/projecten krijgt nog een afronding in 2022 of in de jaren daarna. De basis voor deze begroting ligt in de uitgangspunten van het coalitieakkoord “Samen zorgen voor elkaar”, de “Toekomstvisie Epe 2030”, de richtinggevende beleidskaders voor de domeinen sociaal, ruimte, economie en bestuur/organisatie zoals beschreven bij de pijlers in de programmabegroting en de Perspectiefnota 2022-2025 (incl. de amendementen).

Deze begroting speelt in op diverse ontwikkelingen en legt daarmee een goede basis en vertrekpunt voor de nieuwe raad en een nieuw college na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022. Een belangrijk element in deze begroting is dat het voorstellen bevat die inspelen op de veranderende vraag en een toenemend beroep op de gemeente vanuit de inwoners, organisaties en bedrijven. Centraal staan daarin de onderwerpen dienstverlening, communicatie en participatie, ondersteund door een goed digitaal instrumentarium. Daarnaast spelen we in op een toename van werkzaamheden om de dienstverlening op peil te houden.

Voor een aantal actuele toekomstgerichte visies die net gereed zijn of binnenkort komen zijn er financiële mogelijkheden om die visies te kunnen implementeren. Het gaat dan onder meer om de omgevingswet, energie en klimaat, mobiliteit, recreatie en toerisme, dienstverlening en informatiebeleid. Maar ook in de uitvoering van communicatie en participatie, zorg-ondersteuning-preventie en de invulling van de extra middelen voor jeugdzorg.

De impact van de coronacrisis op de samenleving en op de gemeentelijke begroting is er nog steeds. De beperkingen zijn grotendeels opgeheven en de rijkssteunmaatregelen worden afgebouwd. Om de negatieve maatschappelijke effecten tegen te gaan is door uw raad het beleidskader “Herstel- en stimuleringsagenda coronacrisis” vastgesteld met bijbehorende budgetten om in te kunnen zetten in 2021 en 2022. Vooral nog lijken die bedragen voldoende en zijn er geen extra maatregelen opgenomen.

Financieel gezien zijn er nog een aantal onzekerheden rondom de herijking van het gemeentefonds, de extra jeugdzorggelden en de coronamiddelen (voor de langere termijn). Desondanks zijn er voldoende mogelijkheden om ingezet beleid voort te zetten en om in te spelen op ontwikkelingen vanuit de samenleving en vanuit wetgeving. Een kanttekening is dat er nu beperkte financiële ruimte is voor structurele inzet van middelen. In de komende tijd moet blijken of er financiële mogelijkheden zijn om wensen en ambities structureel te kunnen invullen. Voor nu ligt er een goede basis voor een nieuwe bestuursperiode.

Beleidskeuzes 2022

Op basis van voorstaande hebben wij de programmabegroting opgesteld en beleidskeuzes gemaakt voor 2022. Naast de hierboven reeds genoemde onderwerpen volgt een selectie daaruit.

Binnen het sociaal domein werken we verder aan de transformatie in het aanbod zorg en ondersteuning. Besluitvorming vindt plaats over het integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen, het subsidiebeleid en de toekomstvisie accommodaties. Bij het ruimtelijk domein ronden we de implementatie van omgevingswet af. De herstructurering Vaassen-centrum krijgt een vervolg inclusief het plan voor een ontvangstlocatie voor recreatie en toerisme. Besluitvorming vindt plaats over een geactualiseerde woonagenda, het beleidskader cultuurhistorie, het mobiliteitsplan en het beleidsplan begraafplaatsen. Er komen diverse uitvoeringsprogramma's tot stand als vervolg op de vastgestelde beleidsplannen. Op het economisch terrein wordt de inzet op vitale vakantieparken voortgezet. Bij het domein bestuur en organisatie vindt een verdere invulling plaats van activiteiten gericht op het toepassen van inwonersparticipatie en actieve communicatie met de samenleving. Er worden actuele visies ontwikkeld voor de gemeentelijke dienstverlening en informatiebeleid.

Bestuurlijk kader

Kaderstelling door de gemeenteraad

Het coalitieakkoord 2018-2022 vormt het richtinggevend kader voor deze bestuursperiode. Daarnaast hebben de hoofdkaders op de beleidsvelden sociaal, ruimte, economie en organisatieontwikkeling/bedrijfsvoering en actuele beleidsnota's voor specifieke beleidsterreinen een richtinggevend karakter. Dit geheel is bepalend voor zowel vorm en inhoud van de programmabegroting alsook voor de wijze waarop de programmabegroting wordt uitgevoerd. De volgende kaders vormen het vertrekpunt.

Toekomstvisie Epe 2030 (raadsbesluit 20 juni 2013, nr. 2013-16969).

Onder het motto "Duurzaam voortbouwen op kwaliteit" zijn op de drie pijlers van beleid (economie, sociaal en ruimte) de hoofdlijnen van de toekomstige gewenste ontwikkelingen vastgesteld. De hoofdkoers is te vatten in vier kernwaarden, te weten: onderscheidend (kiezen voor kwaliteit, authentiek, benutten van sterke kanten), duurzaam (samen ontwikkelen, zorgvuldig omgaan met de omgeving en middelen), verbindend (goede fysieke verbindingen, kansen voor alle culturen en generaties), verrassend (open staan voor initiatieven en andere oplossingen, ruimte voor ideeën). Bij economie is de inzet gericht op het versterken van de economische structuur door modernisering van de arbeidsmarkt en focus op groeisectoren (zorg en recreatie/toerisme). In het sociale domein is de lijn meer betrokkenheid van mensen bij hun woon- en leefomgeving met ondersteuning van een goed voorzieningenaanbod. Bij het beleidsdomein ruimte is de uitdaging om binnen de kaders van de unieke fysieke omgeving nieuwe mogelijkheden voor wonen en bedrijvigheid te creëren. Een belangrijke aspect hierin betreffen de effecten van de demografische ontwikkelingen. De realisatie van de ambities vindt in belangrijke mate plaats door samenwerking met diverse partijen (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven, regio- en buurgemeenten).

Regisserende gemeente (raadsbesluit 22 januari 2015; nr. 2014-39269)

Aanpakken van maatschappelijke vraagstukken en het bereiken van maatschappelijke effecten vindt plaats in overleg en samenspel met inwoners, instellingen en bedrijven. De gemeente is één van de spelers in het maatschappelijke veld. In veel gevallen wordt de uitvoering overgelaten aan anderen. De "regisserende gemeente" geeft aan wat ze wil bereiken en maakt hierover afspraken met derden. Zij geven invulling aan de uitvoering. Daarmee inspeland op kwaliteit, deskundigheid en kosteneffectiviteit bij derden; het benutten van eigen kracht, energie en creativiteit bij inwoners, instellingen en bedrijven.

De "regisserende gemeente" werkt samen met partijen die kunnen en willen bijdragen aan de realisatie van beoogde maatschappelijke effecten. Dat varieert van opdrachtgeverschap tot samenwerken op basis van afspraken. Kernpunten zijn verbinden en samenbrengen van partijen.

Coalitieakkoord "Sociaal, duurzaam en verbindend!!" (raadsbesluit 14 mei 2018, nr. 2018-04871).

In deze bestuursperiode zijn er een aantal uitdagingen waar de specifieke aandacht naar uit gaat.

- Duurzame ontwikkeling. Met de samenleving inspelen op energietransitie en klimaatverandering.
- Transformatie zorg en ondersteuning. Realiseren van vernieuwing in ontmoeting, ondersteuning en zorg.
- Invoeren Omgevingswet. Implementeren wet met nieuwe werkwijzen en inwonerparticipatie.
- Financieel solide. Vroegtijdig anticiperen op nieuwe ontwikkeling om financieel gezond te blijven.
- Bestuur en samenleving. Vanuit het regiemodel een verdere doorontwikkeling van inwonerparticipatie, dienstverlening (digitaal) en van de rolinvulling door bestuur en ambtelijke organisatie.

De inzet is het unieke van deze gemeente (natuur, landschap en cultuurhistorie) en vier dorpskernen met een eigen identiteit te behouden en daar waar mogelijk te versterken. Om een krachtige en vitale gemeente te blijven, vindt samenwerking plaats met buurgemeenten en de gemeenten in de Regio Stedendriehoek alsook met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Vanuit de ambities en de geschetste uitdagingen is er specifieke aandacht voor vier thema's, te weten: vitale dorpen en buurtschappen, duurzame leefomgeving, duurzame economie en verbindende overheid.

Voor het financiële - en belastingbeleid zijn er principes en uitgangspunten vastgelegd.

Kaderuitvoering

De taak van ons college is de voorbereiding en uitvoering van de programmabegroting binnen de kaders en de prioritaire aandachtspunten van de raad. Ons collegeprogramma vormt hierbij de basis.

Bestuurlijke en Financiële overwegingen

Effectieve uitvoering coalitieakkoord 2018-2022

Het coalitieakkoord “Sociaal, duurzaam en verbindend!” bevat de ambities, de speerpunten van beleid en de prestatieafspraken voor de bestuursperiode 2018-2022.

Bij de uitwerking van het coalitieakkoord zijn een aantal leidende hoofdprocessen te onderscheiden, te weten: het realiseren van het collegeprogramma, de transformatie in het sociale domein en het ruimtelijk domein via de omgevingswet en het programma voor organisatieontwikkeling die de twee voorgaande processen mede ondersteunt.

In de uitwerking van deze hoofdprocessen raken diverse activiteiten elkaar, is er overlap, beïnvloeding of afhankelijkheid. Voor een effectieve uitwerking van het coalitieakkoord wordt samenhang en afstemming aangebracht in de uitvoering van al de activiteiten uit de hoofdprocessen.

De inzet is om vanuit een toekomstgerichte blik oplossingen te zoeken en kansen te benutten. Aandacht ook voor aspecten als duurzaamheid, efficiency en effectiviteit op een sobere doch kwalitatief verantwoorde wijze.

Financiële hoofdlijnen meerjarenperspectief

Afgelopen voorjaar heeft het college in de Perspectiefnota 2022-2025 aan de raad in grote lijnen het financieel meerjarenperspectief gepresenteerd voor de nieuwe begroting 2022-2025. Het beeld is gunstiger dan dat het een jaar geleden was, maar nog altijd onzeker door het negatieve effect dat wordt verwacht van de (naar 2023 uitgestelde) herijking van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Enkele punten die van invloed zijn op het financiële beeld, worden hierna toegelicht.

Algemene uitkering gemeentefonds

Zoals in de perspectiefnota al werd aangegeven, is ten opzichte van de huidige meerjarenbegroting (en los van de herijking) structureel een negatieve ontwikkeling zichtbaar in de algemene uitkering, veroorzaakt door aanpassingen in de ‘maatstaven’ en het ‘accres’ op basis waarvan de uitkering wordt berekend. Het effect hiervan voor 2022 valt mee, maar structureel is het negatieve effect groter geworden dan bij de perspectiefnota kon worden voorzien (ongeveer € 0,5 mln. structureel).

De ontwikkeling van de algemene uitkering blijft voortdurend in beweging. Nieuwe circulaire's zullen hierin de komende tijd hopelijk meer duidelijkheid geven. De effecten hiervan worden vertaald in de volgende perspectiefnota en begroting.

Effect herijking minder ongunstig

Het rijk besloot om de herijking van de algemene uitkering opnieuw met een jaar uit te stellen. In de vorige begroting werd rekening gehouden met een nadeel van € 75,00 per inwoner. Inmiddels lijkt het er op dat het nadeel niet zo fors zal zijn. In deze begroting wordt nu rekening gehouden met ongeveer € 10,00 nadeel per inwoner vanaf 2023. Dit is in de begroting vertaald door het opnemen van een stelpost (structurele buffer) van € 350.000. De definitieve uitkomst is nog steeds onzeker. Diverse adviezen moeten nog worden uitgebracht en de definitieve nieuwe verdeling moet worden vastgesteld door het nieuwe kabinet.

Door het ministerie is aangegeven dat men het maximale (cumulatieve) nadeel of voordeel per gemeente wil maximeren op € 60,00 per inwoner. Het effect hiervan en actualisatie van onderliggende gegevens kunnen ook nog van invloed zijn op de uitkomst per individuele gemeente. Al deze factoren vereisen nog steeds behoedzaamheid ten aanzien van het incalculeren van het verwachte nadeel.

Financiële taakstelling verval

Door het naar verwachting minder ongunstige negatieve effect van de herijking van het gemeentefonds, kan de in de begroting 2021-2024 opgenomen financiële taakstelling van € 1,2 mln. vervallen. Hierdoor is er nu geen noodzaak meer tot het opstellen van het eerder aangekondigde uitwerkingsplan (bijsturingsmaatregelen / bezuinigingen).

Coronacrisis

Onduidelijk is nog wat de gevolgen zullen zijn, incidenteel én structureel, van de coronacrisis. Met een stevige reserve, die gevormd is bij de vorige begrotingsbehandeling, aangevuld met compensatie-

uitkeringen van het Rijk, kunnen tot en met 2022 extra uitgaven (acute uitgaven en uitgaven voor overbrugging en herstel) en stimuleringsuitgaven worden gedekt. Hiervoor zijn een beleidskader en een uitwerkingsplan opgesteld. In hoeverre de coronacrisis effect zal hebben op de economische ontwikkelingen en wat daarvan voor de gemeentelijke financiën het gevolg zal zijn, valt nog weinig te zeggen. Mogelijk dat er ook een effect zal zijn voor de algemene uitkering, dit is afhankelijk van hoe het Rijk reageert op de crisis en op welke manier dit wordt vertaald in de algemene uitkering.

Nieuwe begroting op basis van bestaand beleid

Het college heeft op enkele punten voor bestaand of ingezet beleid aanvullende middelen in de begroting opgenomen, om dit beleid (deels tijdelijk) te kunnen continueren. Daarnaast zijn op enkele beleidsterreinen budgetten in de begroting opgenomen vanwege een wettelijke verplichting, om tegemoet te komen aan de vraag vanuit de samenleving, om uitvoering te kunnen blijven geven aan bestaand beleid of omdat anders knelpunten in de uitvoering of in de bedrijfsvoering ontstaan.

Sociaal domein

Uitgangspunt is tot nu toe geweest dat de uitvoering van de taken in het sociaal domein (Wmo, jeugdzorg) plaats vindt binnen de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde middelen (incl. toevoeging volume- en prijsstijging). In deze begroting is, in lijn met de perspectiefnota, de eerste stap gezet om dit uitgangspunt los te laten. Diverse ontwikkelingen binnen de algemene uitkering en de begroting maken dat het vasthouden hieraan niet meer voor de hand ligt. De structurele ruimte die binnen het sociaal domein beschikbaar is (afgerond € 6 ton), is ingezet binnen de gemeentebegroting. De uitgaven kunnen op basis van de ervaringscijfers steeds beter worden begroot. Er blijft echter sprake van structurele en incidentele risico's. Tegenvallers kunnen (incidenteel) worden opgevangen door de reserve risico's sociaal domein.

Extra middelen voor jeugdzorg

Voor 2022 is door het rijk toegezegd dat voor de gemeenten (eenmalig) extra middelen beschikbaar worden gesteld om de problemen binnen de jeugdzorg op te lossen. Een nieuw kabinet moet er over besluiten of en in hoeverre deze extra middelen ook structureel beschikbaar komen. Op grond van een afspraak tussen de VNG en de gezamenlijke provincies (IPO), is nu al wel, vooruitlopend hierop, voor de jaren vanaf 2023 75% van de verwachte structurele middelen opgenomen in de gemeentebegroting. Hier tegenover is ter grootte van hetzelfde bedrag een stelpost opgenomen voor de extra uitgaven.

Uitkomst begroting bij ongewijzigd beleid

De uitkomst van de meerjarenbegroting, bij ongewijzigd beleid, is als volgt:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Uitkomst meerjarenbegroting	€ 2.686.000	€ 2.139.000	€ 2.050.000	€ 1.970.000

Deze positieve uitkomst wordt in belangrijke mate beïnvloed door de genoemde inkomsten van het rijk voor jeugdzorg (€ 2,1 mln. in 2022, aflopend in de jaren daarna). Belangrijke kanttekening hierbij is dat tegenover deze inkomsten, zoals gezegd, uitgaven zullen moeten worden gedaan, waarvoor nu een even grote uitgaven-stelpost is opgenomen (budgettair neutraal).

Voor extra uitgaven om bestaand beleid te kunnen voorzetten en nieuwe (wettelijke) taken te kunnen uitvoeren, is een bedrag aan eenmalige middelen en een beperkt structureel bedrag beschikbaar.

Eenmalige middelen

Bij het opstellen van de begroting zijn evenals in voorgaande jaren weer de reserves doorgelicht. Resultaat hiervan is dat bij enkele reserves een surplus aanwezig is, dat bij deze begroting vrijvalt en kan worden ingezet ter dekking van eenmalige uitgaven. Het gaat om in totaal € 3,6 mln. Deze eenmalige middelen zijn deels ingezet om beleid uit de huidige meerjarenbegroting voort te kunnen zetten, om in te kunnen spelen op de veranderende vraag uit de samenleving, voor uitvoering van wettelijke taken (bijv. de invoering van de Omgevingswet) en voor het oplossen van een aantal knelpunten.

Opbrengst precariobelasting i.r.t. onderwijshuisvesting

De opbrengsten precariobelasting worden, voor zover mogelijk, toegevoegd aan de reserve huisvesting onderwijsvoorzieningen. Inclusief de nog te realiseren opbrengst over 2021 komt daarmee € 6,4 mln. beschikbaar om in te zetten voor de verplichting die de gemeente heeft om in

onderwijshuisvesting te voorzien.

Financiering verplichtingen onderwijshuisvesting

Om hieraan invulling te geven is het koersdocument kindvoorzieningen opgesteld. Daarnaast wordt op dit moment gewerkt aan de opstelling van een integraal huisvestingsplan voor alle onderwijsvoorzieningen. Verwacht wordt dat hoge investeringen nodig zijn om aan de minimale verplichtingen te kunnen voldoen. Het is op dit moment niet mogelijk om structureel hiervoor een budget in de begroting te reserveren. Wel wordt de reserve (die vanaf 2019 jaarlijks aangevuld wordt) ook voor het jaar 2025 weer aangevuld met € 500.000.

Belastingen en woonlasten

Naast de reguliere indexering van de onroerende zaak belastingen (OZB) en aanvullende verhoging met 1,5%, waarover bij eerdere begrotingen is besloten (voor 2020, 2021 en 2022), wordt de OZB niet extra verhoogd. Ook de stijging van de huizenprijzen zal niet leiden tot extra verhoging van de OZB-opbrengst, omdat tegenover de waardestijging een overeenkomstige daling van het tarief staat. Met de voorgestelde tariefaanpassingen voor de gemeentelijke belastingen blijven de woonlasten naar verwachting onder het landelijk gemiddelde. Onderdeel hiervan is de woonlastenverlichting van € 50 per huishouden, die in 2022 voor de laatste keer wordt toegekend. De hondenbelasting wordt met ingang van 2022 afgeschaft.

Omgevingswet / omgevingsvisie / omgevingsplan

De implementatie van omgevingswet (vanaf 1 juli 2022), inclusief het opstellen van een omgevingsvisie en het ombouwen van alle bestemmingsplannen naar omgevingsplannen, neemt veel tijd in beslag. Ook worden veel extra kosten verwacht in de komende jaren en zullen de legesopbrengsten dalen. Omdat deze uitgaven niet geheel kunnen worden opgevangen door inzet van de desbetreffende reserve, is aanvullend hierop in de nieuwe begroting een extra (werk)budget opgenomen, te dekken uit de beschikbare eenmalige middelen.

Verdere uitwerking

Een gedetailleerde (financiële) uitwerking is opgenomen in het financiële deel van de begroting, in enkele paragrafen en in de bijlagen 1 tot en met 6.

Risico's en risicobeheersing

Het college is zich er van bewust dat het opstellen van de nieuwe begroting gepaard gaat met het maken van inschattingen die beïnvloed worden door grote onzekerheden en risico's. De grootste onzekerheden zijn hierboven al genoemd.

Daarnaast zijn er andere onzekerheden en risico's, zoals de kostenstijging die - zelfs bij een gelijkblijvend niveau van onderhoud - verwacht wordt bij het onderhoud van de openbare ruimte door o.a. de klimaatverandering. Een meer uitgebreide beschrijving van de risico's is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van deze programmabegroting. Voor een deel van de risico's zijn financiële of andere maatregelen getroffen.

De algemene reserve is genormeerd op een bedrag van € 2,5 mln.

Ten slotte

Deze nieuwe begroting laat zien dat, ondanks de onzekerheden en risico's waarmee we te maken hebben, we voldoende (ook financiële) flexibiliteit hebben om hierop in te spelen. Zo kan ingezet beleid de komende tijd verder worden uitgevoerd, kunnen we inspelen op ontwikkelingen die vanuit de samenleving en vanuit een wettelijk kader op ons af komen en kunnen we inspelen op de gevolgen die de coronacrisis heeft. Dit is mogelijk vanuit een stevige financiële positie.

Hiermee kan ook een voldoende basis worden gelegd voor de volgende bestuursperiode. Wel zal de komende tijd moeten blijken in hoeverre de mogelijkheden ontstaan om ook structureel invulling te kunnen (blijven) geven aan een groot aantal ambities en wensen.

Toelichting en leeswijzer programmabegroting

Opzet programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk sturingsinstrument voor de Raad en is het richtinggevend kader voor het College voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het komende begrotingsjaar. De Raad stuurt en autoriseert het College op het niveau van de programma's.

De keuze van het aantal programma's en de verdeling van de beleidsterreinen over de programma's is vrij. De informatie die per programma minimaal geleverd moet worden is echter wel nauwkeurig voorgeschreven, evenals informatie die in andere delen van de programmabegroting opgenomen moet worden.

De voorliggende programmabegroting kent een opbouw bestaande uit vier delen te weten:

- Deel 1 met een beschrijving van de vier pijlers, de 11 onderscheiden programma's en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Centraal staan de onderdelen: wat wil de gemeente bereiken (strategische doelen), wat gaat de gemeente daarvoor doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten.
- Deel 2 met een beschrijving van de paragrafen die als doel hebben om de Raad in de gelegenheid te stellen beleidslijnen en randvoorwaarden vast te stellen en te controleren op enkele onderwerpen die een dwarsdoorsnede zijn van de onderscheiden programma's.
- Deel 3 met een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, een financiële specificatie van de kosten en baten per programma en enkele samenvattende financiële overzichten.
- Deel 4 met een aantal bijlagen die dienen als toelichting op of uitwerking van diverse aspecten uit de eerste drie delen.

Inrichting deel 1: programmaplan

De inrichting van het programmaplan is als volgt.

- De hoofddeling bestaat uit vier pijlers: sociaal, ruimte, economie en bestuur. Per pijler zijn de kenmerken van het beleid opgenomen en de speerpunten en prestatieafspraken uit het collegeakkoord voor die pijler. Dit geheel vormt de kern van het kader voor de betreffende beleidsvelden in de bij de pijler behorende programma's.
- Het programmaplan bestaat uit elf programma's verdeeld over vier pijlers.
- Per programma zijn de beleidsnota's vermeld die de kerndocumenten vormen voor het programma. Er zijn per programma beleidsonderwerpen aangegeven met daarbij aangegeven de activiteiten en wat daarvan te realiseren of concreet uit te voeren in het begrotingsjaar.

In het schema is de hoofddeling van het programmaplan weergegeven met de daarbij behorende programma's en de hoofdonderwerpen daarin.

Pijler	Programma	Hoofdonderwerpen
Sociaal	1. Opgroeien in Epe	Onderwijs en jeugd.
	2. Actief in Epe	Welzijn, sport, cultuur en accommodaties.
	3. Zorg en Opvang	WMO, gezondheid, ouderenzorg, algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering.
	4. Leefbaar en veilig	Openbare orde en veiligheid, leefbare en veilige leefomgeving.
Ruimte	5. Ruimte en Wonen	Ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting.
	6. Epe op orde	Beheer en onderhoud van de openbare ruimte
	7. Duurzaamheid	Milieu, duurzaamheid, riolering en afvalverwijdering.
	8. Toezicht en handhaving	Controle op uitvoering en de handhaving van wet- en regelgeving en de algemeen plaatselijke verordening
Economie	9. Bedrijvigheid	Lokale economie (waaronder werkgelegenheid en bedrijfsterrinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme.
	10. Weer aan het werk	Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening.
Bestuur	11. Bestuur en organisatie	Bestuur, informatievoorziening, organisatie, bedrijfsvoering, financiën.

Programmaplan

Pijler: Sociaal

Kenmerken Sociaal Beleid

Het lokaal sociaal beleid richt zich op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en het zelforganiserend vermogen van mensen. Er is sprake van een goede sociale kwaliteit wanneer inwoners zelfredzaam zijn, zij sociaaleconomische zekerheid hebben, de sociale cohesie sterk is en mensen 'erbij horen'. Sociaal beleid richt zich op alle inwoners van de gemeente Epe, met specifieke aandacht voor hen die dat nodig hebben. Jeugd krijgt daarbij extra aandacht.

Om inwoners te ondersteunen en te stimuleren mee te blijven doen is een basisvoorzieningenaanbod nodig dat is afgestemd op onze bevolkingssamenstelling en voor iedereen toegankelijk en bereikbaar. Van de inwoners wordt een actieve bijdrage verwacht in de samenleving/buurt.

Goed sociaal beleid vraagt samenwerking met inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers) organisaties en bedrijven. De gemeentelijke (regie)rol bestaat uit richting/sturing (doelen en resultaten) te geven en te coördineren (afstemming); de uitwerking en uitvoering wordt in grote mate over gelaten aan inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en bedrijven.

Burgerinitiatieven, innovaties, experimenten, een actieve houding en ontwikkelkracht zijn nodig om invulling te geven aan het sociaal beleid. Dat impliceert ruimte bieden (ondernemerschap), zowel aan inwoners als ondernemers.

Het versterken van het zelforganiserend vermogen van inwoners en hun omgeving is de centrale lijn in het beleid. Het overgrote deel van de inwoners (85%) is in staat het eigen leven goed te organiseren.

Het sociaal beleid is in drie hoofdlijnen samen te vatten:

1. *Leefbaar*

Mensen zijn in staat het eigen leven goed te organiseren met behulp van eigen talenten en netwerken. Dagelijkse problemen lossen zij zelf of samen met hun naasten op. De sociale infrastructuur ondersteunt die zelfstandigheid. Kern hier is het faciliteren van mensen.

2. *Ondersteuning*

Mensen slagen er soms tijdelijk niet in het eigen leven goed op de rit te houden. Deze groep heeft extra ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld mensen die in een sociaal isolement verkeren, werkloos raken of problemen met de opvoeding van hun kinderen ervaren. De problemen die zij ervaren kunnen ze niet meer zelf of samen met hun naasten oplossen. Voor hen is 'ondersteuning' beschikbaar met een ambulante en tijdelijke karakter.

3. *Zorg*

Een kleine groep mensen heeft structureel hulp en ondersteuning nodig. Hun problemen zijn langdurig en/of complex van aard. Bijvoorbeeld dementerende ouderen, mensen met een psychiatrische stoornis, mensen met een ernstige lichamelijke of verstandelijke beperking, langdurig werklozen en multiprobleemgezinnen. Deze mensen doen vaak een beroep op voorzieningen die door verschillende partners geleverd worden, waardoor afstemming belangrijk is: 1 gezin, 1 regisseur, 1 plan.

In de Sociale Agenda 2015-2021 is bovenstaande verder uitgewerkt.

Coalitieakkoord 2018-2022

Thema 1: Vitale dorpen en buurtschappen

Adequate maatschappelijke voorzieningen

De inzet van vrijwilligers en verenigingen vraagt een goede ondersteuning en goede faciliteiten. Van belang zijn goede accommodaties op diverse terreinen zoals sport, welzijn en cultuur. Dichtbij mensen en verenigingen. Ook voor onderwijshuisvesting is dit van toepassing. Het streven is om in ieder dorp een schoolvoorziening te houden.

Prestatieafspraken:

1. Er is inzicht in en een plan voor spreiding van onderwijs over de dorpen en de financiering van onderwijshuisvesting voor de toekomst.
2. Voor het uitvoeren van activiteiten door vrijwilligers en verenigingen is een adequaat gemeentelijk ondersteunings-aanbod.
3. Er is een integraal toekomstgericht plan voor accommodaties per dorp met aandacht voor multifunctioneel gebruik en financiering.
4. Er is een stimuleringsregeling voor jeugd van 5 tot 18 jaar voor een financiële bijdrage in het lidmaatschap van een vereniging.

Zorg en ondersteuning dichtbij

Voor mensen die zorgvragen hebben, van jong tot oud, dient goed bereikbare hulp en dienstverlening aanwezig te zijn. De inzet is om, vanuit eigen regie en verantwoordelijkheid van mensen, dit dichtbij hen te organiseren en om maatwerk te bieden. Betrokkenheid van familie, buurt, vrijwilligers en mantelzorgers is onmisbaar en zij verdienen indien nodig ondersteuning.

Prestatieafspraken:

5. Er zijn nadere afspraken gemaakt met maatschappelijke partners over het bieden van efficiënte en doelmatige zorg op maat mede in verhouding tot algemene voorzieningen.
6. Continuering van ondersteuning van mantelzorgers.
7. Er is een versterkte inzet op het voorkomen van zorg- en financieel gerelateerde problemen bij inwoners.
8. Er is een samenhangende aanpak gericht op de integratie van stathouders/nieuwkomers en hun kinderen.

Goed leefklimaat

Van bewoners wordt een actieve bijdrage verwacht in de leefbaarheid voor de eigen directe woon- en leefomgeving. Inwoners werken samen aan een betere buurt. Gebiedsgericht werken draagt hieraan bij en krijgt een verdere ontwikkeling. Veiligheid en overlast vormen belangrijke aandachtspunten. De inzet hierbij ligt met name op actieve preventie gericht op het voorkomen van onveilige situaties.

Prestatieafspraken:

9. Gebiedsgericht werken is volledig geïmplementeerd in de samenleving en binnen de gemeentelijke organisatie.
10. Er is een versterkte inzet op preventieve maatregelen voor tegengaan van overlast en onveiligheid in dorpscentra en wijken.
11. Toezicht en handhaving is verder versterkt door onder meer een effectieve samenwerking van partijen en samenleving in dorpscentra en wijken.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de programma's in deze pijler aan.

Programma 1 | Opgroeien in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg.

De voorzieningen gericht op de jeugd maken ook deel uit van het basisaanbod aan voorzieningen waar in programma 2 "Actief in Epe" aandacht aan wordt gegeven. Er bestaat een relatie met de programma's 3 "Zorg en opvang" (jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning) en 4 "Leefbaar en veilig" (integrale veiligheid: thema "Jeugd en veiligheid").

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Beleidsplan Sociaal Domein (2019)
- Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022
- Beleidsvisie Onderwijshuisvesting (2011)
- Actiekader Onderwijs (2017)
- Regionaal Veiligheidsplan 2016-2019
- Sociale Agenda 2015-2021
- Plan huisvesting en integratie statushouders (2016)
- Inkoopnota 2019

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Verwijzingen Halt <i>Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.</i>	10	13	9	14
Kinderen in uitkeringsgezin <i>Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.</i>	5%	5%	4%	-
Voortijdige schoolverlaters (vo+mbo) <i>Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.</i>	1,7%	1,9%	2,1%	-
Absoluut verzuim <i>Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 5-18 jaar.</i>	4,4	3,3	1,9	-
Relatief verzuim <i>Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.</i>	31	31	28	-
Jongeren met jeugdhulp <i>Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar (tweede helft van het genoemde jaar).</i>	10,2%	9,5%	10,6%	10,0%
Jongeren met jeugdbescherming <i>Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar (tweede helft van het genoemde jaar).</i>	1,3%	1,1%	1,1%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering <i>Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) (tweede helft van het genoemde jaar).</i>	0,4%	0,2%	0,2%	-
Jongeren met een delict voor de rechter <i>Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.</i>	1%	1%	1%	-

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen.
2. Bevorderen kwaliteit jeugd- en onderwijsvoorzieningen.

Uitkomsten:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen.

1.1.1. Het aantal voortijdig schoolverlaters dat een begeleidingstraject kregen.				
2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Streefwaarde 2022
		165	111	400

1.1.2. Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 17 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het voortgezet onderwijs verlaat.				
2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Streefwaarde 2022
		7,1%	5,0%	-

Door een wijziging in de systematiek van telling zijn er geen gegevens beschikbaar van voor het schooljaar 2018/19.

1.1.3. Aandeel van schoolgaande kinderen met overgewicht in het totaal van schoolgaande kinderen in de gemeente .				
2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	Streefwaarde 2022
12%	13%	13%	13%	3-jarigen: 7%
8%	10%	10%	10%	5/6-jarigen: 5%
16%	14%	14%	14%	12/13-jarigen: 12%

1.1.4. Het gebruik van alcohol, rookwaren en drugs onder jongeren:				
- Het aandeel van jongeren dat recent alcohol heeft gedronken.				
- Het aandeel van jongeren dat wekelijks rookt.				
- Het aandeel van jongeren dat recent harddrugs heeft gebruikt.				
- Het aandeel van jongeren dat ooit harddrugs heeft gebruikt.				
	2015	2019	2020	Streefwaarde 2022
	32%	30%	30%	recent alcohol gedronken ≤ 20%
	11%	4%	4%	wekelijks rookt ≤ 8%
	1%	-	-	recent harddrugs gebruikt 0%
	3%	3%	3%	ooit harddrugs gebruikt incl. lachgas 0%
	1%	1%	1%	ooit harddrugs gebruikt excl. lachgas 0%

Indicatoren bij het strategische doel 2: Bevorderen kwaliteit jeugd- en onderwijsvoorzieningen.

1.2.1. Effect van de hulp in het sociaal domein: Het percentage van de cliënten die in het cliëntervaringsonderzoek Sociaal Domein Jeugd de vijf vragen in het onderdeel "wat is het effect van de hulp" beantwoorden met "eens" en "helemaal eens".

- Door de hulp kan ik beter mijn problemen oplossen.
- Door de hulp kan ik beter voor mezelf opkomen.
- Door de hulp gaat het beter op school, werk of dagbesteding.
- Door de hulp besteed ik mijn vrije tijd beter.

- Door de hulp is mijn relatie met vrienden en anderen beter geworden.

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
60%	64%	64%	57%	>= 70%

1.2.2. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar in de nabije omgeving.

	2019	Streefwaarde 2022
	50%	>= 56%

1.2.3. Aantal deelnemers aan de stimuleringsregeling voor jeugd van 5 tot 18 jaar.

	2019	2020	Streefwaarde 2022
	1.696	1.131	3.600

Wat gaan we daarvoor doen

Onderwijs	Portefeuillehouder: E. Visser
<i>Activiteiten:</i>	<i>Uitvoering in 2022</i>
1. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Jeugd Agenda.	1. Afstemming bereiken met maatschappelijke partners over relevante onderwerpen op het gebied van onderwijs, jeugd(zorg), en sport.
2. Uitgevoerd Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2018-2022.	2. Opstellen en uitvoeren activiteitenprogramma 2022.
3. Uitwerken Actiekader Onderwijs en Koers duurzame kindvoorzieningen.	3a. Plan ontwikkelen huisvesting scholen Epe Zuidwest (waaronder de Van der Reijdschool) 3b. Planvorming gedeeltelijke renovatie St. Bernardusschool 3c. Uitbreiding MFC Kleurrijk met twee lokalen. 3d. Start realisatie renovatie RSG N.O.-Veluwe. 3e. Afronden renovatie basisschool de Krugerstee Vaassen.
4. Opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijsvoorzieningen.	4. Afronden besluitvorming.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>	
5. Een samen met schoolbesturen en besturen van voorschoolse en welzijnsinstellingen opgesteld plan voor toekomstbestendig onderwijs in de dorpen en de financiering daarvan.	5. Zie activiteiten 3 en 4 hiervoor.
<i>Toelichting:</i>	
1. De (meerjarige) Lokaal Educatieve Jeugd Agenda is samen met het onderwijs en organisaties rond jeugd opgesteld. 2. Het beleidsplan OAB 2019-2022 is opgesteld met onderwijs, CJG en voorschoolse voorzieningen. Het wordt jaarlijks uitgewerkt in een activiteitenprogramma waarin de ontwikkelingen, doelstellingen en afspraken voor subsidieverlening opgenomen is voor dat jaar. 3. Het Actiekader Onderwijs (2016) en het Koersdocument duurzame kindvoorzieningen is opgesteld in samenwerking met partners uit het domein onderwijs en jeugd. 5. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 1 behorend bij het speerpunt "Adequate maatschappelijke voorzieningen uit het coalitieakkoord". De plannen afstemmen met het integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen en het op te stellen integraal toekomstgericht plan voor accommodaties per dorp voor onder meer welzijn, cultuur en sport (= activiteit in programma 2).	

Jeugdzorg	Portefeuillehouder: C.M. de Waard-Oudesluijs
<i>Activiteiten:</i>	<i>Uitvoering in 2022:</i>
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten o.a. over het CJG en schoolmaatschappelijk werk.
2. Uitvoeren jeugdgezondheidszorg.	2. Subsidie-/uitvoeringsafspraken maken over de jeugdgezondheidszorg.
3. Realiseren van de transformatie jeugdzorg.	3a. Uitvoeren van het Actieprogramma Sociaal Domein 2019-2022 en de projecten "Grip op zorg" en "De Nieuwe Route". 3b. Uitvoeren van landelijke/bovenregionale programma's zoals de Gelderse Verbeteragenda, Norm voor Opdrachtgeverschap en afbouw residentiële zorg. 3c. Opstellen uitwerkingsplan extra budget jeugdzorg.
<i>Toelichting:</i>	
3. Het vastgestelde integrale beleidsplan Sociaal Domein omvat de (preventieve) taken vanuit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet en onderwerpen als (passend) onderwijs en sociale veiligheid. Dit plan geeft richting aan de uitvoering van dit onderwerp. Deze activiteit staat in programma 3. Het accent ligt voor 2022 op diverse projecten en activiteiten gericht op preventie, transformatie en 'grip op zorg', waarna op basis van de effecten een afweging plaatsvindt over het vervolg. In 2022 zijn extra middelen voor jeugdzorg beschikbaar. Een deel is bestemd voor opgelegde werkzaamheden vanuit de VNG/het Rijk zoals de Gelderse Verbeteragenda (wachttijden wegnemen), de transformatie van Residentiële zorg naar kleinschalige gezinsvoorzieningen en de Norm voor Opdrachtgeverschap.	

Welzijnswerk jeugd en jongeren	Portefeuillehouder: E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligers organisaties over de doelstellingen en activiteiten o.a. jeugdwerk.

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	14.617	13.846	13.760	13.229	13.154	13.057
Lasten nieuw beleid	-	-	2.173	1.827	1.723	1.627
Lasten totaal	14.617	13.846	15.933	15.056	14.877	14.684
Baten bestaand beleid	0	592	602	602	602	602
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	0	592	602	602	602	602
Saldo	-14.617	-13.254	-15.331	-14.454	-14.275	-14.082

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Bijdrage in exploitatie Van der Reijdenschool	40	40	40	40*
2 Jongeren gezond op gewicht	58	-	-	-
3 Dekking Jongeren op gezond gewicht	-30	-	-	-
4 Inzet eenmalige extra middelen jeugdzorg/Wmo (2022)	2.105	-	-	-
5 Inzet extra middelen jeugdzorg/Wmo 2023-2025		1.744	1.640	1.544
Investerings:				
	<i>Investeringsbedrag:</i>			
1 Renovatie St. Bernardusschool Epe	773	43	43	43
Totale financiële gevolgen voor de lasten	2.173	1.827	1.723	1.627

* Inzet is dat de bijdrage na 2024 wordt afgebouwd.

Programma 2 | Actief in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.

De onderwerpen welzijn, sport en cultuur vormen de kern voor het te realiseren basisaanbod aan voorzieningen zoals opgenomen in het lokaal sociaal beleid. De voorzieningen gericht op jeugd (0-18 jaar) vallen binnen programma 1 "Opgroeien in Epe".

Dit programma draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen en wijken (inzet van voorzieningen, aandacht voor ontmoeting, tegengaan overlast en criminaliteit, kwaliteit van de woonomgeving). Er bestaat een relatie hierbij met de programma's 3 "Zorg en opvang" (maatschappelijke ondersteuning), 4 "Leefbaar en veilig" (veilige leefomgeving) en 6 "Epe op orde" (openbare ruimte).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Sport en beweegplan Epe 2020-2024
- Beleidsnota "de Kracht van Cultuur" 2016-2020
- Beleidsplan Sociaal Domein (2019)
- Plan integratie statushouders 2020
- Sociale Agenda (2015-2021)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2016	2017	2018	2019
Niet-wekelijkse sporters <i>Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.</i>	47,6%			

Vanuit de verplichte bron van deze indicator zijn geen recentere data beschikbaar.

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners.
2. Realiseren van een evenwichtig over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties.

Uitkomsten:

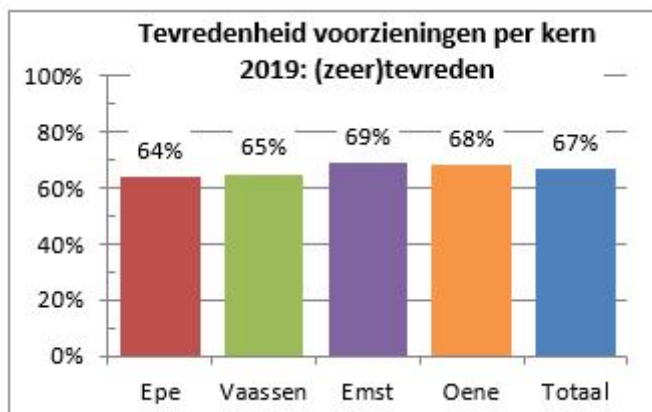
Indicatoren bij het strategische doel 1: Het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners.

2.1.1. Maatschappelijke inzet (mate van actief zijn in de samenleving): % inwoners dat:			
		2019	Streefwaarde 2022
	zich inzet voor bureaus	73%	>= 68%
	aandacht heeft voor bureaus in zorgwekkende situatie	47%	>= 38%
	actief is in verenigingsleven	65%	>= 62%
	vrijwilligerswerk doet	58%	>= 45%
	zorg aan hulpbehoevende naaste verleent.	53%	>= 45%

2.1.2. Betekenisvolle participatie: Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de inspanning van de gemeente om burgers volledig te laten deelnemen aan de maatschappij.			
		2019	Streefwaarde 2022
		6,6	>= 6,6%

Indicatoren bij het strategische doel 2: Realiseren van een evenwichtige over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties.

2.2.1. Voorzieningen (tevredenheid). Opgebouwd uit de individuele indicatoren tevredenheid over gezondheids-/zorgvoorzieningen, Welzijnsvoorzieningen, Speelvoorzieningen (kinderen tot 12 jaar), Sportvoorzieningen en Openbaar vervoer.				
			2019	Streefwaarde 2022
			67%	(zeer) tevreden >= 63%

Tevredenheid voorzieningen per kern detail	Epe	Vaassen	Emst	Oene
Gezondheidsvoorzieningen	88%	81%	82%	92%
Sportvoorzieningen	77%	83%	73%	80%
Welzijnsvoorzieningen	54%	55%	70%	76%
Openbaar Vervoer	52%	60%	55%	32%
Speelvoorzieningen (kinderen < 12jr.)	47%	47%	66%	62%

Wat gaan we daarvoor doen

Welzijn	Portefeuillehouder: C.M. de Waard-Oudesluijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligers organisaties waaronder Stichting Koppel-Swoe over de doelstellingen en activiteiten.
2. Herijken van het subsidiebeleid.	2a. Afronden besluitvorming over het subsidiebeleid. 2b. Implementeren nieuw subsidiebeleid.
3. Afronden project Accommodaties II.	3. Afronden renovatie bij Triton voor huisvesting wijkvereniging Oosterhof
Collegeprogramma 2018-2022:	
4. Er is een adequaat ondersteuningsaanbod gerealiseerd voor vrijwilligers en verenigingen in de uitvoering van hun activiteiten.	4. Gerealiseerd.
5. Een opgesteld integraal toekomstgericht plan voor accommodaties per dorp voor onder meer welzijn, cultuur en sport.	5a. Afronden besluitvorming over de toekomstvisie duurzame accommodaties. 5b. Start uitwerking visie samen met de relevante stakeholders – waaronder accommodaties en (inwoners)groepen –naar deelplannen per dorp.
6. Er is gestart met de uitwerking van het plan.	6. Start na besluitvorming over het plan.
Toelichting:	
2. Dit project levert nieuwe subsidieregelingen inclusief een nieuw verdeelmodel voor vrijwilligersorganisaties op. Het nieuwe subsidiebeleid start per 1-1-2023.	
4. Er bestaat een relatie met het te actualiseren subsidiebeleid en de activiteit in programma 9 betreffende de ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en verenigingen in het organiseren van evenementen.	
4-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2 en 3 behorend bij het speerpunt "Adequate maatschappelijke voorzieningen" uit het coalitieakkoord.	

Sport en cultuur	Portefeuillehouder: C.M. de Waard-Oudesluijs / B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
2. Uitvoeren beleid kunst en cultuur.	2. Uitvoeren activiteiten conform het Uitvoeringsplan "de Kracht van Cultuur".
3. Bevorderen sportparticipatie.	3. Uitvoeren projecten/activiteiten conform het uitvoeringsplan van het Lokaal Sport- en Bewegakkoord.
4. Inzet van functies buurtsportcoaches en cultuurmakelaar.	4a. Uitvoeren jaarplan buurtsportcoaches. 4b. Uitvoeren jaarplan cultuurmakelaar.
Collegeprogramma 2018-2022:	
5. Er is een stimuleringsregeling opgesteld voor jeugd van vijf tot achttien jaar voor het verlenen van een financiële bijdrage in het lidmaatschap van een vereniging.	5. Gerealiseerd.
6. De stimuleringsregeling is geïmplementeerd.	6a. Gerealiseerd. 6b. Evaluatie van de regeling.
Toelichting	
2. In het uitvoeringsplan wordt het specifieke aandachtspunt in het coalitieakkoord meegenomen om, in aanvulling op de uitwerking van het toeristisch profiel "Epe 100% wildgarantie", te streven naar versterking met voorzieningen op het terrein van kunst en cultuurhistorie.	
3. De thema's uit het Sport- en Bewegakkoord zijn in samenwerking met lokale partijen vertaald naar een Lokaal Sport- en Bewegakkoord. De gemeente is één van de ondertekenaars van het akkoord. De ondertekenaars van het akkoord zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering.	
4. Het betreft activiteiten op het gebied jeugd, jongeren en ouderen (buurtsportcoach) en op het gebied van kunst en cultuur (cultuurmakelaar). Zie ook programma 1 bij het onderdeel "welzijnswerk jeugd en jongeren".	
5. De regeling heeft het karakter van tijdelijke impulsregeling en had daarom in eerste instantie een looptijd van 2 jaar. Als gevolg van de coronacrisis is de regeling met vier maanden verlengd t/m 31 december 2021.	
5-6 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 1 behorend bij het speerpunt "Adequate maatschappelijke voorzieningen" uit het coalitieakkoord.	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	4.545	4.059	4.196	4.196	4.196	4.196
Lasten nieuw beleid	-	-	60	10	10	10
Lasten totaal	4.545	4.059	4.256	4.206	4.206	4.206
Baten bestaand beleid	662	516	525	525	525	525
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	662	516	525	525	525	525
Saldo	-3.883	-3.543	-3.731	-3.681	-3.681	-3.681

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Opstellen uitvoeringsplan toekomstvisie accommodaties	50	p.m.	-	-
2 Uitvoeringsprogramma Nota cultuur	10	10	10	10
Totale financiële gevolgen voor de lasten	60	10	10	10

Programma 3 | Zorg en opvang

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens valt hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (Wet Maatschappelijke Ondersteuning), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers.

Het programma richt zich met name op groepen inwoners uit de samenleving die kwetsbaar zijn als gevolg van verschillende soorten van achterstand (lokaal sociaal beleid). Kernbegrippen zijn daarbij bevorderen zelfredzaamheid en participatie. Er bestaat een relatie met de programma's 2 "Actief in Epe" (welzijnsvoorzieningen), 4 "Leefbaar en veilig" (leefbaarheid) en 10 "Weer aan het werk" (bevordering arbeidsparticipatie).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Nota Gezondheidsbeleid (2019-2022)
- Beleidsplan Sociaal Domein (2019-2022)
- Sociale Agenda (2015-2021)
- Regiovisie samen tegen huiselijk geweld (2020-2023)
- Kadernota Beschermd Thuis (2022-2030)
- Plan integratie statushouders (2020)
- Plan van Aanpak Basismobiliteit (2020)
- Inkoopnota 2019

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement per 10.000 inwoners. <i>Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.</i>	370	350	480	570

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking.
2. Realiseren van goede zorg en ondersteuning.

Uitkomsten:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking.

3.1.1. Huishoudens met voorzieningen per wet (per 1.000 huishoudens per tweede halfjaar)				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
30	28	28	38	alleen jeugd: 31
29	27	25	41	alleen P-wet: 26
67	63	84	95	alleen WMO: 65
2	2	2	3	jeugd en P-wet: 3
2	2	3	4	jeugd en WMO: 2
7	8	11	8	P-wet en WMO: 6
1	1	1	1	jeugd, P-wet en WMO: 1

3.1.2. Inwoners met individuele WMO-voorzieningen (per 1.000 huishoudens per tweede halfjaar)				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
13	14	17	17	15
24	23	29	34	30
-	-	-	-	nntb
-	-	8	15	nntb

3.1.3. Het aantal huishoudens met voorziening in het sociaal domein per 1.000 huishoudens				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
152	142	163	160	146

Indicatoren bij het strategische doel 2: Realiseren van goede zorg en ondersteuning.

3.2.1. Het percentage van de cliënten die in het cliëntveringsonderzoek Sociaal Domein WMO de vraag "Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil" beantwoorden met "eens" en "helemaal eens". Uit monitor Sociaal Domein WMO cliëntveringsonderzoek.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
64%	77%	77%	78%	>= 80%

Wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijke Zorg	Portefeuillehouder: C.M. de Waard-Oudesluis
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Uitvoeren gemeentelijk gezondheidsbeleid.	1. Uitvoeren jaarplan.
2. Realiseren van de transformatie WMO.	2a. Uitvoeren van het Actieprogramma Sociaal Domein 2019-2022. 2b. Opstellen lokaal werkplan die voort vloeit uit de Kadernota Beschermd Thuis 2022-2030.

	2c. Opstellen Uitvoeringsprogramma die voort vloeit uit de Woonzorgagenda. 2d. Uitvoeren van de projecten "Grip op zorg" en de pilot Buurtpunt. 2e. "Welzijn-op-recept" uitbreiden naar een gemeentebrede inzet.
3. Ondersteunen initiatieven sociale agenda.	3. Uitvoeren van de Transitieagenda.
4. Instandhouden vervoersysteem basismobiliteit (PlusOV)	4. Monitoren vervoersysteem basismobiliteit en uitvoeren plan van aanpak basismobiliteit.
5. Realiseren subsidieprogramma.	5. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten, o.a. over onafhankelijke cliëntondersteuning en het algemeen maatschappelijk werk en de Buurtpunten.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>	
6. Er vindt een integrale inkoop plaats van Individuele maatwerkvoorzieningen Wmo, Jeugd en Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen om doorgaande zorglijnen te kunnen realiseren.	6. Gerealiseerd.
7. Er zijn nieuwe algemene voorzieningen gerealiseerd in samenwerking met maatschappelijke partners.	7. Onderdeel van actie 2 "Realiseren van de transitie WMO" hiervoor.
8. Instandhouden van een divers aanbod van (preventieve) activiteiten betreffende vrijwillige hulp- en dienstverlening.	8. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
9. Instandhouden van een laagdrempelig steunpunt voor mantelzorgers.	9. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
10. Onderzoek naar een wenselijk ondersteuningsaanbod voor jonge mantelzorgers.	10. Gerealiseerd.
11. De toegang naar zorg en ondersteuning is verbeterd door een intensievere samenwerking van betrokken partijen.	11. Verbeteracties toegang opstellen en implementeren (in samenhang met project grip op zorg).
12. Er zijn meer op preventie ingerichte voorzieningen waar inwoners dichtbij terecht kunnen voor informatie, advies, ondersteuning.	12. Gerealiseerd.
13. Een geactualiseerde aanpak gericht op de integratie van statushouders/nieuwkomers en hun kinderen.	13a. Gerealiseerd. 13b. Uitvoeren actueel plan integratie statushouders gebaseerd op de nieuwe Wet inburgering 2022.
<i>Toelichting:</i> 1. Het betreft onder andere activiteiten gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl, gezonde (school)omgeving en wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheidszorg door GGD NOG. 2e. "Welzijn-op-recept" is een laagdrempelige voorziening in de ondersteuning van inwoners. Het heeft een preventieve werking. Deze algemene voorliggende voorziening loopt al in Epe en Oene en wordt nu uitgebreid naar Emst en Vaassen. 3. Deze regeling is erop gericht om lokale initiatieven gericht op transitie binnen de drie decentralisaties te kunnen laten opstarten. 4. Basismobiliteit betreft maatwerkvervoer (Wmo-, Jeugdwet- en leerlingvervoer) in de regio omvattende de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Hattem, Heerde, Epe, Lochem, Voorst en Zutphen. 4-13 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2 en 3 behorend bij het speerpunt "Adequate maatschappelijke voorzieningen uit het coalitieakkoord."	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	7.563	11.859	11.710	11.952	12.202	12.419
Lasten nieuw beleid	-	-	43	3	3	3
Lasten totaal	7.563	11.859	11.753	11.955	12.205	12.422
Baten bestaand beleid	950	307	382	382	382	382
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	950	307	382	382	382	382
Saldo	-6.613	-11.552	-11.371	-11.573	-11.823	-12.040

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Gemeentelijke bijdrage voorliggende voorziening Wmo	40	-	-	-
2 Uitvoering vlaggenprotocol	3	3	3	3
3 Welzijn op recept Vaassen/Emst	58	60	63	63
4 Dekking Welzijn op recept Vaassen/ Emst	-58	-60	-63	-63
Totale financiële gevolgen voor de lasten	43	3	3	3

Programma 4 | Leefbaar en veilig

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, crisisbeheersing/ rampenbestrijding, leefbare en veilige leefomgeving. Het programma geeft invulling aan de brede begrippen van leefbaar en veiligheid. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma. Er bestaat een relatie met de programma's 1 "Opgroeien in Epe", 2 "Actief in Epe", 3 "Zorg en Opvang" en 6 "Epe op orde". Verder is er een relatie met programma 8 "Toezicht en handhaving". Binnen dit programma vindt de uitvoering plaats van de diverse leefbaarheids- en veiligheidsaspecten.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Integraal Veiligheidsplan Noord Veluwe 2020-2023
- Regionaal risicoprofiel & beleidsplan 2021-2024 (VNOG)
- Notitie Werkwijze Gebiedsgericht werken (2016)
- Beleidsplan Sociaal Domein (2019)
- Sociale Agenda 2015-2021

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Winkeldiefstal <i>Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.</i>	0,9	1,1	0,8	-
Geweldsmisdrijven <i>Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners.</i>	4,5	3,2	2,6	2,7
Diefstal uit woningen <i>Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.</i>	2,5	2,1	1,8	-
Vernieling en beschadiging <i>Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners.</i>	5,6	4,3	3,2	5,0

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een leefbare en veilige woon- en leefomgeving.
2. Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken.
3. Bevorderen van een goede, geoefende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een calamiteit of ramp.

Uitkomsten:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Bevorderen van een leefbare en veilige woon- en leefomgeving.

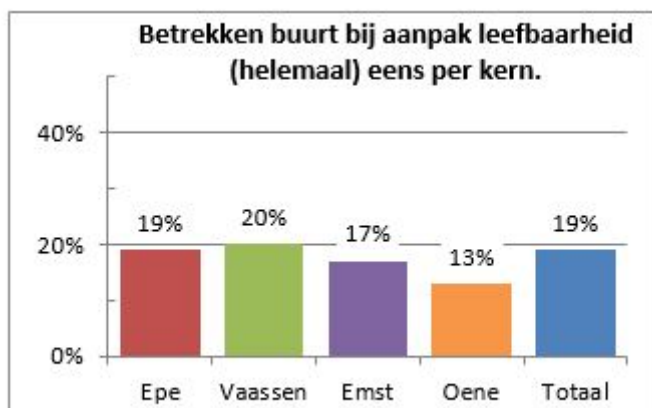
4.1.1. Ontwikkeling van het jaarlijks aantal drugdumpingen				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
-	-	-	-	0

4.1.2. Ontwikkeling van het jaarlijks aantal sluitingen o.b.v. Opiumwet.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
3	4	2	1	< 6

4.1.3 Ontwikkeling van het jaarlijks aantal huurovereenkomsten dat wordt ontbonden o.b.v. het Henneconvenant				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
2	4	1	1	< 6

Indicatoren bij het strategische doel 2: Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken.

4.2.1. Gemeente betreft buurt bij aanpak leefbaarheid. De gemeente betreft buurt voldoende bij aanpak leefbaarheid: (helemaal) eens		
	2019	Streefwaarde 2022
	19%	(zeer) tevreden >= 56%

Indicatoren bij het strategische doel 3: Bevorderen van een goede, geofende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een calamiteit of ramp.

4.3.1. Het aantal in het jaar gehouden Oefeningen Trainingen en Opleidingen (OTO) van de rampenorganisatie onderverdeeld in het Gemeentelijk Beleidsteam, de sectie Bevolkingszorg (Crisiscommunicatie, Acute Zorg, Herstelzorg en Ondersteuning) en het team Bevolkingszorg.

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
3	2	2	6	Beleidsteam: 2
10	11	10	10	Sectie bevolkingszorg: 10
2	7	7	14	Team bevolkingszorg: 5

4.3.2. Paraatheid materieel en personeel.

	2020	Streefwaarde 2022
Elk eerstelijns voertuig is minimaal 95% van de tijd inzetbaar (elk voertuig: groen)	ja	ja
Vrijwillige posten zijn minimaal 98% van de tijd in dienst	ja	ja

4.3.3 Prio 1 dekkings- en spreidingsplan

	2020	Streefwaarde 2022
Bij >= 75% op tijd, eerder of minder dan 1 minuut later.	ja	ja

Wat gaan we daarvoor doen

Veiligheid	Portefeuillehouder: T.C.M. Horn
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Bevorderen kwaliteit basis brandweerzorg.	1. Uitvoeren conform afspraken VNOG.
2. Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid.	2. Uitvoeren actiepunten 2022 uit het uitvoeringsplan integrale veiligheid.
3. Verbeteren crisisbeheersing en rampenbestrijding.	3. Uitvoeren jaarlijkse oefeningen/trainingen gemeentelijke organisatie.
4. Uitvoeren lokaal plan van aanpak ondermijning.	4. Uitvoeren jaarplan.
Collegeprogramma 2018-2022	
5. Er is een lokaal plan van aanpak voor ondermijning opgesteld.	5. Gerealiseerd.
6. Er zijn ondermijningsbeelden opgesteld.	6. Gerealiseerd.
Toelichting: 4. Betreft o.a. acties m.b.t. kwetsbare personen, jeugdoverlast, de aanpak van ondermijning en high impact crime, geweld op straat en berovingen. 5. Het plan van aanpak ondermijning District Noord- Oost Gelderland is de basis voor het lokale plan van aanpak. De ondermijningsbeelden (het bundelen van signalen van criminele aanwezigheid en activiteiten in een bepaald gebied) worden verwerkt in de aanpak. 5-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 10 behorend bij het speerpunt "Goed leefklimaat" uit het coalitieakkoord.	

Leefbaarheid	Portefeuillehouder: C.M. de Waard-Oudesluijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Implementeren werkwijze gebiedsgericht werken.	1. Gerealiseerd.
Collegeprogramma 2018-2022:	
2. Er zijn gebiedsopgaven geformuleerd voor alle zeven gebieden binnen de gemeente.	2. Gerealiseerd.
3. De werkwijze van de gemeentelijke organisatie is afgestemd op het gebiedsgericht werken.	3a. Afronden evaluatie werkwijze gebiedsgericht werken. 3b. Vervolg bepalen n.a.v. evaluatie.
4. Veiligheid vormt een vast onderwerp in de gebiedsopgaven voor ieder gebied.	4. Gerealiseerd.
5. Bij de gebiedsopgaven vindt een integrale aanpak plaats vanuit de deelnemende partijen samen met de inwoners.	5. Gerealiseerd.
6. Toezicht en handhaving vanuit de gemeente neemt deel aan de integrale werkwijze binnen gebiedsgericht werken.	6. Gerealiseerd.
Toelichting: 2-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 9, 10 en 11 behorend bij het speerpunt "Goed leefklimaat" uit het coalitieakkoord.	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	2.295	2.699	2.769	2.761	2.761	2.761
Lasten nieuw beleid	-	-	-28	0	0	0
Lasten totaal	2.295	2.699	2.741	2.761	2.761	2.761
Baten bestaand beleid	0	2	2	2	2	2
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	0	2	2	2	2	2
Saldo	-2.295	-2.697	-2.739	-2.759	-2.759	-2.759

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Dekking Jongeren op gezond gewicht	-28	-	-	-

Investerings:

Investeringsbedrag:

1 Brandweerkazerne Oene	p.m.	-	-	-	p.m.
2 Flankerende maatregelen VMI/Zuuk	p.m.	-	p.m.	-	-
Totale financiële gevolgen voor de lasten		-28	-	-	-

Pijler: Ruimte

Kenmerken Ruimtelijk Beleid

Het ruimtelijk beleid ontwikkelt zich in een omgeving die gedomineerd wordt door de natuur en die randvoorwaarden stelt aan de ontwikkelingen daarbinnen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de regionale ontwikkelingen op het gebied van natuur, water en bebouwing. Daarnaast spelen ontwikkelingen van andere overheden een rol.

Voor het ruimtelijk beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. *Profiel gemeente.*
Versterken van de eigen identiteit als een groene gemeente en het streven naar voldoende woon-, werk- en recreatiegelegenheid. De eigenheid van de dorpen en de gemeente Epe als geheel meer profileren, zorg en recreatie als belangrijke speerpuntsectoren, kwalitatief hoogwaardige centra in Epe en Vaassen.
2. *Wonen en leefomgeving.*
Realiseren van een duurzaam woon- en voorzieningenaanbod dat afgestemd is op de samenstelling van de bevolking. Het behouden en versterken van de kwaliteit van bestaande woningen en de directe woonomgeving. Acties richten zich op realiseren van levensloopbestendige wijken, bevorderen samenredzaamheid, ondersteuning sociale netwerken, voldoende betaalbare woningen, vraaggericht bouwen, kwaliteit woonaanbod, bevorderen van de doorstroming, behoud dynamische- en levendige kernen, stimuleren van duurzaam wonen.
3. *Natuur en landschap.*
Behoud en versterking van de cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden in de gemeente. Acties richten zich op: uitbouwen en versterken van het hart van de identiteit van Epe, het realiseren van de overgang tussen kernen/landelijk gebied en het realiseren van verbindingen tussen de kernen.

In onder andere het Ruimtelijk Structuurplan 2006, de structuurvisies voor de dorpscentra van Epe en Vaassen en de Woonvisie 2013 zijn de thema's verder uitgewerkt. Het onderdeel economie is een afzonderlijke pijler en is niet opgenomen in de pijler Ruimte.

Coalitieakkoord 2018-2022

Thema 2: Duurzame leefomgeving

Prettig wonen

De samenstelling van de bevolking verandert. Naast vergrijzing ook langer zelfstandig thuis wonen met zorg, meer 1 en 2 persoonshuishoudens, arbeidsmigranten, statushouders. Dat vraagt een gevarieerd woningaanbod dat daarnaast ook rekening houdt met starters, betaalbare huurwoningen en levensloopbestendige woningen. Het aantal te bouwen woningen dient zo effectief mogelijk ingezet te worden.

Prestatieafspraken:

1. Er is een toekomstgericht integraal woon-plan (incl. uitvoeringsagenda) waarin de diversiteit aan woonwensen inzichtelijk is gemaakt.
2. Realiseren van een voldoende aanbod van goedkope/betaalbare woningen in de huur- en koopsector voor alle generaties.
3. Ondersteunen van ideeën voor innovatieve woonvormen.
4. Om het nijpende tekort aan woningen op te lossen is er extra inzet op het verkrijgen van meer te bouwen woningen voor onder meer starters, ouderen en wonen met zorg.

Kwalitatief goed openbaar gebied

Het openbaar gebied dient toegankelijk en aantrekkelijk te zijn. Dit is van belang voor het leefklimaat, economie en toerisme. Dat vraagt goed onderhouden en veilige wegen, voet-, fietspaden/-routes. Het buitengebied vraagt een verstandige wijze van beheer en ontwikkeling. Klimaatverandering met meer regen en hogere temperaturen grijpt in op diverse onderdelen van onze leefomgeving en vraagt maatregelen voor waterberging, openbaar groen en bomen.

Prestatieafspraken:

5. Afronden herinrichting dorpscentrum Vaassen.
6. Kwaliteitsimpuls van de fysieke infrastructuur in dorpen en buitengebied, waaronder wegen en dorpsentrees.
7. Stimuleren van fietsgebruik met ondersteuning van goede randvoorwaarden daarvoor zoals stalling, goede fietspaden/ fietsroutes, veilig oversteken.
8. Inzicht in benodigde maatregelen om openbare ruimte beter aan te passen op klimaatverandering.
9. Voor de implementatie van de Omgevingswet is een koersdocument vastgesteld en een plan van aanpak met daarbij behorende middelen.

Stimuleren duurzame ontwikkelingen

Een verdere verduurzaming vraagt ondersteuning op tal van terreinen vanuit een brede invalshoek. Het Gelders Energieakkoord met een belangrijke gemeentelijke voorbeeldrol en inzet op de twee tophema's energietransitie en circulaire economie vanuit de Cleantech Regio Stedendriehoek zijn van belang. Initiatieven vanuit de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven) verdienen ondersteuning.

Prestatieafspraken:

10. Versterken van inzet op het stimuleren en ondersteunen van duurzaamheidsinitiatieven uit de samenleving.
11. Bijdrage leveren aan maatregelen voortkomend uit de Agenda Cleantech Regio 2019-2023 gericht op een energie neutrale regio en gemeente Epe.
12. Een actuele lokale visie, inclusief actieplan, op de brede invulling van duurzaamheid (circulaire economie/energietransitie).
13. Toezicht en handhaving is versterkt op het toepassen van duurzame energie en energiebesparing.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de programma's in deze pijler aan.

Programma 5 | Ruimte en wonen

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting. Het onderdeel bouw- en woningtoezicht heeft een uitvoerend karakter. De activiteiten voor woningexploitatie zijn erg beperkt.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Omgevingsvisie provincie Gelderland (2018)
- Regionale Structuurvisie "de Voorlanden" (2009)
- Ruimtelijk Structuurplan Epe (2006)
- Groenstructuurplan (2010)
- Landschapsontwikkelingsplan (2010)
- Grondbeleid (2013)
- Woonagenda (2019-2023)
- Structuurvisies centra Vaassen (2009) en Epe (2011)
- Structuurvisie Veluweflank (2013)
- Nota vastgoedbeleid (2019)

- Koersdocument Omgevingswet (2019)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Nieuwbouwwoningen <i>Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.</i>	3,9	7,1	18,4	4,9

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit om een goed woon-, werk- en leefklimaat te ondersteunen.
2. Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden voor jong en oud.
3. Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed.
4. Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doel 2: Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden voor jong en oud.

5.2.1. Procentuele verdeling van de woningvoorraad

2017	2018	2019	2020	
63%	64%	65%	65%	koopsector
27%	27%	28%	28%	sociale huursector
10%	9%	7%	8%	particulier huursector

5.2.2. Aantal nieuwbouwwoningen naar sectoren.

2016	2017	2018	2019	
39	34	94	151	koopsector
57	12	5	85	sociale huursector
3	7	1	27	particulier huursector

5.2.3 Aantal nieuw gebouwde betaalbare, middelduren dure huurwoningen per kern.

Betaalbaar: huurprijs beneden de huurliberalisatiegrens

Middelduur: huurprijs van huurliberalisatiegrens tot € 950

Duur: huurprijs boven € 950

Betaalbaar

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
13	42	37	-	Epe: 50
-	-	25	8	Vaassen: 45
-	-	-	-	Emst: -
6	-	-	-	Oene: -

Middelduur

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
-	-	-	16	Epe: 25
-	-	-	5	Vaassen: 35
-	-	-	-	Emst: -
-	-	-	-	Oene: -

Duur

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
-	-	-	2	Epe: -
-	-	-	-	Vaassen: -
-	-	-	-	Emst: -
-	-	-	-	Oene: -

5.2.4 Aantal nieuw gebouwde goedkope, betaalbare en dure koopwoningen per kern

Goedkoop: < € 200.000

Betaalbaar: > € 200.000 en < € 275.000

Duur: > € 275.000

Goedkoop

2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
-	-	-	-	Epe: -
-	-	-	-	Vaassen: 10
-	-	-	-	Emst: -

-	-	-	-	Oene: -
Betaalbaar				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
31	-	-	-	Epe: 30
7	26	-	-	Vaassen: 15
-	-	4	-	Emst: -
-	-	-	-	Oene: -
Duur				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
22	18	56	19	Epe: 105
1	9	3	-	Vaassen: 60
6	1	3	-	Emst: 5
1	1	2	-	Oene: 5

Indicatoren bij het strategische doel 3: Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed.

5.3.1. Het aantal aangewezen cultuur- en natuurhistorische erfgoederen in de gemeente.

2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
31	31	31	31	arch. Rijksmonumenten: 31
47	47	47	47	rijksmonumenten: 47
68	81	113	113	gemeentemonumenten: 113
2	2	2	2	dorpsgezichten: 4

Indicatoren bij het strategische doel 4: Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied.

5.4.1. Het aantal hectares in gebruik als (1) bos en open natuurlijk terrein en (2) agrarisch terrein.

2008	2010	2012	2015	Streefwaarde 2022
7.129	7.153	7.161	7.216	Bos, open natuurlijk terrein: 7.200 ha.
6.993	6.901	6.885	6.837	Agrarische terrein: 6.800 ha.

Wat gaan we daarvoor doen

Ruimtelijke ontwikkeling	Portefeuillehouder: B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Ontwikkeling woningbouwplannen conform woonvisie.	1. Afhankelijk van initiatieven.
2. Opstellen bestemmingsplan VFP in Vaassen.	2. Ter inzage leggen voorontwerp.
3. Uitvoeren Regionale Omgevingsagenda.	3. Uitvoering projecten betreffende de dorpscentra.
4. Invoeren Omgevingswet.	4. Afronden implementatie en start per 1-7-2022.
Collegeprogramma 2018-2022:	
5. Er zijn op locaties innovatieve woonvormen gerealiseerd.	5. Ondersteunen van initiatieven.
6. Van het centrumplan Vaassen zijn de fases 1 en 2 gerealiseerd (resp. oostelijk en westelijk deel centrum).	6. Afronden realisatie fase 2.
7. Van het centrumplan Vaassen is het ontwerpplan voor de nieuwe inrichting van het Ireneveld (fase 3) opgesteld.	7a. Opstellen en vaststellen ontwerpplan. 7b. Besluitvorming over bestemmingsplan.
8. Een opgesteld koersdocument waarin weergegeven hoe de Omgevingswet wordt geïmplementeerd.	8. Gerealiseerd.
9. De Omgevingsvisie is vastgesteld.	9. Gerealiseerd.
10. Het opstellen van het Omgevingsplan is gestart.	10. Gerealiseerd.
11. Een actueel bestemmingsplan voor bedrijventerreinen dat flexibiliteit biedt voor diverse vormen van bedrijvigheid.	11. Gerealiseerd.
12. De industrieterreinen in gemeente Epe zijn voldoende groot om aan de bestaande lokale behoefte te kunnen voldoen.	12. Vaststellen bestemmingsplan Eekterveld IV.
Toelichting:	
1. De initiatieven dienen wel te passen in datgene wat in de woonvisie en de woonagenda is vastgelegd. In voorbereiding zijn: Oosterhof Zuid, Sprengenparck, Dekamarklocatie (Vaassen), TNT-locatie, ABN-locatie, Waeghuys (Epe).	
2. Het initiatief voor de mogelijke start van de bestemmingsplanprocedure ligt bij VFP.	

3. De projecten betreffen extra activiteiten aanvullend op de bestaande plannen rond de dorpscentra Epe en Vaassen vallend onder activiteitsnummers 7 en 8. Ook zijn in de voorstellen activiteiten uit de economische visie opgenomen gericht op de dorpscentra.
4. Deze wet komt in de plaats van de Wet Ruimtelijke Ordening en bundelt een aantal wetten in het ruimtelijke domein. Naar verwachting treedt de wet per 1 juli 2022 in werking. De invoering van de Omgevingswet vindt fasegewijs plaats en heeft een meerjarig karakter. In de wet worden aan de gemeenteraad verschillende bevoegdheden toegekend. In de toelichting op de wet wordt gevraagd na te denken over de rol van de gemeenteraad, onder andere in de samenwerking met het college van B&W, inwoners, organisaties en marktpartijen als het bijvoorbeeld gaat over ruimtelijke initiatieven.
5. In het kader van het scheiden van wonen en zorg, langer zelfstandig thuis wonen en nieuwe ict-technieken zijn experimentele locaties nodig. Hetzelfde geldt voor circulair- en energieneutraal bouwen.
7. In deze activiteit is ook opgenomen het realiseren van een zogenaamde ontvangstlocatie / Toeristisch Overstappunt (TOP).
12. Het besluit tot uitbreiding met Eekterveld IV komt voort uit de lokale economische visie en via het besluit over het regionaal programma voor bedrijventerreinen.
- 5-12. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 en 5 behorend bij het speerpunt "Prettig wonen", prestatieafpraak 9 behorend bij het speerpunt "Kwalitatief goed openbaar gebied" en prestatieafpraak 1 behorend bij het speerpunt "Ruimte voor bedrijvigheid" uit het coalitieakkoord.

Wonen		Portefeuillehouder: B.J. Aalbers
Activiteiten:		Uitvoering in 2022:
1. Uitwerken woonvisie.		1a. Besluitvorming over geactualiseerde woonagenda. 1b. Prestatieafspraken overeenkomen met de woningbouwcoöperaties op basis van de woonagenda.
2. Invoeren regeling Stimuleringslening "Toekomstbestendig en duurzaam wonen".		2. Opstellen regeling en besluitvorming daarover.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>		
3. Er is een visie op "compleet wonen" in Epe.		3. Gerealiseerd.
4. Met initiatiefnemers, corporaties en zorginstellingen zijn afspraken gemaakt om te bereiken dat de juiste woningen toegevoegd worden op de goede plek en voor de juiste doelgroep.		4. Met initiatiefnemers afspraken maken over een evenwichtige woningbouwprogrammering.
5. Er zijn regionaal afspraken gemaakt over een groter aandeel woningen voor Epe via de regionale Woonagenda.		5. Gerealiseerd.
<i>Toelichting:</i>		
1. Bij de actualisatie van de woonagenda vinden ook gesprekken plaats met stakeholders zoals aangegeven in het amendement over wonen bij de Perspectiefnota 2022-2025. De nieuwe woonvisie (incl. wonen/zorg; 2019) geeft aan waar behoefte aan is in Epe. Deze visie geeft nadere invulling aan de prestatieafpraak uit het coalitieakkoord: "Realiseren van een voldoende aanbod van goedkope/betaalbare woningen in de huur- en koopsector voor alle generaties".		
2. Deze nieuwe regeling is de opvolger van onze lokale stimuleringslening duurzaamheid voor particulieren. Met deze regeling is er aansluiting op de provinciale inzet op dit terrein en draagt de provincie ook bij aan de financiering.		
3-5. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1, 2 en 4 behorend bij het speerpunt "Prettig wonen" uit het coalitieakkoord.		

Ruimte overig		Portefeuillehouder: B.J. Aalbers
Activiteiten:		Uitvoering in 2022:
1. Realiseren maatregelenplan cultuurhistorisch beleidskader.		1a. Afronden besluitvorming beleidskader cultuurhistorie. 1b. Opstellen en start uitwerken uitvoeringsprogramma.
2. Aanpassen gemeentelijk pand de Ossenstal.		2. Afronden besluitvorming over eigendomsvorm en vervolg bepalen.
<i>Toelichting:</i>		
2. In 2019 is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden mbt 1. eigendomsvorm Ossenstal en 2. eventuele uitbreiding.		

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	3.634	4.300	3.843	3.737	3.736	3.737
Lasten nieuw beleid	-	-	405	0	-10	-10
Lasten totaal	3.634	4.300	4.248	3.737	3.726	3.727
Baten bestaand beleid	2.413	2.710	2.453	2.453	2.453	2.453
Baten nieuw beleid	-	-	-5	-10	-10	-10
Baten totaal	2.413	2.710	2.448	2.443	2.443	2.443
Saldo	-1.221	-1.590	-1.800	-1.294	-1.283	-1.284

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Transitie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	400	-	-	-
2 Structurele effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	-5	-10	-10	-10
3 Monumentensubsidie	10	10	-	-
4 Bodemregelgeving	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale financiële gevolgen voor de lasten	405	-	-10	-10

BATEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Structurele effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	-5	-10	-10	-10
Totale financiële gevolgen voor de baten	-5	-10	-10	-10

Programma 6 | Epe op orde

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren. Het gaat dan om de zorg dat de wegen en pleinen, woonstraten en -erven hun functie adequaat kunnen blijven vervullen.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bomenbeleidsplan (2010)
- Kader beheer en onderhoud openbare ruimte (BOR) (2006)
- Wegenbeleidsplan (2013)
- Beleidsplan bruggen (2018-2022)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2009-2016
- Parkeerbeleidsplan (2009)
- Beleidsplan openbare verlichting 2017-2026
- Fietsnota (2012)
- Beleidsplan begraafplaatsen (2014)
- Reclame en lokale Bewegwijzeringbeleid (2017)
- Nota Toegankelijkheid openbare ruimte (2017)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een leefomgeving (openbare ruimte) die schoon en heel is.
2. Bevorderen van een duurzaam toegankelijk en aantrekkelijk openbaar gebied.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doelen 1 en 2.

6.1.1. De staat van de buurt is:			
		2019	Streefwaarde 2022
	heel	75%	68%
	schoon	62%	60%
	begaanbaar	51%	57%
	onderhouden	43%	55%

Wat gaan we daarvoor doen

Verkeer en vervoer	Portefeuillehouder: B.J. Aalbers / E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Uitvoeren van wegenbeleidsplan.	1. Uitvoeren onderhoud wegen om deze in stand te houden op het vastgestelde niveau.
2. Actualiseren van wegenbeleidsplan.	2. Vaststellen wegenbeleidsplan.
3. Uitvoeren van beleidsplan civiele kunstwerken (bruggen).	3. Uitvoeren onderhoud aan bruggen om deze in stand te houden op het vastgestelde niveau.
4. Actualiseren gemeentelijk verkeers- en vervoersplan.	4. Vaststellen van nieuw mobiliteitsplan.
5. Er is een besluit genomen (regionaal/lokaal) over de aanleg van een veiligere en snelle fietsroute Epe-Apeldoorn.	5a. Besluitvorming over voorkeustracé Apeldoorn – Epe. 5b. Voorkeustracé uitwerken naar een voorlopig ontwerp.
Collegeprogramma 2018-2022:	
6. Een opgesteld plan voor een aantrekkelijke inrichting van de dorpsentrees met een uitvoeringsprogramma.	6. Opstellen van plan en besluitvorming.
7. Actualiseren van het uitvoeringsprogramma wegen getoetst op veilig, comfortabel, toegankelijk en passend voor het gebruik.	7. Opstellen van een actueel uitvoeringsprogramma wegen.
8. Continueren van het duurzaam en veilig inrichten van gebieden.	8. Onderwerp komt terug in het nieuwe mobiliteitsplan / wegenbeleidsplan en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma.
9. Knelpunten voor fietsers in dorpen en buitengebied zijn in beeld en worden fasegewijs aangepast.	9. Onderwerp komt terug in het nieuwe mobiliteitsplan en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma.
10. Een opgesteld meerjarenprogramma om (recreatieve) fietspaden kwalitatief te verbeteren.	10. Onderwerp komt terug in het nieuwe mobiliteitsplan en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma.
11. OV-haltes zijn voorzien van goede voorzieningen voor fietsers zoals een stalling.	11. Onderwerp komt terug in het nieuwe mobiliteitsplan en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma.
12. Een ontwikkelde aanpak om fietsgebruik te stimuleren.	12. Volgt uit uitwerking mobiliteitsplan.
Toelichting:	
2. De actualisatie start nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.	
4. In dit mobiliteitsplan ook aandacht voor toegankelijkheid openbare ruimte, stimuleren fietsgebruik en fietsstallingsmogelijkheden bij OV-haltes.	
5. Het college heeft in 2017 de voorkeur uitgesproken dat wanneer er een snelle fietsroute wordt aangelegd, deze bij voorkeur op het tracé van het spoorbaanpad komt te liggen. Voor dit tracé is in 2017 een plan uitgewerkt, met daarbij aandacht voor de inpassing van het fietspad binnen het bestaande landschap, flora en fauna. Partners in dit traject zijn de gemeente Apeldoorn, Cleantech Regio en de provincie Gelderland. In 2020 zijn deze plannen gedeeld met de inwoners en is een participatietraject gestart in 2021.	
7. Deze activiteit start na vaststelling van het wegenbeleidsplan.	
6-12 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 6 en 7 behorend bij het speerpunt "Kwalitatief goed openbaar gebied" uit het coalitieakkoord.	

Beheer openbare ruimte	Portefeuillehouder: B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering 2022:
1. Onderhoud Openbare Ruimte.	1a. Beheer Openbare Ruimte (groen en wegen) conform onderhoudsplannen. 1b. Toezicht op de uitvoering van de contracten betreffende de uitbestede taken.
2. Actualiseren bomenbeleidsplan.	2a. Afronden besluitvorming bomenbeleidsplan. 2b. Opstellen uitvoeringsprogramma.
3. Realiseren natuurbegraafplaats.	3. Vaststellen bestemmingsplanwijziging landgoed Welna.
4. Actualiseren beleidsplan begraafplaatsen.	4. Opstellen van plan en besluitvorming.
5. Realiseren gebiedsdekkende routes knooppuntensysteem	5. Actualiseren bewegwijzering conform 'Veluwe- standaard' van wandelroutes, fietsroutes en paardenroutes.
Collegeprogramma 2018-2022:	
6. Opgesteld uitvoeringsprogramma met maatregelen in de openbare ruimte die inspelen op de gevolgen van klimaatverandering.	6. Is onderdeel van het uitvoeringsprogramma van het gemeentelijk watertakenplan in programma 7.
Toelichting:	
1a. Bij vaststelling van het Beeldkwaliteitssysteem Openbare Ruimte (2006) is bepaald dat de centra op hoog niveau en de wijken op minimaal laag niveau worden onderhouden. Als onderdeel van het uitvoeringsplan "Ombuigingen openbare ruimte 2011" is het onderhoudsniveau van de dorpscentra bijgesteld naar niveau basis. Het bosbeheer is gericht op het geïntegreerd samengaan van de functies houtproductie, recreatie en natuur. Door natuurlijke processen te benutten worden deze functies verder ontwikkeld.	
Het onderwerp onderhoud openbare ruimte staat op de raadsagenda. Het betreft onderwerpen waarover de raad eerst richtinggevende uitspraken doet (bijv. aanpak, randvoorwaarden) voordat het college het verder uitwerkt.	
3. De start van de bestemmingsplanprocedure ligt bij de initiatiefnemer. Bij de vaststelling van het beleidsplan Begraafplaatsen gemeente Epe in 2014 is een motie aangenomen om onderzoek te doen naar de verschillende vormen en mogelijkheden voor een natuurbegraafplaats. Met een amendement is besloten om in de periode 2014-2019 de uitbreiding via minimaal één natuurbegraafplaats te realiseren.	
4. In het coalitieakkoord is als specifiek aandachtspunt opgenomen om bij de actualisatie van het beleidsplan begraafplaatsen aandacht te geven aan het onderwerp "gemeentelijke begraafplaatsen met grafrecht voor onbepaalde tijd".	

5. Deze activiteiten ondersteunen de uitwerking van het Veluwe-op-1-programma dat opgenomen is in programma 9.
 6. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 8 behorend bij het speerpunt "Kwalitatief goed openbaar gebied" uit het coalitieakkoord. Plan van aanpak inclusief participatietraject loopt samen op het voorbereiden van de Omgevingsvisie.

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	6.799	7.232	6.822	6.876	6.813	6.832
Lasten nieuw beleid	-	-	119	47	64	76
Lasten totaal	6.799	7.232	6.941	6.923	6.877	6.908
Baten bestaand beleid	1.127	1.218	1.165	1.180	1.098	1.098
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	1.127	1.218	1.165	1.180	1.098	1.098
Saldo	-5.672	-6.014	-5.776	-5.743	-5.779	-5.810

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Uitwerken mobiliteitsplan (verkeer en vervoer)	100	-	-	-
1 Bomenbeleidsplan	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Investerings:				
	<i>Investeringsbedrag:</i>			
1 Vervanging Openbare Verlichting	1.523	17	34	51
2 Vervanging bruggen	281		12	12
3 Knooppuntenontwikkeling haltes Vaassen en Epe	32	2	2	2
Totale financiële gevolgen voor de lasten	119	48	64	76

Programma 7 | Duurzaamheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor het milieu. De belangrijkste onderwerpen uit het programma zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van (overtollig) regenwater en afvalwater.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Gemeentelijk Watertaken Plan (GWP 2021-2025)
- Grondstoffenbeleidsplan "Grondstofrijke Epe" (2020)
- Duurzaamheidsnota 2010-2014
- Duurzaamheidsprofiel (2013)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2016	2017	2018	2019
Huishoudelijk restafval <i>De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg).</i>	188	183	177	170
Hernieuwbare elektriciteit <i>Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.</i>	1,6%	2,4%	4,0%	5,5%

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een duurzame en gezonde ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties.
2. Stimuleren lokale initiatieven voor duurzaamheidsontwikkeling.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Bevorderen van een duurzame en gezonde ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties.

7.1.1. Het aantal kilogrammen per inwoner ingezameld huishoudelijk restafval in de gemeente.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
183	177	170	155	<= 75kg

7.1.2. Het gescheiden ingezameld afval in verhouding tot het totaal ingezameld afval in de gemeente.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
66%	67%	68%	70%	>= 75%

Indicatoren bij het strategische doel 2: Stimuleren van lokale initiatieven voor duurzaamheidsontwikkeling.

7.2.1. Zonne-energie installaties: opgesteld vermogen (kW).				
2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
102	152	243	367	>= 270 kW

7.2.2. Gasverbruik woningen m ³ (temperatuur gecorrigeerd).				
2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
1.360	1.290	1.270	1.170	huurwoningen <= 1.735m3
2.030	1.950	1.950	1.800	koopwoningen <= 1.735m3

7.2.3. Elektrische laadpunten en tankpunten biobrandstoffen/(groen)gas aantal per 10.000 inwoners.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
5	4	9	30	>= 10

7.2.4. Het percentage hernieuwbare elektriciteit.				
2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
2%	2%	4%	6%	>= 4,5%

7.2.5. Duurzaam opgewekte elektra in TJ (terajoule) per bron.				
2016	2017	2018	2020	Streefwaarde 2022: >= 36Tj
96	109	150	173	energie
9	13	24	32	elektriciteit
56	56	57	56	warmte
31	40	68	85	energie in vervoer

Wat gaan we daarvoor doen

Milieu algemeen	Portefeuillehouder: B.J. Aalbers/ E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Uitwerken Gemeentelijk Watertakenplan.	1a. Vervangen van riolering op diverse locaties. 1b. Verbeteren riolering (o.a. afkoppelen, aanpak wateroverlast, aanpak grondwateroverlast). 1c. Uitvoeren onderzoeken (o.a. monitoring riolering, staat van de riolering). 1d. Opstellen uitvoeringsprogramma en start uitvoering.
2. Realiseren gemeentelijke afspraken in Gelders Energieakkoord.	2. Uitvoeren jaarplan.
Collegeprogramma 2018-2022:	
3. Uitgevoerde analyse naar kansen voor maatregelen in de openbare ruimte die inspelen op de gevolgen van klimaatverandering.	3. Gerealiseerd.
4. Er is een op de doelgroep passende mix van maatregelen beschikbaar om duurzaamheidsinitiatieven uit de samenleving te ondersteunen.	4a. Inzet van de duurzaamheidslening. 4b. Stimuleren en faciliteren van initiatieven van bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen (o.a. door energieloket, energiecoaches). 4c. Verduurzaming bedrijventerreinen in afstemming met de bedrijfskring Epe en Industriekring Eekterveld. 4d. Ondersteuning energiecoöperatie. 4e. Verduurzaming MKB in afstemming met ondernemersverenigingen Vaassen en Epe. 4f. Verduurzaming vakantieparken volgens triple helix (overheid, bedrijfsleven, kennisinstututen).
5. Inwoners en bedrijven zijn geïnformeerd en bewust gemaakt van het treffen van energiebesparende maatregelen.	5. Uitvoering conform communicatieplan.
6. De Agenda Cleantechregio 2019-2023 is vertaald naar een lokaal uitvoeringsprogramma voor de periode 2019-2023.	6. Gerealiseerd.
7. Het uitvoeringsprogramma is uitgewerkt.	7. Uitvoeren jaarplan.
8. Visie op energietransitie is opgesteld met bijbehorend uitvoeringsprogramma en benodigd budget.	8a. Afronden besluitvorming visie energietransitie. 8b. Opstellen en start uitvoeringsprogramma.
9. De bijdrage van de gemeente aan de Regionale Energietransitie Strategie (RES) (2018-2023) is opgesteld.	9. Gerealiseerd.
10. De bijdrage van de gemeente aan de Regionale Energietransitie en Klimaatstrategie (REKS) (2020-2030) is opgesteld.	10. Gerealiseerd.

11. Er is een gemeentedeckend warmteplan opgesteld voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving inclusief uitvoeringsprogramma.	11. Deze activiteit is onderdeel van de visie op energietransitie (punt 8 hiervoor).
<p><i>Toelichting:</i></p> <p>1c. Hierbij wordt ook de huidige capaciteit van ons rioolstelsel in relatie tot de gevolgen van de klimaatverandering betrokken. Resultaten analyse zijn betrokken bij het in 2021 vastgestelde Gemeentelijk Watertakenplan.</p> <p>4. Energiecoaches en energieloket spelen hier een belangrijke rol in. Gemeentelijke ondersteuning bestaat onder meer uit het verstrekken van subsidies en ambtelijke ondersteuning bij projecten.</p> <p>6. De Agenda heeft ook een relatie met programma 9 "Bedrijvigheid". Vanwege de centrale thema's energietransitie en circulaire economie is dit onderwerp in programma 7 "Duurzaamheid" geplaatst.</p> <p>9. De RES betreft de invulling van maatregelen voor de korte termijn. De gemeentelijke bijdrage van Epe is in de concept-RES verwerkt.</p> <p>10. Tot 2020 werd gesproken over de REKS. Het klimaatdeel (K) is door het Rijk hieruit gehaald. Dat krijgt een eigen plek in het gemeentelijk beleid op basis van rijks-, provinciale en regionale afspraken. Dit onderwerp is nu opgenomen in het Regionaal Adaptieprogramma (inspelen op klimaatverandering) en het Gemeentelijk Watertakenplan.</p> <p>3-11 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 8 behorend bij het speerpunt "Kwalitatief goed openbaar gebied", de prestatieafspraken 6, 7 en 8 behorend bij het speerpunt "Stimuleren duurzame ontwikkelingen" uit het coalitieakkoord.</p>	

Grondstoffen inzameling en -verwerking	Portefeuillehouder: B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Realiseren grondstoffen inzameling en -verwerking.	1. Toezicht op uitvoering dienstverleningsovereenkomst met Circulus-Berkel.
2. Implementeren van werkwijze inzamelen van grondstoffen.	2. Invoering van prijsprikkel op restafval (Diftar), uitrol flankerend beleid en plaatsing extra ondergrondse brengvoorzieningen.
<p><i>Toelichting:</i></p> <p>2. Het grondstoffenbeleidsplan is in 2020 vastgesteld. De implementatie van de nieuwe wijze van inzamelen van grondstoffen heeft een meerjarig karakter.</p>	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	7.764	7.303	7.422	7.422	7.422	7.407
Lasten nieuw beleid	-	-	129	45	61	69
Lasten totaal	7.764	7.303	7.551	7.467	7.483	7.476
Baten bestaand beleid	7.203	7.630	7.691	7.691	7.691	7.691
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	7.203	7.630	7.691	7.691	7.691	7.691
Saldo	-561	327	140	224	208	215

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Klimaat en Energietransitie	100	-	-	-
2 Opstellen RES	21	21	21	21
3 Aanvulling stimuleringsleningen "Toekomstbestendig en duurzaam wonen"	8	24	40	48

Investerings:

Investeringsbedrag:

<i>Gemeentelijk Watertakenplan (GWP 2021-2025):</i>				
1 Vervanging vrijvervalriolering / relining *	4.966	-	-	-
2 Vervanging drukriolering (persleiding) *	666	-	-	-
3 Afkoppelen diversen *	110	-	-	-
4 Aanpak wateroverlast (bovengronds) *	110	-	-	-
Totale financiële gevolgen voor de lasten	129	45	61	69

* De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan worden gedekt in de tarieven.

Programma 8 | Toezicht en handhaving

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen vergunningverlening, controle op uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving en de algemene plaatselijke verordening. Er bestaat een relatie met programma 4 "Leefbaar en veilig".

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Handhavingskader 2017-2020
- Algemene Plaatselijke Verordening (2008)

Wat is de stand van zaken

Geen verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Wat willen we bereiken

Strategisch doel:

1. Versterken van handhaving en toezicht.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Versterken van handhaving en toezicht.

8.1.1. Jaarlijks aantal keren dat instrument 'woonoverlast (artikel 2:78 APV)' wordt toegepast				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
0	0	0	0	<= 1

8.1.2. Jaarlijks aantal meldingen Jeugdoverlast (binnengekomen via meldpunt Overlast Jeugd).				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
44	22	19	119	<= 22

8.1.3. Het aantal verrichte controles in het kader van permanente bewoning, bouw- en woningtoezicht en milieu, het aantal geconstateerde overtredingen per genoemd deelterrein en het percentage overtredingen in verhouding tot verrichte controles per genoemd deelterrein.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022

Aantal controles:

550	425	442	288	BWT preventief: 425
120	120	102	53	BWT repressief: 125
234	219	292	192	Milieu: 272
1.288	3.000	1.051	123	Permanente bewoning: 2.500

Aantal overtredingen (verhouding):

		265 (60%)	105 (36%)	BWT preventief: < 125
		230 (225%)	68 (128%)	BWT repressief: < 88
		- (-%)	81 (42%)	Milieu: < 16
		293 (28%)	13 (11%)	Permanente bewoning: < 125

Wat gaan we daarvoor doen

Vergunningverlening/handhaving

Portefeuillehouder:
B.J. Aalbers

Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Opstellen nieuw handhavingskader 2022-2025.	1. Vaststellen handhavingskader.
2. Uitwerken handhavingskader	2. Uitwerken jaarlijks handhavingsuitvoeringsprogramma.
<i>Collegeprogramma 2019-2022:</i>	
3. De handhavingscapaciteit is uitgebreid met een bestuursrechtelijke handhaver.	3. Gerealiseerd.
4. De handhavingsinzet op het toepassen van duurzame energie en energiebesparing wordt geïntensiveerd op basis van een methodiek gericht op stimuleren en controleren.	4. Gerealiseerd.
<p><i>Toelichting:</i></p> <p>1. Voor de periode 2022-2025 dient een nieuw handhavingskader te worden opgesteld. Naast de evaluatie van de voorgaande planperiode wordt hierbij betrokken de verwachte wetswijzigingen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging bouw per juli 2022.</p> <p>2. Het college stelt op basis van het handhavingskader het uitvoeringsprogramma op. Dat bevat alle toezicht- en handhavingsactiviteiten en de prioritering daarin. De raad wordt hierover geïnformeerd.</p> <p>3-4 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 11 behorend bij het speerpunt "Goed leefklimaat" en prestatieafspraken 9 behorend bij het speerpunt "Stimuleren duurzame ontwikkelingen" uit het coalitieakkoord.</p>	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	1.669	644	533	533	533	533
Lasten nieuw beleid	-	-	138	38	38	38
Lasten totaal	1.669	644	671	571	571	571
Baten bestaand beleid	89	110	111	111	111	111
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	89	110	111	111	111	111
Saldo	-1.580	-534	-560	-460	-460	-460

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Vitalisering vakantieparken	100	-	-	-
2 Beleidscapaciteit vitale vakantieparken (2022-2025)	38	38	38	38
Totale financiële gevolgen voor de lasten	138	38	38	38

Pijler: Economie

Kenmerken Economisch Beleid

Het economisch beleid is gericht op de opgave om in een aantrekkelijke omgeving het bedrijfsleven zodanig te faciliteren, dat het op termijn sterk genoeg is om autonome economische groei te realiseren en dat het de gemeente Epe voor iedereen op de kaart zet: jong en oud, ondernemer en werknemer, leerling en docent, inwoner en bezoeker, beleidsmaker en bestuurder.

De lokale economie is echter niet maakbaar en de gemeente Epe heeft 'slechts' een beperkte invloed op de ontwikkelingen. Hiermee is er vooral een stimulerende, faciliterende en verbindende rol voor de gemeente weggelegd. Partijen in het veld moeten de andere (participerende en uitvoerende) rollen vervullen om samen het economische perspectief voor Epe te verwezenlijken. Iedereen vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid.

Het economisch beleid gaat uit van drie hoofdlijnen (labels): vitaal, slim en uitnodigend. Binnen deze (samengevatte) hoofdlijnen zijn de acties gericht op de volgende beoogde toekomstige situatie:

1. *Vitaal*
Epe is de gemeente waar iedereen een leven lang woont, leert, werkt en recreëert, waar ieders talenten worden erkend en benut en waar vergrijzing juist tot vernieuwing leidt. Jongeren inspireren en worden geïnspireerd. Ouderen en kwetsbaren werken mee.
2. *Slim*
Epe is de gemeente die op slimme wijze het lokale organiserend vermogen opschaaft en aanwendt om de regionale samenwerking te laten renderen. Het lokale bedrijfsleven innoveert, vergroent en lift mee op de groei van het Cleantech cluster. Epe verbindt klein met groot.
3. *Uitnodigend*
Epe is de nummer 1 gemeente van de Veluwe. De kernen trekken toeristen die in de zeer gewilde accommodaties verblijven. De horeca floreert, terrassen zitten vol en evenementen zijn succesvol; ook buiten het seizoen. Er is ruimte voor het nieuwe ondernemen: flexibel, lean, startup en sociaal.

Regionaal - lokaal

Naast de lokale inspanningen is Epe ook actief binnen de Cleantech Regio (Stedendriehoek). In de regio wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen van de Cleantech Agenda tot en met 2020: 4.000 banen in de cleantechsector; energietransitie, leidend tot minder CO₂ uitstoot; circulaire economie, leidend tot minder afval.

Daarnaast is er arbeidsmarktbeleid, met veel aandacht voor jongeren en zwakke groepen zoals gehandicapten en langdurig werklozen. De profilering en acquisitie als Cleantech Regio wordt verder uitgebouwd waardoor nieuwe bedrijven en talent van buiten de regio kan worden aangetrokken.

Coalitieakkoord 2018-2022

Thema 3: Duurzame economie

Ruimte voor bedrijvigheid

Om ontwikkeling bij bedrijven en ondernemers mogelijk te maken zijn goede randvoorwaarden nodig, zoals goed ingerichte dorpscentra en moderne en voldoende bedrijventerreinen. Ook een goede regionale samenwerking is daarbij van belang. Toerisme speelt een belangrijke factor in de lokale economie. Evenementen kunnen het Eper toeristisch profiel versterken. Dat vraagt extra ondersteuning.

Prestatieafspraken:

1. Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven op bedrijventerreinen.
2. Er is een pakket maatregelen om ondernemers te faciliteren in het starten en het vestigen.
3. Ondersteunen van het programma Veluwe-op-1 gericht op een kwaliteitsimpuls van het toeristisch product, waaronder vitale vakantieparken.

4. Voor het organiseren van evenementen door vrijwilligersorganisaties en verenigingen is een gemeentelijk ondersteuningsaanbod.
5. Stimuleren van krachtige, (economisch) sterke dorpscentra.

Stimuleren duurzame ontwikkelingen

Een verdere verduurzaming vraagt ondersteuning op tal van terreinen vanuit een brede invalshoek. Het Gelders Energieakkoord met een belangrijke gemeentelijke voorbeeldrol en inzet op de twee tophema's energietransitie en circulaire economie vanuit de Cleantech Regio Stedendriehoek zijn van belang. Initiatieven vanuit de samenleving (inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven) verdienen ondersteuning.

Prestatieafspraken:

6. Versterken van inzet op het stimuleren en ondersteunen van duurzaamheidsinitiatieven uit de samenleving.
7. Bijdrage leveren aan maatregelen voortkomend uit de Agenda Cleantech Regio 2019-2023 gericht op een energie neutrale regio en gemeente Epe.
8. Een actuele lokale visie, inclusief actieplan, op de brede invulling van duurzaamheid (circulaire economie/energietransitie).
9. Toezicht en handhaving is versterkt op het toepassen van duurzame energie en energiebesparing.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de programma's in deze pijler aan.

Programma 9 | Bedrijvigheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid, bedrijfsterreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme. De gemeentelijke rol is voorwaardenscheppend (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, goede ontsluiting en bereikbaarheid, goed beheer van de openbare ruimte) en faciliterend (informatievoorziening, dienstverlening). Er bestaat een relatie met programma 5 "Ruimte en wonen" (economische aspecten in planontwikkeling en bestemmingsplannen).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Toeristisch profiel (2017)
- Agenda Cleantechregio (2019)
- Economische Visie (2016)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Banen <i>Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.</i>	657,4	672,4	673,2	678,7
Vestigingen <i>Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.</i>	137,1	139,3	144,4	149,8
Netto arbeidsparticipatie <i>Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.</i>	66%	65%	67%	67%
Funciemenging <i>De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen.</i>	47,8	48,4	48,4	48,1

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Versterken lokale economie.
2. Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Versterken lokale economie.

9.1.1. Groei van banen en vestigingen t.o.v. de vorige periode in de gemeente.				
2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
3%	4%	3%	1%	groei banen: 1,9%
3%	1%	3%	4%	groei vestigingen: 2,0%

Indicatoren bij het strategische doel 2: Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme.

9.2.1. Het aantal overnachtingen uitgesplitst naar hotels, B&B's, campings en overig.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
423.000	428.000	418.000	375.000	Camping
73.000	87.000	87.000	53.000	Hotel
8.000	10.000	10.000	6.000	B&B
230.000	237.000	237.000	187.000	Overig
734.000	762.000	752.000	621.000	TOTAAL 750.000

9.2.2. Het aandeel recreatie en toerisme in de totale werkgelegenheid in de gemeente Epe (in procenten).				
2016	2017	2018	2019	Streefwaarde 2022
8,4%	8,3%	7,9%	8,0%	8,5%

9.2.3. Aantrekkelijkheid van de dorpscentra.				
			2019	Streefwaarde 2022
		Epe	7,2	>= 7,5
		Vaassen	6,7	>= 7,5
		Emst	6,6	>= 7,5
		Oene	7,5	>= 7,5

Wat gaan we daarvoor doen

Recreatie en toerisme	
Portefeuillehouder: E. Visser	
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Inzetten stimuleringsbudget recreatie en toerisme.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
2. Uitwerken toeristisch profiel.	2. Uitwerking jaarplan uitvoeringsstrategie.
Collegeprogramma 2018-2022:	
3. Faciliteren en stimuleren van organisaties en bedrijven in uitvoering van het regionale programma Veluwe-op-1.	3a. Opstellen en uitwerken plan voor realisatie van een ontvangstlocatie voor recreatie en toerisme in Vaassen. 3b. Uitvoeren bestuursakkoord Veluwegemeenten. 3c. Uitwerken plan van aanpak Vitale Vakantieparken
Toelichting: 2. Een specifiek aandachtspunt in het coalitieakkoord is om in aanvulling op de uitwerking van het toeristisch profiel "Epe 100% wildgarantie" te streven naar versterking daarvan met voorzieningen op het terrein van kunst en cultuurhistorie. Voor 2022-2025 is een verdere uitwerking van 100% wild opgesteld door de Stichting Promotie Gemeente Epe ter versterking van het toeristisch profiel. 3. Binnen het programma Veluwe-op-1 werken 20 gemeenten samen aan de toeristische versterking van de Veluwe en vitale vakantieparken. Dit onder andere door aanpak vakantieparken, een groot routenetwerk en de toeristische promotie via Visit Veluwe. De activiteiten 1 en 2 dragen ook bij aan de uitvoering van het programma. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 3 behorend bij het speerpunt "Ruimte voor bedrijvigheid" uit het coalitieakkoord. De planvorming voor een ontvangstlocatie wordt betrokken bij de uitwerking van fase 3 herstructurering centrum Vaassen. Een ontvangstlocatie is een goed gekozen parkeerplaats en openbaar vervoerhalte waar bezoekers gastvrij worden ontvangen met een zekere kwaliteit en faciliteiten. Via marketing en toeristische informatie worden bezoekers verleid om daar hun activiteit te starten. Realisatie van zo'n ontvangstlocatie is mede afhankelijk van de provinciale subsidiering en gemeentelijke cofinanciering.	

Lokale/regionale economie	
Portefeuillehouder: E. Visser	
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
Collegeprogramma 2018-2022:	
1. Er is een gemeentelijk ondersteuningsaanbod voor startende ondernemers.	1. Gerealiseerd.
2. De behoefte en mogelijkheden naar realisatie van een fysiek centrum van ondernemen (innovatieve broedplaats) worden onderzocht.	2. Afhangelijk van initiatieven uit de markt.
3. Er is een gemeentelijk ondersteuningsaanbod voor vrijwilligersorganisaties en verenigingen voor het organiseren van evenementen om de aantrekkelijkheid van de gemeente te bevorderen.	3. Afronden opstellen actieplan.
4. Uitvoering van het actieprogramma economische visie.	4. Uitwerken van actieprogramma.
5. Ondersteuning leveren aan de uitvoering van het actieprogramma van ondernemers gericht op vitale dorpscentra.	5. Ondersteuning leveren bij uitvoeren actieprogramma's van ondernemers.
Toelichting: 1. Er is een loketfunctie gerealiseerd door de accountmanager. Ook is de gemeente aangesloten bij het Starterscollectief Veluwe. 2. Onderzoek wijst uit dat de initiatieven uit de markt vooralsnog beperkt zijn. 3. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de door evenementenorganisatoren gewenste ondersteuning. Op basis van dat onderzoek volgt een actieplan. 4. Het actieprogramma is in 2021 geactualiseerd. 5. Voor centrum Epe en Vaassen hebben de ondernemersverenigingen voor beide centra, in afstemming met de gemeente, een toekomstvisie en actieprogramma laten opstellen. 1-5. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2, 4 en 5 behorend bij het speerpunt "Ruimte voor bedrijvigheid uit het coalitieakkoord.	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	828	724	679	679	679	679
Lasten nieuw beleid	-	-	435	0	0	0
Lasten totaal	828	724	1.114	679	679	679
Baten bestaand beleid	38	8	8	8	8	8
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	38	8	8	8	8	8
Saldo	-790	-716	-1.106	-671	-671	-671

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Stimulering recreatie en toerisme (100% wild)	335	-	-	-
2 Stimulering recreatie en toerisme (200% gewild)	100	-	-	-
Totale financiële gevolgen voor de lasten	435	-	-	-

Programma 10 | Weer aan het werk

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Participatiewet. De uitvoeringspraktijk is neergelegd in verordeningen. Er bestaat een relatie met programma 3 "Zorg en opvang" (bevorderen zelfredzaamheid).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Beleidsplan Sociaal Domein (2019)
- Armoede en Schuldenbeleid "Minimaal rondkomen" (2017)
- Sociale Agenda 2015-2021

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2017	2018	2019	2020
Bijstandsuitkeringen <i>Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder (tweede helft van het genoemde jaar).</i>	231,4	232,4	225,9	287,4
Lopende re-integratie-voorzieningen <i>Het aantal lopende re-integratie voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.</i>	167	50,3	124,9	130,7
Jeugdwerkloosheidspercentage <i>Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).</i>	2%	1%	2%	

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Vergroten van maatschappelijke participatie van mensen zonder werk.
2. Verminderen van de schuldenproblematiek van Eper inwoners.
3. Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimuminkomen.

Uitkomsten:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Vergroten van maatschappelijke participatie van mensen zonder werk.

10.1.1. Het aantal mensen dat instroomt en uitstroomt in een WWB uitkering.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
199	199	144	156	instroom <= 106
201	203	165	178	uitstroom >= 240

10.1.2. Het aantal mensen dat langdurig in een WWB uitkering (Participatiewet) zit.				
2017	2018	2019	2020	
27	33	17	23	0-3 maanden
26	28	19	22	3-6 maanden
46	39	40	24	6-12 maanden
80	62	66	51	12-24 maanden
60	56	45	50	24-36 maanden
75	87	89	70	36-60 maanden
147	155	161	178	> 60 maanden

Indicatoren bij het strategische doel 2: Verminderen van de schulden problematiek van de Eper inwoners.

10.2.1. Het aantal afgeronde trajecten schuldhulpverlening, uitgesplitst naar categorieën.				
2017	2018	2019	2020	
-	111	106	120	meldingen: 170
84	75	90	42	adviesgesprekken: 150
49	24	28	29	Stadsbank overdrachten: 35

Indicatoren bij het strategische doel 3: Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimuminkomen.

10.3.1. Huishoudens met laag inkomen: Het percentage huishoudens in de gemeente dat landelijk behoort tot de laagste 10%.				
2015	2016	2017	2018	Streefwaarde 2022
8%	8%	8%	8%	<= 7%

10.3.2. Huishoudens met bijstandsuitkeringen % t.o.v. totaal huishoudens.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
3,1%	3,1%	3,0%	2,9%	<= 3%

Wat gaan we daarvoor doen

Arbeidsparticipatie	Portefeuillehouder: E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Verhogen uitstroombestand participatiewet (voormalig WWB, voormalig WSW en jonggehandicapten).	1a. Prestatieafspraken maken met Werkbedrijf Lucrato over uitstroom en uitvoering regeling oud Wsw-ers. 1b. Samen met Factor Werk realiseren van een werkgeversservicepunt en inzetten op matches van kandidaten, werkfitheid, geschikte werkplek en scholing.
2. Realiseren van de transformatie Participatiewet.	2a. Lokaal en gebiedsgericht passende dienstverlening aanbieden door o.a. participatie- en re-integratieplaatsen te realiseren. 2b. Inzetten van een coördinator om meer in-, door- en uitstroom op werkervaringsplaatsen te realiseren van inwoners met een uitkering. 2c. Prestatieafspraken maken met gemeente Apeldoorn over de dienstverlening aan uitkeringsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt > 1 jaar.
3. Voor oudere mensen met een bijstandsuitkering de mogelijkheden bezien voor vrijstelling van de sollicitatieplicht indien zij een actieve bijdrage leveren aan vrijwilligerswerk in de gemeente.	3. Gerealiseerd.
Toelichting:	

1. Lucrato voert activiteiten uit gericht op het opdoen van werkervaring, het toepassen van groepsgewijze aanpak, werkgeversbenadering en werkgeverschap oud-Wsw, beschut werken en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die onder de Participatiewet vallen en waarvan de verwachting is dat ze binnen een jaar naar werk kunnen. Lucrato werkt hierin nauw samen met gemeente Apeldoorn en Factor Werk.
2. De Transformatie-agenda is een uitwerking van de Sociale Agenda en beleidsplannen Jeugd, Wmo en Participatiewet.
3. Dit onderwerp betreft een specifiek aandachtspunt uit het coalitieakkoord voor deze bestuursperiode.

Inkomensondersteuning	Portefeuillehouder: E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties (Stichting Leergeld, Formulierenteam en Voedselbank) die actief zijn voor huishoudens met een laag inkomen en/of schulden.	1. Subsidieafspraken maken met vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
2. Versterken van schuldhulpverlening.	2. Uitwerken beleidsplan armoede en schulden 2021-2024.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>	
3. Instandhouden en versterken van de toegang van de gemeentelijke minimaregelingen: meedoenregeling, schoolfonds en het kindpakket.	3. Doorvoeren van aanbevelingen uit de evaluatie van het minimabeleid.
4. Het realiseren van een gemeentelijk noodfonds voor ondersteuning van schrijnende situaties, die niet of onvoldoende in aanmerking komen voor andere regelingen.	4. Afronden rapportage en besluit over invoeren noodfonds.
<i>Toelichting:</i> 3-4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 7 behorend bij het speerpunt "Zorg en ondersteuning dichtbij" uit het coalitieakkoord.	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	17.791	14.853	14.849	15.564	15.257	15.140
Lasten nieuw beleid	-	-	468	118	118	118
Lasten totaal	17.791	14.853	15.317	15.682	15.375	15.258
Baten bestaand beleid	9.990	6.793	7.265	7.265	7.265	7.265
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	9.990	6.793	7.265	7.265	7.265	7.265
Saldo	-7.801	-8.060	-8.052	-8.417	-8.110	-7.993

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Bevorderen uitstroom uitkeringen (BUIG)	350	350	350	350
2 Dekking bevorderen uitstroom uitkeringen (middelen BUIG)	-	-350	-350	-350
3 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (vroegsignalering)	75	75	75	75
4 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (ondernemers)	43	43	43	43
5 Extra ondersteuning jongeren met (risico op) afstand van de arbeidsmarkt	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale financiële gevolgen voor de lasten	468	118	118	118

Pijler: Bestuur

Kenmerken Bestuurlijke inzet

De inzet is inwoner- en klantgericht werken. Daartoe is een organisatie opgezet met als hoofdlijnen de dialoog aangaan met inwoners, adequaat inspelen op ontwikkelingen en een klantgerichte dienstverlening. De koers is de organisatie verder te verbeteren en te vernieuwen en toekomstbestendig te maken voor een adequate taakuitvoering.

De opvattingen over de gemeentelijke taakuitvoering zijn: de gemeente meer als regisseur en de uitvoering meer bij inwoners en derden; meer betrokkenheid van en samenwerken met inwoners en maatschappelijke organisaties en bedrijven; meer gebiedsgericht werken; zakelijk en efficiënt werken; actief mogelijkheden zoeken om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.

De twee gemeentelijke hoofdtaken zijn het realiseren van maatschappelijke effecten samen met inwoners en partners en het leveren van directe publieke dienstverlening (gemeentelijke diensten en producten). De verbetering en vernieuwing van de organisatie zit in het verder doorontwikkelen van het sturingsmodel "regie" (sturen-leiden-coördineren) en in samenhang daarmee de ontwikkeling van het nieuwe dienstverleningsconcept met ondersteuning van moderne informatie- en communicatietechnologie. Dit leidt tot een nieuwe oriëntatie op het gemeentelijk takenpakket en de samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties.

De vorming en uitvoering van beleid doet de gemeente steeds meer in samenwerking met derden. Vanuit bestuurlijk oogpunt vraagt het heldere gemeentelijke standpunten en rolbepaling (wat wil ik bereiken, hoe doe ik dat en met wie). Van de organisatie vraagt dit een ontwikkeling naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

Coalitieakkoord 2018-2022

Thema 4: Verbindende overheid

Participeren van inwoners en organisaties

Het betrekken van inwoners, organisaties en bedrijven bij beleidsontwikkeling en –uitvoering vormt een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke werkwijze. Evenals de samenwerking tussen inwonersinitiatieven en het gemeentebestuur. Een belangrijke basis ligt in de visie op de regisserende gemeente. Er vindt een actieve communicatie met de samenleving plaats.

Prestatieafspraken:

1. Participatie van inwoners, organisaties en bedrijven bij beleidsontwikkeling en –uitvoering is standaard ingebed in de werkwijze van de ambtelijke organisatie.
2. Voor een actieve communicatie met de samenleving zijn er voldoende instrumenten in het bereiken van doelgroepen en het verkrijgen van informatie.

Modern openbaar bestuur

De gemeente dient een goede digitale dienstverlening te bevorderen met een juiste prijs-kwaliteit verhouding voor alle inwoners. Dienstverlening aan huis kan daarbij een onderdeel van het standaardaanbod zijn. Epe is en blijft een zelfstandige gemeente en zoekt de samenwerking met regio-/ buurgemeenten en partners. Het gemeentebestuur heeft een open en verbindende houding naar de samenleving.

Prestatieafspraken:

3. Er is een modern Klant Contact Centrum waarin alle klanten volgens vastgestelde servicenormen zoveel mogelijk via digitale kanalen geholpen worden.
4. Er zijn activiteiten ingezet om de verbinding tussen samenleving en gemeente (bestuur en organisatie) te verstevigen, rekening houdend met ieders rol en de daarbij behorende verantwoordelijkheid.
5. De implementatie van het lopende programma voor organisatieontwikkeling, gericht op de pijlers werknemers en werkproces.

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen algemeen bestuur, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Visie Regisserende gemeente Epe (2015)
- Visie gemeentelijke dienstverlening (2010)
- Informatie strategie (2013)
- Strategische visie op communicatie (2015)
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid (2012)
- Visie HRM (2019)

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2019	2020	2021	2022
Formatie <i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat, per 1.000 inwoners.</i>	4,9	5,1	5,0	5,2
Bezetting <i>Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is per 31 december, per 1.000 inwoners.</i>	5	4,9		
Apparaatskosten Begroot <i>Apparaatskosten (organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel, organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken, in verhouding tot het aantal inwoners.</i>	292	295	291	360
Apparaatskosten Werkelijk <i>Apparaatskosten (organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel, organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken, in verhouding tot het aantal inwoners.</i>	282	280		
Externe inhuur Begroot <i>Kosten van externe inhuur voor het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder een arbeidsovereenkomst of aanstelling, in verhouding tot de totale personeelskosten.</i>	0,6%	1,3%	2,3%	1,0%
Externe inhuur Werkelijk <i>Kosten van externe inhuur voor het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder een arbeidsovereenkomst of aanstelling, in verhouding tot de totale personeelskosten.</i>	18,8%	20,3%		
Demografische druk <i>De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.</i>	84,5%	85,7%	85,3%	

Wat willen we bereiken

Strategische doelen:

1. Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integrale dienstverlening.
2. Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes.
3. Ontwikkelen van een organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen.

Uitkomst:

Indicatoren bij het strategische doel 1: Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening.

11.1.1. Directe dienstverlening waardering (0-10): Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.				
			2019	Streefwaarde 2022
			6,6	>= 7,8

11.1.2. Digitale dienstverlening waardering (0-10): Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.				
			2019	Streefwaarde 2022
			6,6	>= 7,0

Indicatoren bij het strategische doel 2: Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes.

11.2.1. Samenwerking met inwoners waardering (1-10): Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met inwoners en organisaties en de mate waarin zij worden betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van beleid.				
			2019	Streefwaarde 2022
			6,1	>= 6,1

Indicatoren bij het strategische doel 3: Ontwikkelen van een op organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen.

11.3.1. De mate waarin de in de centrale planningslijst opgenomen activiteiten worden gerealiseerd.				
2017	2018	2019	2020	Streefwaarde 2022
85%	89%	78%	72%	85%

Wat gaan we daarvoor doen

Planning en control	Portefeuillehouder: E. Visser
<i>Activiteiten:</i>	<i>Uitvoering in 2022:</i>
1. Verbeteren planning en control cyclus.	1. Implementeren van verbetermogelijkheden in de planning en control-cyclus.
2. Uitvoeren jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen en van (onderdelen van) de organisatie-eenheden.	2. Uitwerken van onderzoeksopdrachten.
3. Implementeren rechtmatigheidsverantwoording jaarrekening door college.	3. Voorbereiden implementatie.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>	
4. De Verordening hondenbelasting is ingetrokken.	3. Intrekken verordening hondenbelasting.
5. De legesverordening is aangepast (vergroend).	4. Gerealiseerd.
6. Een uitgevoerd onderzoek naar een ander systeem voor toeristenbelasting, waarbij de recreatiesector wordt betrokken.	5. Gerealiseerd.
<i>Toelichting:</i>	
3. De rechtmatigheidsverantwoording door het college is met een jaar uitgesteld. De start is nu bij de jaarrekening 2022.	
3-5. De activiteiten zijn uitwerkingen van het kader financieel- en belastingbeleid uit het coalitieakkoord.	

Burger en bestuur	Portefeuillehouder: T.C.M. Horn
<i>Activiteiten:</i>	<i>Uitvoering in 2022:</i>
1. Opstellen participatieverordening.	1. Vaststellen verordening.
<i>Collegeprogramma 2018-2022:</i>	
2. Een geactualiseerd actieplan voor het toepassen van werkwijzen en instrumenten voor inwonersparticipatie.	2. Gerealiseerd.
3. Inwonersparticipatie is geborgd in de daarvoor in aanmerking komende werkprocessen.	3. Opstellen en uitvoeren van een jaarplan voor inwonersparticipatie en actieve communicatie.

4. Een uitgevoerd onderzoek naar een adequaat instrumentarium voor actieve communicatie met de samenleving.	4. Gerealiseerd.
5. De inzet van een actueel instrumentarium is geborgd in de organisatie.	5. Opstellen en uitvoeren van een jaarplan voor inwonersparticipatie en actieve communicatie.
6. Een gerealiseerd actieplan om verbinding tussen samenleving en gemeente te verstevigen.	6. Afronden besluitvorming.
7. Het faciliteren van de uitwerking van de raadsagenda voor deze bestuursperiode.	7. Uitvoeren van het door de raad, in afstemming met het college, opgestelde jaarplan.
<p>Toelichting:</p> <p>1. Het opstellen van een participatieverordening ingaande 2022 is een wettelijke verplichting.</p> <p>2. De notitie "Inwonerbetrokkenheid en gemeentebestuur" is het resultaat van een heidag van de raad (nov. 2016). Als specifiek aandachtspunt in het coalitieakkoord is opgenomen dat deze notitie de leidraad vormt voor de uitwerking van het thema "Verbindende overheid" uit het coalitieakkoord.</p> <p>6. De insteek is een gezamenlijk actieplan van raad en college (coproductie). De basis hiervoor ligt in twee beleidsvelden namelijk communicatie en inwonerparticipatie die met elkaar verbonden zijn. In 2020 is besloten om daarvoor een brede beleidsvisie op te stellen die zich richt op deze twee beleidsvelden. Afstemming vindt plaats met Verbeteragenda quick scan.</p> <p>2-7. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1 en 2 behorend bij het speerpunt "Participeren van inwoners en organisaties", prestatieafpraak 4 behorend bij het speerpunt "Modern openbaar bestuur" uit het coalitieakkoord.</p>	

Organisatie	Portefeuillehouder: T.C.M. Horn
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Actualiseren van het informatiebeleid.	1. Vaststellen van beleidsplan.
2. Uitwerken informatiebeleid.	2a. Vaststellen uitvoeringsplan o.b.v. vastgesteld informatiebeleid inclusief meerjaren planning. 2b. Uitvoeren jaarplan.
3. Invullen gevolgen Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming.	3. Uitvoeren jaarplan.
4. Invoeren Wet Generieke Digitale Infrastructuur(WGDI).	4. Uitvoeren van het project gegevensmanagement.
5. Invoeren Wet Open Overheid.	5. Opstellen plan van aanpak en start met implementatie.
6. Actualiseren nota verbonden partijen.	6. Afronden besluitvorming.
Collegeprogramma 2018-2022:	
7. Het programma voor organisatieontwikkeling is geïmplementeerd met als resultaat: <ul style="list-style-type: none"> a. de medewerkers zijn getraind invulling te geven aan een ondernemende, op netwerken en samenwerking gerichte organisatie. b. de organisatie werkt procesmatig voor reguliere taken en projectmatig voor enkelvoudige opgaven c. het gemeentehuis is toekomstbestendig. 	7. Uitvoeren jaarplan.
<p>Toelichting:</p> <p>2. Het informatieveiligheidsbeleid is een onderdeel in het beleidsplan bij punt 1.</p> <p>3. De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is sinds 25 mei 2018 van kracht. De verordening vervangt de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en regelt de bescherming van persoonsgegevens van natuurlijke personen.</p> <p>5. De wet is bedoeld om overheden meer transparant te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk wordt. Daarvoor moeten een aantal maatregelen getroffen worden.</p> <p>7. Het programma is opgezet om gestructureerd en in samenhang die inspanningen te realiseren die nodig zijn om de gemeentelijke organisatie sterk en toekomstbestendig te maken. Hierbij wordt rekening gehouden met resultaten uit de Quick scan lokale democratie. Het programma is onder meer gericht op het doorontwikkelen van het personeel, procesmatig, projectmatig en zaakgericht werken en de werkomgeving (zowel digitaal als fysiek: gemeentehuis). In de paragraaf bedrijfsvoering is een verdere uitwerking hiervan opgenomen. Sterke dienstverlening wordt een focuspunt in het programma met daarin aandacht voor onder meer (inwoner)participatie, communicatie en de ondersteuning van onze dienstverlening met digitale instrumenten.</p> <p>De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij het speerpunt "Modern openbaar bestuur" uit het coalitieakkoord.</p>	

Dienstverlening	Portefeuillehouder: T.C.M. Horn
Activiteiten:	Uitvoering in 2022:
1. Bewaren van documenten in een e-depot.	1. Voorbereiden van het aansluiten/vormen van een e-depot.
Collegeprogramma 2018-2022:	
2. Een geactualiseerde visie op dienstverlening inclusief servicenormen is opgesteld.	2a. Afronden van besluitvorming over de visie. 2b. Opstellen uitvoeringsprogramma en starten met uitwerking.
3. Een geactualiseerd implementatieplan KCC is opgesteld.	3. Actualiseren van het implementatieplan KCC.
<p>Toelichting:</p> <p>1. De gemeente werkt grotendeels digitaal. Deze digitale informatie dient duurzaam en toegankelijk bewaard te worden (archiefwet).</p> <p>3. De actualisatie van het implementatieplan KCC volgt nadat de visie op dienstverlening inclusief de servicenormen is vastgesteld.</p> <p>2-3 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 3 behorend bij het speerpunt "Modern openbaar bestuur" uit het coalitieakkoord.</p>	

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	3.374	3.264	3.596	4.104	4.657	5.348
Lasten nieuw beleid	-	-	-17	-17	-17	-17
Lasten totaal	3.374	3.264	3.579	4.087	4.640	5.331
Baten bestaand beleid	340	404	399	385	503	523
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	340	404	399	385	503	523
Saldo	-3.034	-2.860	-3.180	-3.702	-4.137	-4.808

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Inzetten stelpost beleidsintensivering	-17	-17	-17	-17
Totale financiële gevolgen voor de lasten	-17	-17	-17	-17

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen kenmerken zich door hun vrije bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerendezaakbelastingen. In het overzicht worden dan ook de baten vermeld die niet reeds in de diverse programma's zijn opgenomen.

In dit hoofdstuk is eveneens het in de begroting opgenomen bedrag voor 'onvoorzienne uitgaven' opgenomen.

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2018	2019	2020	2021
Woonlasten éénpersoonshuishouden <i>Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.</i>	544	602	605	609
Woonlasten meerpersoonshuishouden <i>Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.</i>	620	679	689	679
WOZ-waarde woningen <i>De gemiddelde WOZ waarde van woningen in 1.000 euro.</i>	275	287	312	

Overzicht

De in het onderstaande overzicht vermelde bedragen zijn netto bedragen. Dit houdt in dat op de verkregen baten de daarop betrekking hebbende kosten (zoals direct toerekenbare uren en invorderingskosten) in mindering gebracht.

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2023	Begroting 2025
Lokale heffingen	7.721	8.133	6.309	7.340	7.473	7.613
Algemene uitkering	51.170	51.271	54.707	53.882	54.109	54.934
Dividend uitkeringen	77	131	117	117	117	117
Saldo financieringsfunctie	1.432	1.444	1.081	1.077	1.043	1.043
Overige algemene dekkingsmiddelen	76	-128	-90	-90	-90	-90
Totaal	60.476	60.851	62.124	62.327	62.652	63.617
Onvoorziene uitgaven	-	-101	-90	-90	-90	-90

Lokale heffingen

De belastingopbrengsten in het bovenstaande overzicht zijn opgenomen zonder rekening te houden met de kwijtschelding. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de mei circulaire 2021. Op basis van deze circulaire is een berekening gemaakt waaruit de volgende inkomsten blijken:

bedragen * € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering autonoom	49.127	48.492	49.041	49.989
Integratie uitkering sociaal domein	5.580	5.504	5.197	5.090
Algemene uitkering totaal	54.707	53.996	52.238	55.079

De ontwikkelingen in de algemene uitkering zijn verwerkt in de programmabegroting 2022-2025.

Dividend

Dividend wordt ontvangen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en van Waterbedrijf Vitens.

Saldo financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet worden verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen inclusief de doorbelasting rente naar de programma's.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Onvoorzien

Dit bedrag is in de begroting beschikbaar voor uitgaven welke onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. De besteding hiervan vindt plaats in het kader van de voortgangsrapportage.

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	592	467	629	-167	-136	-131
Lasten nieuw beleid	-	-	100	114	129	145
Lasten totaal	592	467	729	-53	-7	14
Baten bestaand beleid	61.067	61.219	62.763	62.184	62.589	63.575
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	-34	-34
Baten totaal	61.067	61.219	62.763	62.184	62.555	63.541
Saldo	60.475	60.752	62.034	62.237	62.562	63.527

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Wet Open Overheid	100	114	129	145
Totale financiële gevolgen voor de lasten	100	114	129	145

BATEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Structurele effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	-	-	-34	-34
Totale financiële gevolgen voor de baten	-	-	-34	-34

Overhead

Omschrijving

De overheadkosten zijn de kosten die verband houden met de sturing en ondersteuning van de primaire processen van de gemeente. Het uitgangspunt is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden (direct toe te rekenen) zijn aan activiteiten, taken en producten uit de programma's 1 t/m 11 en de overige algemene dekkingsmiddelen niet onder de overheadkosten vallen.

Wat is de stand van zaken

Verplichte indicatoren vanuit de regelgeving bij dit programma.

Indicator	2019	2020	2021	2022
Overheadkosten Begroot	12,5%	12,2%	10,7%	12,7%
<i>De overheadkosten zoals begroot op taakveld 0.4 gedeeld door het totaal saldo van lasten (exclusief toevoegingen aan reserve).</i>				
Overheadkosten Werkelijk	12,3%	11,5%		
<i>De overheadkosten zoals verantwoord op taakveld 0.4 gedeeld door het totaal saldo van lasten (exclusief toevoegingen aan reserve).</i>				

Wat mag dat kosten

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	9.790	9.924	10.872	10.298	10.112	10.244
Lasten nieuw beleid	-	-	1.110	452	238	238
Lasten totaal	9.790	9.924	11.982	10.750	10.350	10.482
Baten bestaand beleid	571	124	119	119	119	119
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	571	124	119	119	119	119
Saldo	-9.219	-9.800	-11.863	-10.631	-10.231	-10.363

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar				
	2022	2023	2024	2025	
Budgetten:					
1 Bestuursadviseur communicatie	60	-	-	-	
2 Werkbudget inwonersparticipatie en actieve communicatie	20	-	-	-	
3 Extra capaciteit afdeling Ruimte	180	180	-	-	
4 Nieuwe website	168	25	25	25	
5 Digitalisering en informatievoorziening	175	22	22	22	
6 Uitwerken programma "sterke dienstverlening"	250	-	-	-	
7 Beleidscapaciteit dienstverlening (KCC)	88	88	88	88	
8 Structurele effecten Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging	69	137	103	103	
9 Kwartiermaker Omgevingswet en klimaatbeleid	90	-	-	-	
10 Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	10	-	-	-	
Investerings:					
	<i>Investeringsbedrag:</i>				
1 Vervanging bedrijfsmiddelen; ict investeringen	1.700	111	223	337	452
Dekking uit reserve ICT	-111	-223	-337	-452	
Totale financiële gevolgen voor de lasten	1.110	452	238	238	

Paragrafen

1 | Lokale heffingen

1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid van de lokale heffingen. De raad bepaalt het belastingbeleid in beginsel samenhangend met het vaststellen van de begroting. Daar vindt de integrale afweging plaats. Beleidsmatige wijzigingen worden in deze paragraaf toegelicht. Redactionele en technische wijzigingen van de belastingen worden in het raadsvoorstel met de belastingverordeningen toegelicht.

1.2 Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in landelijke wet- en regelgeving, in deze paragraaf en in:

- belastingverordeningen
- coalitieakkoord 2018-2022 (2018)
- regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen (2020)

1.3 Stand van zaken, ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Corona

Het is ten tijde van het opstellen van de begroting niet duidelijk in hoeverre de effecten van coronamaatregelen in 2022 zullen doorzetten. Bij het opstellen van de ramingen is daarom uitgegaan van de gebruikelijke uitgangspunten. In de paragraaf weerstandsvermogen is de onzekerheid die hiermee samenhangt verder uitgewerkt.

Algemeen tarievenbeleid

Belastingen en heffingen worden waardevast gehouden door de tarieven te verhogen met het inflatiepercentage (1,7%). Heffingen waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat zijn waar mogelijk 100% kostendekkend. Een overzicht van geraamde algemene dekkingsmiddelen is opgenomen in deel 3. Hieronder worden per belastingsoort de bijzonderheden en afwijkingen van het algemene tarievenbeleid vermeld.

Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Het bepalen en vaststellen van de WOZ-waarde van onroerende zaken wordt uitgevoerd door Tribuut. De Waarderingskamer houdt hierop toezicht en geeft een algemeen oordeel over die uitvoering. Momenteel is dat oordeel 'voldoende'. Tribuut werkt planmatig aan verbeteringen om eind 2021 'goed' te scoren.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB is een algemene heffing die bestaat uit een eigenaren- en gebruikersdeel. Het gebruikersdeel wordt alleen van niet-woningen geheven. Woongedeeltes binnen niet-woningen zijn vrijgesteld van OZB. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. De tarieven stijgen overeenkomstig de besluitvorming bij de begroting 2020 met 1,5% boven de indexatie. 2022 is het laatste jaar waarin die extra stijging plaatsvindt.

Reinigingsheffingen

De heffingen dekken de kosten van inzameling en verwerking van huisvuil, bedrijfsafval en het brengen van huisvuil naar het recycleplein. Hieronder staat het lasten-batenoverzicht van deze heffingen. Het taakveld verkeer en vervoer betreft de lasten verbonden aan het straatvegen en illegale afvalstortingen. Het straatvegen heeft drie functies – beeld openbare ruimte, grondstoffen inzameling en voorkomen van verstopping van het riool – die alle drie een even groot aandeel hebben. De lasten daarvan zijn daarom voor 33% meegenomen. De lasten voor illegale afvalstortingen zijn volledig toerekenbaar aan de heffing. De lasten op het taakveld afval zijn volledig toerekenbaar aan de heffing. Diftar heeft geleid tot een sterke reductie in het aantal kilo's restafval, waardoor de verwerkingskosten dalen. De kosten die Tribuut doorberekent voor diftar zijn hoger dan voor de oude systematiek. Per saldo betekent dit dat de verhaalbare lasten (vrijwel) gelijk zijn aan 2021. De negatieve baat van het taakveld inkomensregelingen betreft de verwachte te verlenen kwijtschelding. De baten op het taakveld afval betreffen de inkomsten uit de heffing en overige baten zoals ontvangen bijdragen voor zwerfafval, papier en plastic. Er is rekening gehouden met het feit dat de BTW over de inzameling van

bedrijfsafval geen recht geeft op compensatie uit het BTW compensatiefonds en dat voor een deel van de ontvangen bijdragen evenmin dat recht bestaat.

bedragen x € 1.000

Taakveld	verhaalbare lasten	baten
2.1 - Verkeer en vervoer	60	-
6.3 - Inkomensregelingen	-	-130
7.3 - Afval	3.498	4.507
0.4 - Overhead	176	-
0.10 - Mutaties reserves	-	-
BTW	644	-
Totaal	4.378	4.377

In 2022 vinden voor het eerst de afrekeningen plaats op basis van het aantal inworpen of aanbiddingen. Uit de ervaringscijfers van de eerste 8 maanden van 2021 blijkt dat de aanbodfrequentie hoger ligt dan bij de begroting 2021 is ingeschat. In 2021 zal communicatie plaatsvinden om mensen bewust(er) te maken van hun aanbodgedrag op het bedrag dat ze moeten betalen. Bij de inschatting van de aantallen ledigingen/inworpen voor 2022 is rekening gehouden met een lichte daling ten opzichte van de ervaringscijfers van 2021. Deze liggen wel boven de inschatting voor 2021. Doordat de lasten gelijk zijn gebleven leidt dit ertoe dat de variabele tarieven met 8% dalen. De vaste tarieven blijven gelijk.

Rioolheffingen

Deze heffingen dekken de kosten van de zorgplicht voor de gemeentelijke watertaken en de aanleg van nieuwe aansluitingen. In het gemeentelijk watertakenplan (GWP) zijn de beleidsuitgangspunten met betrekking tot het verhalen van de lasten opgenomen. De lasten voor correctief en preventief onderhoud en voor de vervanging van leidingwerk en pompputten stijgen op basis van het GWP. Er zal komend jaar in beeld gebracht worden in hoeverre de kosten voor maatregelen voor klimaatadaptatie via de riolheffing verhaald kunnen worden. Conform GWP worden de tarieven verhoogd met 1,9% boven de indexatie. Bij de riolheffing is het gebruikerstarief afhankelijk van het waterverbruik. Met name gebruikers met een verbruik dat iets boven de drempelwaarde van een klasse ligt, zouden hun aanslag kunnen beïnvloeden door hun waterverbruik te beperken. Verder leidt deze heffingsgrondslag tot kruissubsidiëring van grootverbruikers aan kleinverbruikers: 30% van de gebruikersopbrengst wordt opgebracht door 0,8% van de belastingplichtigen. De lasten voor de gemeente stijgen namelijk niet recht evenredig met de hoeveelheid geloosd water. Deze tariefstelling is gebaseerd op het principe 'de gebruiker betaalt'.

De baten riolering betreffen de riolheffing en het eenmalig rioolaanleggeld. De baten uit de reserve is de waardecorrectie van de egaliseringsreserve riolheffing. Om de kosten volledig te dekken vindt een onttrekking aan de egalisatievoorziening plaats.

bedragen x € 1.000

Taakveld	verhaalbare lasten	baten
2.1 - Verkeer en vervoer	84	-
6.3 - Inkomensregelingen	15	-22
7.2 - Riolering	2.530	2.961
0.4 - Overhead	99	-
Mutatie voorziening	-	172
0.10 - Mutaties reserves	-	2
BTW	385	-
Totaal	3.113	3.113

Forensenbelasting

Dit betreft de heffing op gemeubileerde woningen die beschikbaar worden gehouden door mensen die niet in de gemeente Epe wonen. De WOZ-waarde is de grondslag voor de heffing. Het tarief is een percentage van de waarde. Waardeontwikkelingen als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden vereffend via het tarief. Er is een minimumtarief en een maximumtarief. Het minimumtarief stijgt met de indexatie. Het maximumtarief wordt conform bestaand beleid niet meer verhoogd.

Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat onder meer om (markt)standplaatsen, terrassen en uitstallingen.

Toeristenbelasting

Dit is de belasting op overnachtingen tegen betaling door niet-inwoners. In 2021 is na onderzoek besloten om de systematiek te wijzigen. Er wordt met ingang van 2022 onderscheid gemaakt tussen overnachting in een eigen kampeermiddel (laag tarief) en overige overnachtingen (regulier tarief). De opbrengst stijgt geïndexeerd en wordt aangepast als gevolg van areaalontwikkelingen. De opbrengststijging wordt gerealiseerd door het reguliere tarief jaarlijks te verhogen. Het lage tarief blijft € 1,00 totdat het reguliere tarief € 1,50 heeft bereikt. Dan wordt met de recreatiesector opnieuw de tariefontwikkeling besproken. Voor 2022 bedraagt het reguliere tarief € 1,15. Voor vaste standplaatsen van een maand of langer op campings gelden vaste tarieven.

Begraafrechten

Met deze heffing worden de kosten van de gemeentelijke begraafplaatsen gedekt. Er is een egalisatievoorziening waaruit de onderhoudskosten die in het verleden zijn afgekocht worden betaald. De tarieven stijgen met de inflatie. Op begrotingsbasis vindt een onttrekking van € 65.000 aan de voorziening plaats. Onderzocht moet worden hoe groot deze voorziening zou moeten zijn, uitgaande van alle lopende verplichtingen. Van de lasten op het taakveld begraafplaatsen zijn de beleidsuren niet meegenomen. De baten op het taakveld begraafplaatsen betreft de afkoopsommen onderhoud en de overige eenmalige en jaarlijkse begraafrechten. De lasten zijn inclusief BTW geraamd.

bedragen (x € 1.000)

Taakveld	verhaalbare lasten	baten
7.5 - Begraafplaatsen	799	799
0.4 - Overhead	65	-
mutatie voorziening	-	65
Totaal	864	864

Leges

Leges betreffen vergoedingen voor allerlei gemeentelijke dienstverlening zoals vergunningen, paspoorten en trouwen. De meeste tarieven stijgen met de index. In bepaalde gevallen zijn er afwijkingen, zoals bij wettelijk voorgeschreven (maximum) tarieven. Bij de begroting 2017 zijn de achterliggende beleidskeuzes voor de diverse leges vastgelegd. 100% kostendekking is geen beleidsdoelstelling voor de leges. Er is geen beleid om te kruissubsidiëren *tussen* producten. Er wordt een tarief geïntroduceerd voor het op verzoek aanwijzen van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken. In het verleden werd deze onder het kapstokartikel (vangnet) geschaard, maar gebleken is dat dat juridisch niet juist was.

Naar verwachting treden 1 juli 2022 de Omgevingswet (Ow) en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in werking. Deze is van grote invloed op lasten en baten uit legesheffing. Vanwege de onzekerheid omtrent de datum van inwerkingtreding - deze is al meerdere keren uitgesteld - is voor de lasten-batenopzet uitgegaan van de bestaande situatie. De op dit moment voorziene structurele gevolgen van de Ow en de Wkb zijn verwerkt. Op het moment dat duidelijk is wanneer deze wetten daadwerkelijk in werking treden, zullen nieuwe tarieven worden vastgesteld.

Bij de bouwleges is het tarief afhankelijk van de bouwkosten. Het tarief bij bouwkosten boven de ca. € 5,3 miljoen loopt niet meer op om extreem hoge legesbedragen te voorkomen die niet meer in verhouding staan tot de te maken kosten. Gemiddeld genomen is er sprake van 'subsiëring' van dure bouwwerken aan goedkope bouwwerken. In onderstaand overzicht wordt aangegeven in welke mate dat plaatsvindt.

Bouwkosten	% van totale lasten	% van totale opbrengst
< € 100.000	45%	21%
€ 100.000 - € 500.000	30%	54%
> € 500.000	25%	25%

Voor vooroverleg bij bouw aanvragen worden geen leges in rekening gebracht, omdat in de meeste gevallen vooroverleg uiteindelijk leidt tot een (betere) aanvraag. De gevallen waarin wel een bouw aanvraag wordt ingediend 'subsiëring' de gevallen waarin vooroverleg niet leidt tot een

bouwaanvraag. Duurzaam (ver)bouwen wordt gestimuleerd via lagere leges. De personeelslasten zijn op basis van een jaarlijkse uitvraag over de taakvelden verdeeld. De raming van de baten is geïndexeerd verhoogd, vanwege de onzekerheid die de Omgevingswet met zich meebrengt. Een raming op basis van aantal maal tarief is in deze situatie niet goed mogelijk. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekking per product.

Product	kostendekking	Product	kostendekking
Kopieën	100%	Reisdocumenten	94%
Huwelijken	99%	toezicht en handhaving openbare orde	79%
BRP-verstrekingen	69%	Kapvergunningen	32%
Rijbewijzen	87%	Bouwvergunningen	85%

Uit onderstaand overzicht voor de legesverordening in zijn geheel blijkt een kostendekking van 83%. bedragen (x € 1.000)

Taakveld	verhaalbare lasten	baten
0.2 - Burgerzaken	271	373
1.2 - Openbare orde en veiligheid	32	52
5.7 - Openbaar groen	47	25
6.2 - Wijkteams	17	-
8.1 - Ruimtelijke ordening	13	-
8.3 - Wonen en bouwen	439	714
0.4 - Overhead	562	1
BTW	29	-
Totaal	1.410	1.165

1.4 Kostendekking

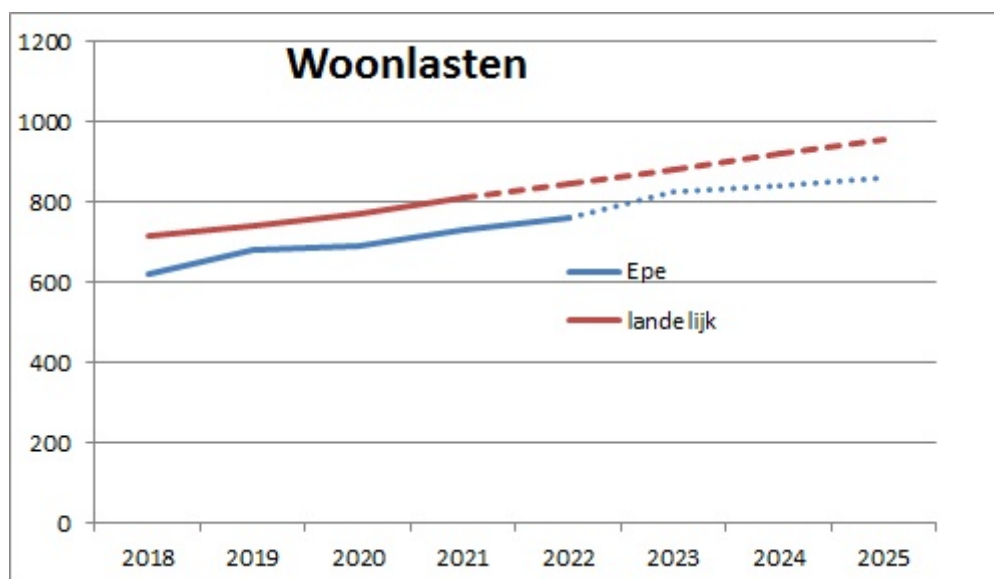
Bij de toepasselijke heffingen zijn de lasten-batenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, worden ook overheadkosten en BTW toegerekend. De methodiek van de toerekening van de overheadkosten is vastgelegd in de Financiële verordening 2017. De BTW is berekend als opslag over de 'derdenkosten'. De afschrijvingslasten zijn ontstaan uit investeringen waarbij deels sprake is van derdenkosten. De BTW daarover is ook meegenomen.

1.5 Kwijtschelding

Voor rioolheffing van gebruikers is kwijtschelding mogelijk. Tevens is kwijtschelding mogelijk voor het vastrecht afvalstoffenheffing en voor het variabele tarief is kwijtschelding mogelijk tot maximaal € 68. De gederfde inkomsten worden gecompenseerd via het tarief van de betreffende heffing. Gemeenten mogen binnen de wettelijke kaders beperkt eigen beleid voeren. De raad van Epe heeft dit beleid vastgesteld en voert een zo ruim mogelijk kwijtscheldingsbeleid. Gemeenten krijgen met ingang van 1 januari 2022 de mogelijkheid om voor AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten de vermogensnorm voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen met maximaal € 2.000 op te hogen. Voorgesteld wordt om van die mogelijkheid gebruik te maken. De financiële effecten zijn op voorhand niet exact te berekenen, maar zijn naar verwachting beperkt. Voor zover mogelijk wordt geautomatiseerd kwijtschelding verleend op basis van reeds bekende gegevens.

1.6 Woonlasten

Beleid is dat de woonlasten onder het landelijk gemiddelde blijven. Dit betreft de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder is de verwachte ontwikkeling van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens weergegeven. De landelijke gegevens komen uit de COELO-atlas. Voor de verwachte landelijke ontwikkeling is uitgegaan van de gemiddelde stijging van de afgelopen jaren (4,3%). Voor Epe is rekening gehouden met de tariefswijzigingen, een hogere aanbodfrequentie van restafval, een toename van het aantal panden en een woonlastenverlichting van € 50. 2022 is het laatste jaar waarin deze woonlastenverlichting wordt toegekend. De gemiddelde woonlasten stijgen van € 732 naar € 760.

2 | Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

2.1 Inleiding

Effecten van de Covid-19 uitbraak:

In het voorjaar van 2020 zijn we geconfronteerd met het COVID-19 virus. Dat heeft op wereldwijde schaal grote gevolgen en daarmee ook voor de Nederlandse samenleving, de burgers en bedrijven in onze gemeente en de gemeentelijke organisatie. De coronacrisis die ontstaan is als gevolg van het virus, heeft een grote impact op de samenleving. De coronacrisis treft de zorg, de economie en het maatschappelijk leven en leidt tot tal van ongewenste maatschappelijke effecten. Diverse partijen, inwoners en gemeente hebben een rol in het beperken dan wel tegengaan van die ongewenste maatschappelijke effecten. Voor de gemeente geldt de vraag voor de komende periode waar zij zich in de bestrijding van die ongewenste effecten op zal richten. Dit in de veronderstelling dat de effecten van deze crisis nog wel enige tijd merkbaar blijven.

In deze coronacrisis zijn drie fases te onderscheiden: acuut, overbrugging en herstel/stimuleren. De eerste acute fase vanaf maart 2020, waarin direct handelen centraal stond, is inmiddels afgerond. We bevinden ons nu in de overbruggingsfase. Het accent ligt in deze fase op het aanpassen aan de nieuwe situatie met de beperkende corona-maatregelen. Dan gaat het om tijdelijke en specifieke steunmaatregelen of om een basishoogte van voorzieningen in stand te houden voor herstel. Na deze fase gaat de herstel- en stimuleringsfase meer naar maatregelen gericht op opbouw en stimuleren als gevolg van de economische recessie die uit de coronacrisis volgt. De effecten van de coronacrisis overstijgen het lokale niveau. Gemeenten krijgen te maken met stijgende kosten en daling van verschillende inkomsten, waarvan zij de gevolgen niet alleen kunnen dragen. Het Rijk en ook de provincie hebben diverse compensatiemaatregelen bekend gemaakt en reeds ingezet. Partijen hebben of krijgen nu scherper in beeld wat de impact van deze crisis bij hen is. Belangrijk is richting te geven in de gemeentelijke aanpak van de ongewenste maatschappelijke effecten. De komende tijd blijft de impact van de coronacrisis op de lokale situatie met daarbij nog onvoorspelbare ontwikkelingen.

In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden met de verwachte hogere uitgaven als gevolg van de coronacrisis. In februari 2021 heeft de gemeenteraad hiertoe een beleidskader vastgesteld dat zich richt op de overbruggings- en herstel- en stimuleringsfase (2021-2022). In de begroting voor 2022 zijn uitgaven opgenomen voor overbrugging en herstel (€ 1.397.500) en stimulering (€ 1.435.000).

Een verdere toelichting is te vinden in Paragraaf 9: Covid-19.

Algemeen

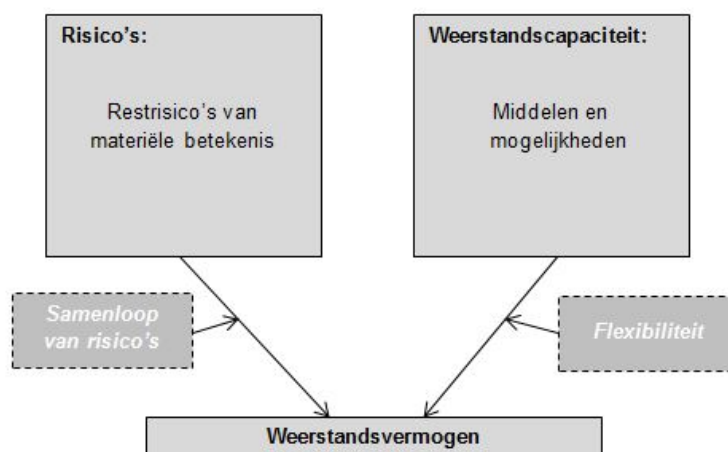
Risicobeheersing wordt in de gemeente Epe procesmatig uitgevoerd in een risicomanagement proces. Het risicomanagement proces is een systematisch en cyclisch proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen, op basis hiervan maatregelen te nemen (beheersing) en die te evalueren.

Door de gekozen manier van beheersen van een bepaald risico kan er een restrisico voor de organisatie overblijven. Op het moment dat een risico manifest wordt is het uitgangspunt van de gemeente Epe dat er middelen beschikbaar zijn binnen de organisatie zodat de (financiële) gevolgen van het risico geen invloed hebben op de normale bedrijfsvoering. Ofwel restrisico's dienen opgevangen te worden binnen de normale bedrijfsvoering en hebben daarop geen invloed. Gezien de toename van de onzekerheden is (de norm voor) de algemene reserve verhoogd naar € 2,5 mln. waardoor het eigen vermogen en de weerstandscapaciteit van de gemeente zijn versterkt.

De relatie tussen de beschikbare middelen (ook wel weerstandscapaciteit genoemd) en de restrisico's wordt het weerstandsvermogen genoemd. Nader uitgewerkt is het weerstandsvermogen de relatie tussen:

1. Weerstandscapaciteit: Dit zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen.
2. Risico's: Dit zijn de restrisico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente.

Schematisch ziet dat er als volgt uit:

2.2 Beleidskaders

In 2018 heeft de gemeenteraad van Epe de nota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. In deze nota is het risicomanagementproces vastgelegd en de kaders aangegeven voor de uitvoering van het risicomanagement en het weerstandsvermogen.

De volgende randvoorwaarden zijn vastgelegd:

- het risicomanagement wordt procesmatig en conform de standaarden in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen uitgevoerd.
- de risico's waarbij het financiële effect op de bedrijfsvoering Groot tot Zeer groot is en de kans daarop ook Groot tot Zeer groot is, worden (in de regel) maatregelen getroffen voor het restrisico in de vorm van een voorziening, bestemmingsreserves of (structurele) stelpost(en) in de begroting.
- de weerstandscapaciteit wordt gevormd uit het saldo van de algemene reserve, de begrotingsruimte of het rekeningresultaat en het bedrag voor onvoorzien.
- de ratio voor het weerstandsvermogen is minimaal voldoende (groter dan 1).
- de verhouding algemene reserve in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit is minimaal voldoende (groter dan 1).

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden opgenomen de algemene reserve, de begrotingsruimte (of het rekeningresultaat) en het bedrag voor onvoorzien.

De onderdelen van de weerstandscapaciteit kunnen een structureel of een incidenteel karakter hebben. Incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit eenmalig beschikbare middelen, structurele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit structureel beschikbare middelen. In de onderstaande tabel wordt de weerstandscapaciteit aangegeven.

Bedragen * € 1.000

Weerstandscapaciteit	2022	karakter
Algemene reserve	2.200	incidenteel
Begrotingsruimte 2022	4	incidenteel
Onvoorzien 2022	90	incidenteel
Totaal	2.294	

De stand van de algemene reserve op 1 januari 2022 bedraagt € 2,2 miljoen. Dit is lager dan het minimale bedrag van € 2,5 mln. In de huidige begroting is een toevoeging aan de algemene reserve

voorzien waarmee deze weer op het minimaal vereiste niveau komt. Voor de weerstandscapaciteit is op 1 januari 2022 € 2,2 miljoen beschikbaar in de algemene reserve.

2.4 Risico's

Een risico voor een organisatie is een onzekere gebeurtenis die, als die zou plaatsvinden, vertragend of belemmerend werkt om de doelstellingen te bereiken. De gevolgen van het zich werkelijk voordoen van deze gebeurtenissen vertalen zich vaak in financiële schade maar ook in niet-financiële schade. De inventarisatie van risico's heeft als doel om de, op het moment van het opstellen van deze jaarrekening, bekende risico's te benoemen en toe te lichten. Voor zover risico's als concrete toekomstige financiële verplichtingen te kwantificeren zijn, zijn daarvoor (financiële) voorzieningen gevormd.

Het kwantificeren van risico's is lastig en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn. Bij de kwantificering van risico's wordt gebruik gemaakt van het onderscheid tussen het inherente risico en het restrisico. Het inherente risico is het risico zonder dat er rekening gehouden is met het effect van een beheersmaatregel die getroffen is om het risico in te perken. Door het nemen van beheersmaatregelen wordt de omvang van het risico minder. Het risico dat overblijft na het nemen van beheersmaatregelen wordt het restrisico genoemd.

De grootste risico's zijn in een risicokaart weergegeven waarbij het effect (het restrisico) van de gebeurtenis op de financiële positie van de gemeente, is afgezet tegen de kans dat de gebeurtenis zich voordoet. Onder de tabel wordt een omschrijving van het risico gegeven en de risicokenmerken benoemd.

Risicokaart (op basis van restrisico's)

E F F E C T	Zeergroot restrisico restrisico $\geq$ € 500.000		- Borg en garantstelling			
	Groot restrisico restrisico tussen € 250.000 en € 500.000		- Verbonden partijen	- Juridisch	- Organisatie-Personeel	
	Midden restrisico restrisico tussen € 100.000 en € 250.000			- Omgevingswet	- Onderhoud openbare ruimte	
	Klein restrisico restrisico tussen € 25.000 en € 100.000			- Accommodaties, sportvelden en btw-sport.		
	Zeerklein restrisico restrisico $\leq$ € 25.000		- Grond-exploitatie	- Sociaal domein - Inkomensvoorziening - Lucrato		- Algemene uitkering - Corona & Econ. crisis
		Zeerklein < 10%	Klein 10 - 30%	Midden 30-50%	Groot 50-70%	Zeergroot 70-90%
K A N S						

Toelichting risico's

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op de in de risicokaart opgenomen risico's en enkele kenmerken daarvan benoemd.

Corona en Economische crisis	Risico kenmerken
Zoals in de inleiding bij deze paragraaf geschreven heeft de Corona crisis en de daarna verwachte economische crisis grote gevolgen op het maatschappelijk vlak in de gemeente maar ook op de gemeentefinanciën. De gemeente voert een continue monitor uit op de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven (incidenteel en structureel) als gevolg van de Coronacrisis. Met de in de vorige begroting opgebouwde en in deze begroting ingezette financiële buffers wil de gemeente zo	Kansklasse: Zeer Groot Effectklasse na maatregel: onbekend Restrisico: onbekend Ontwikkeling risico: Afgenomen Risico sturing: Reduceren

<p>veel mogelijk de effecten van de Coronacrisis opvangen en mogelijkheden creëren voor herstel en stimulering. Hiermee wordt ook ingespeeld op de verwachte druk op de gemeentefinanciën. Deze aanpak is conform het gemeentelijk risicomanagement waarbij voor risico's die zich met grote zekerheid zullen voordoen risicoreserves worden gevormd om het effect op de reguliere bedrijfsvoering van de gemeente zo veel mogelijk te reduceren.</p>	<p>Risico karakter: Incidenteel / Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: onbekend</p>
---	--

Sociaal Domein	Risico kenmerken
<p>De middelen voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein verstrekt het Rijk via de algemene uitkeringen en integratie-uitkeringen. De gemeente kan dat geld naar eigen inzicht besteden, verantwoordend aan het Rijk is niet nodig. De gemeente loopt met de uitvoering van deze taken financiële risico's. Dit wordt mede veroorzaakt door het 'open einde' karakter van deze taken. Om de risico's te beheersen is een monitoring systematiek opgezet waardoor tijdig signalen worden ontvangen zodat bijgestuurd kan worden zowel beleidsmatig als in de uitvoering en/of op het financiële vlak. Verder kunnen tegenvallers (incidenteel) worden opgevangen door de reserve risico's sociaal domein. Omdat de begroting inmiddels redelijk goed kan worden opgebouwd vanuit de ervaringscijfers (reële raming), is de norm voor de hoogte van de reserve in de begroting 2021 bijgesteld naar 5% van de begrotingsomvang voor 3 jaar (was 7,5%). Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de Paragraaf 9 Sociaal Domein.</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: Geen Ontwikkeling risico: Afgenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: Geen</p>

Grondexploitatie	Risico kenmerken
<p>De gemeente Epe voert een facilitair grondbeleid. Daarbij is de gemeente bij ontwikkelingen eerder volgend dan initiërend. Hiermee worden de risico's voor de gemeente sterk beperkt. Voor een verdere uitwerking wordt verwezen naar Paragraaf 7 Grondbeleid. Uit deze paragraaf blijkt dat de risico's binnen het grondbedrijf en regionale woningbouwprogrammering voldoende afgedekt worden met een bestemmingsreserve.</p>	<p>Kansklasse: Klein Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: Geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: Geen</p>

Verbonden partijen (excl. Lucrato)	Risico kenmerken
<p>De gemeente heeft (zeer uiteenlopende) relaties en verbindingen met instellingen en vennootschappen. In paragraaf 6: Verbonden Partijen wordt uitgebreid ingegaan op relaties en verbindingen van de gemeente met deze verbonden partijen. Kenmerkend voor verbonden partijen is dat zij op afstand van het college en de gemeenteraad functioneren. Elk van de verbonden partijen hebben hun eigen risicoprofiel met een daarbij behorend pakket aan maatregelen om de bestuurlijke en financiële risico's te beheersen. Bij verbonden partijen wordt ernaar gestreefd dat de eigen vermogenspositie van de verbonden partij een solide omvang heeft zodat in eerste instantie financiële tegenvallers door de verbonden partij zelf opgevangen kunnen worden. Het risico van de gemeente in vennootschappen bedraagt formeel niet meer dan de waarde van de aandelen die de gemeente bezit. In de praktijk zal het echter zo zijn dat in financieel slechte tijden (insolvabiliteit) de gemeente bestuurlijk zal worden aangesproken om bij te dragen in mogelijke oplossingen. Voor het afdekken van de risico's in de privaat-publieke samenwerking zijn middelen opgenomen in de reserve bouwgrondexploitatie.</p>	<p>Kansklasse: Klein Effectklasse na maatregel: Groot Restrisico: € 262.300 Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 52.000</p>

Lucrato	Risico kenmerken
<p>Lucrato voert de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) uit voor de in Lucrato participerende gemeenten: Epe, Apeldoorn en Heerde. Daarnaast biedt Lucrato in opdracht van de gemeenten dienstverlening aan mensen die onder de Participatiewet vallen en een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt (tot 1 jaar) hebben. De deelnemende gemeenten kunnen ook aanvullende dienstverlening bij Lucrato inkopen voor de doelgroep die vanuit de gemeenten wordt bediend: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt langer dan een jaar of mensen uit de doelgroep participatie. Uit de vastgestelde Meerjarenbegroting 2022-2025 van Werkbedrijf Lucrato blijkt dat het financiële eindresultaat voor de komende jaren negatief is begroot. De bezuinigingen van het Rijk en de stijgende gemiddelde loonkosten per SW-medewerker hebben een negatief subsidieresultaat tot gevolg. Het macrobudget voor de Rijksbijdrage Wsw staat voor de komende jaren vast en wordt alleen nog aangepast aan de loon- en prijsontwikkeling. Lucrato heeft beheersmaatregelen opgesteld die moeten leiden tot een reductie van het negatieve bedrijfsresultaat waardoor de tekorten zoveel mogelijk beperkt zullen worden. Het aandeel van de gemeente Epe voor het tekort van Lucrato is opgenomen in de begroting 2022 en de verdere jaren voor een bedrag van € 100.000. In 2019 is gemeentelijk beleid gemaakt om zo de taakstelling binnen de gebundelde uitkering te kunnen compenseren. De afgelopen jaren heeft dit beleid effect gehad wat zorgt dat de extra financiële bijdrage van de gemeente aan Lucrato kan worden opgevangen binnen de gebundelde uitkeringen.</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen</p>

Juridische risico's en aansprakelijkheid	Risico kenmerken
<p>De gemeente loopt juridische risico's, omdat veel primaire processen binnen de gemeente van juridische aard zijn en bij het onrechtmatig handelen van de gemeente kan een schadeclaim worden ingediend. Juridische procedures kunnen zowel bestuursrechtelijk als civielrechtelijk van aard zijn.</p> <ol style="list-style-type: none"> Bestuursrechtelijke risico's worden -voor zover het om beschikkingen gaat- beperkt doordat in bezwarenprocedures een toetsing plaatsvindt door een onafhankelijke commissie. Civielrechtelijke procedures betreffen zowel gevallen waarin de gemeente door derden in een juridische procedure wordt betrokken (dagvaarding, aansprakelijkheidstelling, derdenbeslag etc.) als gevallen waarbij de gemeente zelf tegenover derden een juridische procedure start (aansprakelijkheidstelling, dagvaarding etc.). <p>Het financiële risico is vaak moeilijk van te voren in te schatten. De kosten voor (verplichte) externe juridische bijstand, alsmede proceskosten, zijn de laatste jaren opgelopen, maar lijken zich te stabiliseren. Het claimen van proceskosten en het toewijzen daarvan door de rechter is standaard geworden. Tegen civielrechtelijke claims, voortvloeiend uit onrechtmatige daad en onrechtmatige besluiten (bijv. vernietigde besluiten) heeft de gemeente zich verzekerd. Voor juridische bijstand, veroordelingen in proceskosten/griffiekosten, eigen risico's en eigen bijdragen heeft de gemeente regulier budgetten opgenomen. Naarmate de gemeente meer optreedt als regievoerder en opdrachtgever, wordt de kans dat in de uitvoering verschillen van inzicht optreden over gemaakte afspraken groter. Dit kan ook leiden tot procedures wanneer partijen er niet in slagen hun verschillen van inzicht in onderling overleg op te lossen. Financiële claims: Op dit moment loopt er een schadeclaim en een schadestaatprocedure bij de rechtbank. Voor de</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Groot Restrisico: € 475.000 Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risicokarakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 177.000</p>

eventuele financiële gevolgen van de schadestaatprocedure heeft de gemeente, conform het beleid, risico reserveringen getroffen.	
--	--

Borg en garantstellingen	Risico kenmerken
<p>De gemeente heeft diverse waarborgen verstrekt voor geldleningen. Dit betekent dat de gemeente als achtervang borg staat op het moment dat de instantie of persoon waaraan de lening verstrekt is, niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. De grootste waarborgen die de gemeente heeft verstrekt zijn (1) Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor woningstichtingen en (2) Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).</p> <p>Het risico bij de WSW en de WEW is klein door de structuur. Voordat de waarborgfondsen een beroep doen op de achtervang wordt eerst het vermogen van het Waarborgfonds zelf aangesproken. Is het daarna noodzakelijk om de achtervang aan te spreken dan bestaat er een garantieverdeling van 50% Rijk / 50% gemeenten, in de vorm van een lening. Daarbij vervult het Rijk voor het WEW een volledige achtervang positie voor garantstellingen afgegeven vanaf 1 januari 2011. Door de totale omvang van de achtervang posities (bijna € 112 mln.) kunnen de financiële gevolgen voor de gemeente groot zijn.</p>	<p>Kansklasse: Klein Effectklasse na maatregel: Zeer groot Restrisico: € 1.056.000 Ontwikkeling risico: Afgenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 211.000</p>

Algemene uitkering	Risico kenmerken
<p>Er lopen momenteel 2 trajecten in het kader van de herziening van de algemene uitkering. Het betreft de herverdeling van het klassieke en sociaal domein. Het rijk heeft eind januari 2021 inzage gegeven in de nieuwe verdeelvoorstellen. Deze voorstellen vallen minder nadelig uit voor Epe dan verwacht werd bij het opstellen van de begroting 2021-2024. Echter het betreft een voorlopige verdeling. Het advies van het ROB heeft geleid tot een aangepaste versie van het verdeelvoorstel. Deze valt iets ongunstiger uit voor Epe. Het voorlopige herverdeeldeffect bedraagt € 5 per inwoner (nadelig). In oktober volgt een advies het ROB. Daarna zal de VNG in november haar bevindingen geven en zullen de cijfers doorgerekend worden naar 2023.</p> <p>Daarnaast speelt de onzekerheid ten aanzien van het structurele karakter (vanaf 2023) van de aanvullende uitkering van het rijk voor de stijging van de jeugdzorgkosten. Een extern onderzoek naar de toereikendheid van het jeugdbudget is inmiddels afgerond. De uitkomsten zijn vanaf 2023 voor 75% in de begroting verwerkt.</p> <p>Voor beide onderwerpen zal de definitieve besluitvorming pas plaatsvinden door de nieuwe regering. In de meircirculaire 2022 zullen de definitieve effecten/uitwerking bekend worden gemaakt.</p> <p>Voor de risico's is in de begroting 2022-2025 rekening gehouden met een daling van de algemene uitkering met € 10 per inwoner.</p>	<p>Kansklasse: Zeer groot Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: geen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen</p>

Uitkering inkomensvoorziening	Risico kenmerken
<p>Vanuit de via het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeente (BUIG) bekostigd de gemeente de inkomensvoorzieningen WWB, IOAZ, IOAW en een deel van de Bbz. In hoeverre de gemeente uit komt met deze middelen is afhankelijk van o.a. de economische ontwikkelingen binnen de regio als de ontwikkelingen van de verdeelmaatstaven waarop het Rijk de beschikbare middelen verdeelt. Hier zitten de grootste onzekerheden.</p> <p>In 2019 en 2020 is extra ingezet op het voorkomen van instroom en het stimuleren van uitstroom van uitkeringsgerechtigden. In de begroting wordt voorgesteld om een deel van deze extra inzet voort te zetten. Dit met als doel om de huidige situatie vast te houden of verder uit te bouwen. Het huidige voordeel dat hierdoor is ontstaan, moeten de tekorten op de Sociale Werkvoorziening (deels) opvangen. De Corona- en de daaropvolgende verwachte economische crisis heeft op dit werkveld waarschijnlijk grote gevolgen. Deze gevolgen zijn in 2020 en 2021 nog niet zichtbaar. Met de reserve BUIG worden financiële risico's (van voornamelijk fluctuerende Rijksinkomsten) opgevangen.</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Zeer klein Restrisico: geen Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: geen</p>

Organisatie - Personeel	Risico kenmerken
<p>Een risico dat altijd aanwezig is, is het onverwacht wegvallen van personeel op (kritische) functies door langdurige ziekte, (gedwongen) vertrek van medewerkers en bovenmatig personeel. Het is niet vooraf te voorzien wanneer en in welke mate dit zich zal voordoen in het personeelsbestand van de gemeente. De financiële consequenties van dit risico kunnen groot zijn. Voor het opvangen van bekende bestaande situaties van langdurige ziekte, bovenmatig personeel en vertrek van medewerkers is een reserve gevormd die incidenteel deze uitgaven opvangt. De afgelopen jaren is bij de voortgangsrapportages gebleken dat met het risico in toenemende mate aanzienlijke bedragen gemoeid zijn. Hiervoor was tot nu toe geen structureel bedrag in de begroting beschikbaar. Binnen de nieuwe meerjarenbegroting (budgetprognose) is vanaf 2023 een structureel bedrag opgenomen waarmee (gezien de uitgaven in de afgelopen jaren) een deel van het risico kan worden opgevangen. Het risico kan niet worden opgeheven, want de uitgaven blijven afhankelijk van de mate waarin zich situaties van langdurige ziekte en (gedwongen) vertrek van medewerkers voordoen. De komende jaren zal worden bezien in hoeverre het structurele bedrag bijstelling heeft.</p>	<p>Kansklasse: Groot Effectklasse na maatregel: Groot Restrisico in 2022: € 325.000 Ontwikkeling risico: Toegenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Incidenteel Beslag op weerstandscapaciteit: € 195.000</p>

Omgevingswet	Risico kenmerken
<p>De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging treden 1 juli 2022 in werking en hebben gevolgen voor de gemeentelijke organisatie en de daarmee samenhangende financiële middelen. Naar aanleiding daarvan is het 'Programma Omgevingswet' ingericht voor de implementatie van deze wetten. Het gaat dan zowel om de inhoud van de (fors gewijzigde) regelgeving, als ook de ondersteuning daarvoor; digitale ondersteuning, werkwijzen en processen die moeten worden aangepast en dienstverlening en participatie gericht op houding, gedrag en communicatie.</p> <p>De invoeringskosten van deze wetten zijn geraamd in de begroting. Er is een inschatting gemaakt van de structurele (financiële) effecten. Deze zijn becijferd op € 137.000 per (heel) jaar. In de jaren 2022 tot en met 2025 kunnen deze naar verwachting gedekt worden uit de risico/egalisatie reserve voor de invoering van de Omgevingswet. Vanaf 2026 ontstaat een structureel tekort van € 137.000. Een en ander is afhankelijk van nog te maken keuzes omtrent de inrichting van onder meer dienstverleningsniveau, participatie en welke zaken via legesheffing zullen worden verhaald.</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Midden Restrisico: € 184.500 Ontwikkeling risico: Toegenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: € 74.000</p>

Groot onderhoud accommodaties en sportvelden en btw-sport	Risico kenmerken
<p>Uit eerder onderzoek bleek dat de kosten van het groot onderhoud van accommodaties (Koekoek/Wieken, Hezebrink en PWA) fors stijgen. Het beleidsvoornemen is dat accommodatiebesturen zelf de toegenomen kosten van groot onderhoud in de eigen begroting opnemen. Het risico is echter aanwezig dat de accommodaties niet in staat blijken deze stijgende kosten op te kunnen vangen. In de gemeentelijke begroting is een aanvullende bijdrage voor groot onderhoud van de PWA en Hezebrink opgenomen. Wat betreft Koekoek/Wieken zal de vraag</p>	<p>Kansklasse: Midden Effectklasse na maatregel: Klein Restrisico: € 70.000 Ontwikkeling risico: Afgenomen Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel</p>

<p>beantwoord moeten worden hoe structureel invulling wordt gegeven aan de locatie de Wieken. De komende jaren zullen renovatiewerkzaamheden aan natuur- en kunstgrasvelden bij diverse verenigingen aan de orde komen. Uit een onderzoeksrapport blijkt dat grootschalige renovatie nodig is. Tegelijk blijkt dat op dit moment meer natuurgrasvelden gesubsidieerd worden voor onderhoud dan op basis van normering van de KNVB nodig is. Door een wetswijziging is het recht op aftrek van btw voor de stichtingen en verenigingen vervallen waardoor er een fors financieel nadeel ontstaat bij de stichtingen en verenigingen. Samenvattend is er nog steeds het risico dat de in gemeentebegroting opgebouwde buffer ontoereikend is.</p>	Beslag op weerstandscapaciteit: € 28.000
---	--

Onderhoud Openbare Ruimte	Risicokenmerken
<p>Het beheer van de Openbare Ruimte is in de gemeente uitbesteed aan Axent via een dienstverleningsovereenkomst. Axent voert het onderhoud uit op basis van door de gemeente opgestelde specificaties. Echter de leefomgeving verandert door klimaatverandering, burgers hebben veranderde wensen/eisen ten aanzien van het onderhoudsniveau en bijvoorbeeld de biodiversiteit en verschillende onderdelen van het gemeentelijk "areaal" verouderen (denk bijvoorbeeld aan het ouder worden van bomen waardoor meer onderhoud nodig is). Daarnaast blijkt het contractueel afgesproken indexpercentage structureel lager te liggen dan de stijging van de werkelijke kosten die aannemers maken. Dit leidt tot het risico dat bij een nieuwe opdracht de kosten van dezelfde werkzaamheden structureel veel hoger liggen. Al met al zien we dat ook bij een gelijkblijvend niveau van onderhoud van de openbare ruimte de kosten zullen gaan stijgen de komende jaren. In de komende jaren zal in de reguliere periodieke actualisatie van beheerplannen, financiële voorzieningen en reserves rekening gehouden worden met deze ontwikkelingen.</p>	<p>Kansklasse: Groot Effectklasse na maatregel: Midden Restrisico: € 215.000 Ontwikkeling risico: Gelijk gebleven Risico sturing: Reduceren Risico karakter: Structureel Beslag op weerstandscapaciteit: € 129.000</p>

Vervallen risico's en andere risicomutatatie

Ten opzichte van de vorige publicatie van risico's (bij de jaarrekening 2020) zijn er geen risico's vervallen.

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen	2022
Weerstandscapaciteit	2.294
Risico's	866
Weerstandsvermogen	1.428

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit 2021 als volgt weergegeven:

1. Algemene reserve in relatie tot de risico's: 2,5
2. Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 2,8

De stand van de algemene reserve bedraagt € 2,2 miljoen. Dit is lager dan de vereiste stand maar wordt met deze begroting weer op niveau gebracht. De ratio weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's (2,8) is uitstekend.

2.6 Kengetallen

De gemeente is op basis van de regelgeving (BBV) verplicht een vijftal kengetallen in de begroting op te nemen. Deze geven een inzicht in de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel worden deze kengetallen weergegeven.

Kengetal	Verslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1a. Netto schuldquote	-6,7%	-1,9%	9,1%	9,0%	6,5%	3,6%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-12,8%	-7,7%	3,2%	3,1%	0,6%	-2,2%
2. Solvabiliteitsratio	76%	74%	61%	61%	62%	64%
3. Grondexploitatie	-0,7%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%
4. Structurele exploitatieruimte	6,2%	1,9%	1,3%	0,5%	0,6%	0,8%
5. Belastingcapaciteit	89%	94%	94%	102%	105%	107%

2.6.1 Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij de door de gemeente verstrekte leningen onzekerheid kan bestaan

over of ze allemaal worden terugbetaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Duiding

In de afgelopen jaren zijn de totale schulden van de gemeente sterk afgenomen en de financiële bezittingen (in de vorm van uitgegeven lang- en kortlopende leningen, liquide middelen en overlopende activa) van de gemeente toegenomen. In de jaarrekening 2020 leidde dat ertoe dat de financiële bezittingen van de gemeente € 10 mln. hoger waren dan de totale schulden. Op basis van de voor 2022 en verder geprognoseerde balans ontstaat een trendbreuk. De prognose geeft aan dat de totale schulden van de gemeente t/m 2024 hoger zijn dan de financiële bezittingen. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het in de geprognoseerde financiële positie van de gemeente het noodzakelijk is om vaste schulden aan te gaan in 2022.

2.6.2 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de ratio wordt verstaan het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat) als percentage van het balanstotaal.

Duiding

Het solvabiliteitspercentage van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen en kwam in de jaarrekening 2020 uit op 76%. Door het op begrotingsbasis oplopen van de schulden in de geprognoseerde balans en als gevolg van de ontwikkelingen in de bestemmingsreserves (lichte daling) loopt het balanstotaal in de komende jaren ook terug. Hierdoor daalt de solvabiliteit op begrotingsbasis de komende jaren maar blijft op een goed niveau boven de 61%.

2.6.3 Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de gronden is van belang omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de risico's in de grondexploitatie heeft de gemeente op haar balans een risicoreserve gevormd. De accountant beoordeelt ieder jaar in de controle de waardering van de gronden op de balans en de hoogte van de gevormde reserve.

2.6.4 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Duiding

De structurele lasten (exclusief de structurele onttrekkingen aan reserves) zijn over de planperiode 2022-2025 alleen in het eerste jaar lager dan de structurele baten per programma. Met ingang van het tweede planjaar liggen de structurele lasten (exclusief de structurele onttrekkingen aan reserves) hoger dan de structurele baten per programma. In 2023 is dat € 0,6 mln. en dat loopt af tot € 0,4 - € 0,2 mln. in de twee planjaren daarna.

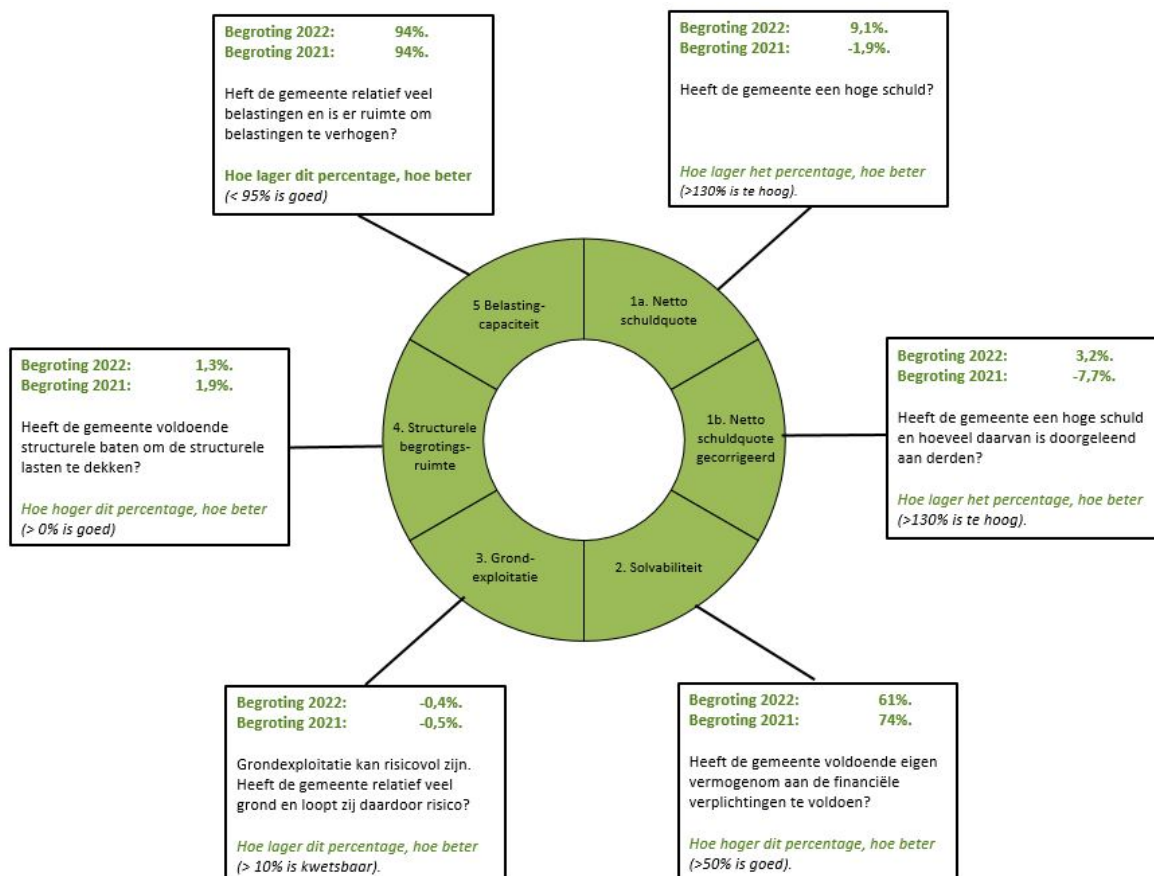
Als de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves betrokken worden bij de bepaling van de structurele exploitatieruimte dan is het beeld dat de meerjarenbegroting en elk planjaar structureel sluitend is wat inhoudt dat het saldo van de structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves groter is dan het saldo van structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves.

2.6.5 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Duiding

Dit kengetal laat zien dat de woonlasten in de gemeente stijgen. Deze kengetallen wijken af van de presentatie van de woonlasten (grafiek) in de paragraaf lokale heffingen. Daar blijven de woonlasten in Epe onder het landelijk gemiddelde, omdat daar uitgegaan wordt van een verwachte stijging van de landelijke woonlasten. Hier wordt, op basis van de regelgeving voor alle jaren, een vergelijking gemaakt met het landelijk gemiddelde van 2021.

3 | Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. De belangrijkste criteria in het beleidskader zijn “schoon, heel en veilig”, waarbij het gekozen uitgangspunt de gewenste kwaliteit in verhouding tot de beschikbare middelen is. De kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau en de daarmee samenhangende jaarlijkse lasten. Omdat met het onderhoud van de kapitaalgoederen een aanzienlijk deel van de begroting is gemoeid, is een goed overzicht van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, net als de andere paragrafen, een dwarsdoorsnede van de begroting omdat de kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen over verschillende programma’s is verspreid.

3.2 Beleidskaders

Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in de onderstaande beleidsplannen:

- Wegenbeleidsplan
- Gemeentelijk Watertaken Plan (GWP 2021-2025)
- Groenstructuurplan / Bomenbeleidsplan
- Beleidsplan openbare verlichting
- Beleidsplan civiele kunstwerken
- Beleidsplan gemeentelijke begraafplaatsen
- Beheervisie begraafplaatsen (2018-01733)

3.3 Stand van zaken

Hieronder wordt – per gemeentelijk kapitaalgoed – aangegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van het beleid, welke relevante ontwikkelingen er spelen, of er noodzaak is voor bijstelling van het beleid, de financiële consequenties van het beleid en de vertaling ervan in de begroting.

Financiële vertaling van het onderhoud in de begroting (bedragen in € 1.000):

Beleids-en beheerplan	Jaar vaststelling raad	Looptijd t/m	Achterstand onderhoud	Kosten 2020	Begroting 2021	Structureel m.i.v. 2022	Wijze
Wegen	2014	2019	Nee	2.188	2.246	1.997	structureel budget met egalisereserve
Riool / Watertaken	2016	2020	Inventarisatie t/m 2020	783	697	808	structureel budget
Civiele kunstwerken	2017	2022	Nee	17	17	17	storting voorziening
				16	18	15	structureel budget
Bomen en groen	2010	-	Nee	914	950	944	structureel budget
Openbare verlichting	2018	2026	Nee	1	1	1	storting voorziening
				55	57	68	structureel budget
Gebouwen	-	-	Nee	299	283	279	storting voorziening
				234	220	254	structureel budget

De kosten 2021 betreffen de werkelijk gemaakte kosten in dat jaar. De financiële vertaling in de begroting vindt plaats door het instellen van een onderhoudsvoorziening waarin jaarlijks een gelijkblijvend bedrag wordt gestort of door een structureel budget waaruit de onderhoudskosten worden betaald eventueel aangevuld met een egalisereserve waarmee de lasten gelijkelijk over de jaren verspreid worden.

Onder gebouwen zijn het gemeentehuis, de brandweerkazernes, wijkgebouwen, bibliotheken, dienstgebouwen, de ossenstal, gymlokalen, streekarchief, kinderopvang opgenomen. Voor al deze gebouwen zijn er actuele meerjarenonderhoudsplannen.

3.3.1 Wegen

In gemeente Epe ligt ongeveer 885 kilometer in lengte aan wegen. In oppervlakte is dat ca 300 ha. Bijna de helft van deze oppervlakte bestaat uit asfalt, 30% uit elementen en 20% is onverhard of

bestaat uit beton. Jaarlijks wordt het weg areaal geïnspecteerd. Naar aanleiding van de inspectieresultaten wordt een onderhoudsprogramma opgesteld voor het jaar volgend op het jaar waarin de inspectie plaats had.

In de begroting zijn structureel extra middelen opgenomen om de kwaliteit van de wegen in het buitengebied op langere termijn naar een hoger niveau te tillen. Ten behoeve van het groot onderhoud van wegen beschikt de gemeente over een structureel budget. Daarnaast is er een egalisereserve onderhoud wegen die de fluctuerende uitgaven voor het onderhoud over de jaren heen egaliseert door middel van een storting in of onttrekking aan deze egalisereserve. Het budget en de egalisereserve onderhoud wegen is zodanig dat het kwaliteitsniveau Laag voor de wegen in de gemeente kan worden gehandhaafd, conform het wegenbeleidsplan.

3.3.2 Riolering

Het rioolnetwerk in de gemeente is ca. 470 kilometer lang. Daarvan is 240 kilometer drukriolering en 230 kilometer vrijval riolering. Het drukrioolstelsel is voorzien van 1.023 mini gemalen en 21 riool gemalen. Alle gemalen worden jaarlijks preventief onderhouden. In het Gemeentelijk Watertaken Plan (GWP) zijn de benodigde maatregelen voor het verbeteren en in standhouden van de riolering genoemd. Tevens is er extra aandacht voor wateroverlastlocaties. De verwachte uitgaven voor onderhoud en vervanging van de riolering zijn in het GWP opgenomen en vertaald in de begroting. De meeste urgente locatie gebaseerd op gebruik, leeftijd en materiaalsoort zijn als eerste geïnspecteerd. Hiermee werden risico's verder ingeperkt.

Jaarlijks wordt een deel van het areaal geïnspecteerd met gedetailleerde camera-inspecties. Op dit moment is de kwalitatieve toestand van nagenoeg alle riolen in beeld.

3.3.3 Bruggen

De gemeente Epe heeft in totaal 66 bruggen en 2 fietstunnels in eigendom. De kosten voor de vervanging van bruggen worden betaald uit een daartoe ingestelde reserve. Voor het opvangen van kosten voor het onderhoud van de bruggen is een onderhoudsvoorziening ingesteld. De hoogte van deze voorziening is in lijn met het beleidsplan bruggen. De geraamde financiële middelen in de begroting zijn voldoende om het huidige niveau in stand te houden. Voor de periode 2018-2022 is een beleidsplan Civiele werken vastgesteld.

3.3.4 Bomen en groen

Het Bomenbeleidsplan en het Groenstructuurplan geven de toekomstvisie weer van de gemeente Epe op groen in de openbare ruimte van de bebouwde kommen van Epe, Vaassen, Emst en Oene. In de kernen en het buitengebied (exclusief het bosgebied) staan ruim 32.500 onderhoudsplichtige bomen op gemeentelijke gronden. Om de boomveiligheid te waarborgen worden de bomen regelmatig gecontroleerd. De frequentie is op basis van kwaliteit en gebruiksdruk geprioriteerd.

Het onderhoud van de openbare ruimte - waaronder bomen en gazons (ongeveer 50 ha), zandwegen en begraafplaatsen - is vastgelegd in kwaliteitsniveaus gebaseerd op het CROW. De beeldkwaliteit wordt geborgd door maandelijks een schouw uit te voeren. Voor de centra en wijken van Epe en Vaassen vindt het onderhoud op tenminste het niveau 'basis' plaats. Daarnaast wordt extra aandacht geschonken aan de bestrijding van boomziekten zoals de kastanjeziekte, iepziekte en essentaksterfte en de bestrijding van invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw e.d.

Het nieuwe Bomenbeleidsplan wordt in 2021 vastgesteld. Het Groenstructuurplan zal worden meegenomen in de Omgevingsvisie in het kader van de nieuwe Omgevingswet.

Het onderhoud van de openbare ruimte is uitbesteed aan Axent Groen en vastgelegd in een overeenkomst met een looptijd tot 2025. Daarin is vastgelegd dat Axent Groen de openbare ruimte op basisniveau onderhoudt. Gemeente Epe heeft hierin de rol van opdrachtgever en toezichthouder op de geleverde kwaliteit in de openbare ruimte. De geraamde financiële middelen in de begroting zijn voldoende om het huidige niveau in stand te houden.

3.3.5 Openbare verlichting

Het beleids- en beheerplan openbare verlichting 2017-2026 heeft als belangrijkste doel van het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor de zorg voor de openbare verlichting in de planperiode met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren. In 2016 is via "Epe spreekt" een onderzoek gedaan hoe de burgers van de gemeente Epe de openbare verlichting ervaren. Op basis

van deze resultaten is een nieuw beleidsplan voor de periode 2017-2026 opgesteld.

Er zijn 6506 masten, 6589 armaturen en 5245 lampen in beheer. Hiervan zijn 6137 masten, 6220 armaturen en 4876 lampen in beheer bij de gemeente als eigenaar. In de gemeente staan 8 provinciale masten, 355 Triada masten en Dorpsbelang Oene 6 stuks. Het doel is om de komende jaren geheel de gemeente Epe uit te rusten met LED verlichting. Voor het onderhoud is er een voorziening waarin jaarlijks een bedrag wordt gestort.

De kosten voor het aan- en afsluiten van elektra op een lichtmast, door netbeheerder Liander, zijn aanzienlijk gestegen. Dit is van invloed op het vervangingsplan voor de komende jaren om binnen het door de raad beschikbaar gestelde budget te blijven.

3.3.6 Gebouwen

Er zijn 47 gebouwen en woningen in beheer en onderhoud bij gemeente Epe, waarvan 6 gymlokalen. Voor alle gebouwen en woningen is een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) vastgesteld. Het MJOP is gericht op het in stand houden van de bestaande gebouwen. Per jaar wordt 50% van de MJOP's van de gebouwen geactualiseerd, zodat een cyclus van 2 jaar ontstaat. Een actuele MJOP levert een begroting voor de onderhoudsvoorziening en levert tevens de gegevens voor een jaarplanning voor de uitvoering. Het onderhoudsniveau wordt bepaald op basis diverse uitgangspunten, zoals toekomst, bouwjaar, huidige status e.d.

Op basis van de MJOP's zijn voorzieningen gevormd, waaruit het groot onderhoud wordt bekostigd voor o.a. het gemeentehuis, de binnen- en buitenzijde van de gymzalen, de brandweerkazernes, kinderopvang St. Crusiusweg, de wijkgebouwen, de bibliotheken, de Ossenstal, gemeentewerf Kweekweg, de Milieustraat Vaassen, gebouwen begraafplaatsen en het Streekarchief. Het dagelijks onderhoud wordt bekostigd uit structurele budgetten die in de begroting zijn opgenomen. De geraamde financiële middelen in de begroting zijn voldoende om het huidige niveau in stand te houden.

3.3.7 Begraafplaatsen

Voor de gemeentelijke begraafplaatsen is het beleidsplan begraafplaatsen vastgesteld. Voor de uitvoering van het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen is een Beheervisie begraafplaatsen vastgesteld. De Beheervisie omschrijft de verschillende sferen en karakteristieken per begraafplaats en bepaald hoe deze kunnen worden behouden en waar nodig versterkt kunnen worden. De geraamde financiële middelen in de begroting zijn voldoende om de benodigde werkzaamheden die in de Beheervisie staan omschreven te kunnen uitvoeren.

4 | Financiering

4.1 Inleiding

De paragraaf financiering heeft tot doel inzicht te verschaffen in de activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's, ofwel: treasury.

4.2 Beleidskaders

Het beleid ten aanzien van de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut(2014).

4.3 Relevante ontwikkelingen / risico's

4.3.1 Treasurybeheer

De Wet fido geeft twee concrete richtlijnen voor de gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

4.3.2 Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Juist voor kortere financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct invloed hebben op de rentelasten. Om een grens te stellen aan de korte financiering is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor Epe bedraagt de kasgeldlimiet voor 2022 ca. € .8.000.000 (zie bijlage 7).

Uitgangspunt is dat het financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld wordt gefinancierd omdat het rentepercentage voor kort geld lager is dan het percentage voor leningen met een lange looptijd. Voor het (eventuele) restant van het financieringstekort worden leningen met een langere looptijd aangetrokken.

4.3.3 Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De bedoelde aanpassingen van rentepercentages doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening.

De renterisiconorm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor herfinanciering en/of renteherziening. De renterisiconorm bedraagt € 19.000.000 (zie bijlage 7). Het renterisico voor 2022 is 0 en blijft onder de renterisiconorm.

4.4 Financiering

4.4.1 Financieringspositie

Voor 2022 bedraagt het financieringstekort op begrotingsbasis ongeveer € 7,7 miljoen. Dit tekort wordt gefinancierd met kortlopende geldleningen.

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende structurele percentages:

- Rente kort: 1,0 %
- Rente lang: 1,6 %

In de meest recente rentevisie van De Nederlandsche Bank (juni 2020) worden de volgende percentages verwacht:

Rentevisie DNB	2022	2023
Rente kort	-0,5%	-0,3%
Rente lang	0,2%	0,4%

De rentevisie van De Nederlandsche Bank geeft aanleiding om net als bij de vorige programmabegroting het rentepercentage voor de eerste twee begrotingsjaren tijdelijk te verlagen naar:

Rente MJB	2022	2023	2024	2025
Rente kort	0,0 %	0,0 %	1,0 %	1,0 %
Rente lang	0,5 %	0,7 %	1,6 %	1,6 %

4.4.2 Leningenportefeuille

Epe heeft geen langlopende leningen. De laatste langlopende lening liep medio 2019 af.

In het kader van het financieel toezicht publiceert de provincie een overzicht van de schuldenpositie van de gemeenten in Gelderland. Uit dat overzicht blijkt dat de netto schuld per inwoner van Epe in vergelijking met de andere Gelderse gemeenten laag is. In de publicaties van de laatste 3 jaren staat Epe op een 4e plaats van de gemeenten met de minste schulden.

Het investeringsniveau is momenteel en de komende jaren relatief hoog zijn. Gelet op de investeringen (zoals herinrichting centra, verbouw gemeentehuis, investeringsbijdrage onderwijshuisvesting, wegen en rioleringsprojecten) is de verwachting dat het totale investeringsniveau ruim € 20 mln. zal bedragen. Naar verwachting kan dit niet meer met alleen eigen middelen gefinancierd worden maar zullen aanvullend externe financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.

4.4.3 Uitzettingen

Alle decentrale overheden, waaronder gemeenten moeten hun overtollige middelen in de schatkist aanhouden. Daarnaast heeft de gemeente diverse uitzettingen/beleggingen bij o.a. de BNG en Vitens uit hoofde van haar publieke taak.

4.4.4 Renteschema

Het inzicht in de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening is opgenomen in een schema dat als bijlage van de financieringsparagraaf is opgenomen.

4.5 EMU-saldo

In de wet zijn bepalingen opgenomen over het maximale toegestane EMU-saldo van de overheid en eventuele mogelijke sancties bij overschrijding van deze norm. In het bestuurlijk overleg tussen rijk en de decentrale overheden van 23 mei 2018 is afgesproken dat de EMU-tekortnorm voor 2019-2022 – 0,4% van het bruto binnenlands product (bbp) is. In de septembercirculaire 2021 is voor 2022 een referentie waarde per gemeente opgenomen. Een individuele EMU referentie waarde betreft geen norm maar een indicatie van het aandeel dat de gemeente in de gezamenlijke tekort norm heeft.

Ontwikkeling EMU-saldo decentrale overheden (percentage van het bruto binnenlands product):

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
tekortnorm	- 0,4%	- 0,3%	- 0,3%	- 0,4%	- 0,4%	- 0,4%	- 0,4%
realisatie	- 0,3%	- 0,15	- 0,1%				
raming				- 0,1%	- 0,2%	- 0,2%	- 0,2%

Voor de komende jaren werd, op basis van ramingen van Centraal Planbureau, verwacht dat de decentrale overheden binnen de afgesproken norm blijven van het financieel akkoord. De effecten van de coronacrisis op de realisatie van de tekortnorm zijn nog niet in kaart gebracht.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo is een meerjarig EMU-saldo opgenomen in de financiële begroting.

4.6 Conclusie

De financiering en tijdelijke uitzettingen van overtollige middelen vinden plaats binnen de kaders van het treasury statuut. De richtlijnen van de Wet fido (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) zullen niet worden overschreden.

5 | Bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering heeft tot doel inzicht te geven in de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering en de ontwikkeling van de organisatie. Een goede bedrijfsvoering is een randvoorwaarde voor een succesvolle uitvoering van de primaire processen en ontwikkelingen zoals gebiedsgericht werken en de omgevingswet. Onder bedrijfsvoering wordt verstaan: personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (incl. facilitaire zaken), interne communicatie en juridische zaken (PIOFHA-JC).

5.2 Beleidskaders

Het beleidskader voor de inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering is door het college vastgesteld in de volgende documenten:

- Organisatiebesluit
- Mandaatregister
- Financiële verordening 2017

De kaders en de ambitie voor de ontwikkeling van de organisatie zijn vastgelegd in de visiedocumenten:

- Epe regisserende gemeente
- Toekomstvisie Epe 2030
- Dienstverleningsvisie
- Programmaplan Sterk Werk

5.3 Beleidsvoornemens

Net als veel andere gemeenten staat Epe voor een grote opgave: de samenleving verandert snel en er wordt van overheidsorganisaties een andere rol invulling gevraagd. Waar we voorheen vaak de bepaler waren, hebben we steeds vaker de rol van medespeler. Dat vraagt nogal wat. Van de raad, het college en het ambtelijk apparaat. Voor iedereen heeft dit gevolgen.

Ook in Epe heeft deze ontwikkeling geleid tot een politieke ambitie om de organisatie en werkwijze hierop in te richten. 'We streven naar een ondernemende, op netwerken en samenwerking gerichte organisatie, die als vanzelfsprekend in verbinding staat met 'buiten'. De kernwaarden onderscheidend, duurzaam, verbindend en verrassend staan hierin voorop.

Om invulling te geven aan de visie op de organisatie wordt ingezet op de volgende onderdelen.

5.3.1 Organisatie

Het verbeteren van de dienstverlening voor onze inwoners en ondernemers is een van onze kerntaken. Afgelopen jaren is met het programma Sterk Werk hierop ingezet. De samenleving ontwikkelt verder en nieuwe eisen ontstaan, wij willen hierin mee. De afgelopen jaren met 2020 als katalysator door de corona-pandemie, zien we dat de vraag vanuit de samenleving is geïntensiveerd. Er is een autonome stijging van aanvragen, meldingen, informatieverzoeken, vergunningen etc. Daarnaast vragen onze inwoners steeds meer en betere informatie van de overheid om daarmee vervolgens, onderwerpen op de agenda te krijgen, input te kunnen geven en of te participeren in maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen. Inwoners willen betrokken worden, aan de voorkant en daarbij is het nodig toegang te hebben tot alle beschikbare informatie. Inwoners verwachten in ontwikkelingen meer een nadrukkelijke rol van de gemeente. Dit zien we onder meer bij ontwikkelingen in het ruimtelijk domein. De samenleving verwacht bij het omgevingsmanagement door ontwikkelaars, aannemers ook vaak de betrokkenheid van de gemeente.

De maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een organisatie waarin professionals in hun kracht staan. Die de ruimte hebben om onze samenleving optimaal te kunnen bedienen. Dat gaat niet

vanzelf. De ervaring is dat deze manier van werken een beroep doet op andere competenties dan 'voorheen' en misschien nog wel meer tijd kost dan het oude, meer regelende en inhoudelijke werken. De ontwikkeling van de vaardigheden en competenties die dit ondersteunen is dan ook een belangrijke opgave.

Naast deze ontwikkelingen zien we ook een krapte in de arbeidsmarkt en wordt het steeds lastiger goed personeel te vinden. Daarmee wordt arbeidsmarktcommunicatie steeds belangrijker en ook zal er meer geïnvesteerd moeten worden in werving en selectie. Er zullen nieuwe ingangen gezocht moeten worden in de werving om aan de vraag te kunnen voldoen.

Belangrijk in de ontwikkeling is de gemeentelijke rol die zich meer richt op sturen-leiden-coördineren en die de uitvoering in belangrijke mate overlaat aan inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente zoekt nadrukkelijk de samenwerking met inwoners, partners in de samenleving en regio-/buurgemeenten.

De organisatie heeft gekozen voor procesmatig werken voor de bedrijfsprocessen en projectmatig werken voor de eenmalige activiteiten zodat er snel en adequaat ingespeeld kan worden op de veranderende omgeving en de vraag uit de samenleving. De besturing van de organisatie wordt zo vorm gegeven dat er maximaal ingezet kan worden op continu verbeteren. Deze ontwikkeling van taak- en functiegericht werken naar het werken in processen, opgaven en (regie)rollen staat de komende jaren centraal.

In het programma Sterk Werk zijn de activiteiten en projecten samengebracht die nodig zijn om de gemeentelijke organisatie sterk en toekomstbestendig te maken. Het programma is een meerjarig traject en volgt hierna in een samengevatte vorm. In deze samenvatting ziet u dat een aantal onderdelen van het programma inmiddels onderdeel zijn geworden van en geborgd in de lijnorganisatie. Het komende jaar zal het programma worden uitgebreid met activiteiten die leiden tot een sterke dienstverlening.

Covid-19 en onze bedrijfsvoering

Sinds de uitbraak van Covid-19 werken we conform de richtlijnen van de Rijksoverheid. We werken vanuit huis, hanteren extra hygiëne maatregelen, looproutes en afspraken rondom het gebruik van vergaderruimtes voor zowel in- als externen en we hanteren richtlijnen voor bijeenkomsten die de gemeente organiseert in de samenleving. Het thuis werken kent een eigen dynamiek waar onze interne bedrijfsvoering op in heeft gespeeld en blijvend op in moet spelen. Uit een gehouden enquête onder onze medewerkers blijkt dat wij goed in staat zijn ons werk vanuit huis te doen. De digitale middelen zijn goed, we kunnen veel op afstand. Er is wel behoefte aan persoonlijk contact en fysieke afstemming. Daarin proberen we (beperkt) te voorzien. Onze medewerkers geven aan dat zij structureel een combinatie van thuis en op kantoor werken als meest passend voor het uitvoeren van hun werkzaamheden zien. Naar verwachting zal deze hybride werkvorm het nieuwe normaal worden. Dit vraagt meer audiovisuele middelen ter ondersteuning en deze zullen in 2021 georganiseerd worden. Daarnaast zullen we als "goed werkgever" moeten nadenken over hoe we dit structureel willen faciliteren.

Ook leidinggeven op afstand is een thema wat we in de aankomende tijd specifiek aandacht geven. We blijven oog houden voor resultaat en de persoonlijke verbinding. Zowel met medewerkers, via onze warme contacten in de samenleving en met inwoners in het algemeen.

Activiteiten	Planning	Mijlpalen/resultaten	Toelichting
I. STERKE WERKNEMERS (Dynamischer personeelsbestand)			
LEAN leiderschap	2020 - continue proces	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering LEAN Leiderschap agenda o.b.v. nieuw competentieprofiel (w.o. <i>het goede gesprek, Groepsgericht leidinggeven, verdere verdieping van LEAN</i>) Onderdeel geworden van en geborgd in de lijnorganisatie 	De ontwikkeling van Lean leiderschap optimaal ondersteunend aan procesgericht en LEAN werken en de ontwikkeling van medewerkers.
Passende HRM (inrichten HRM instrumentarium)	2020 - Continue proces	<ul style="list-style-type: none"> Verder ontwikkelen en HRM-instrumentarium w.o. generatiepact, werving en selectie, opleiding&ontwikkeling, talentontwikkeling. Onderdeel geworden van en geborgd in de lijnorganisatie 	Ontwikkelen HRM instrumentarium dat ontwikkeling van de organisatie effectief ondersteunt
Vergroten vakmanschap	2020 - Continue proces	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van visie en competenties 'ambtenaar van de toekomst' trainen en opleiden van medewerkers d.m.v. implementeren Strategische Opleidingsaanpak (denk aan inrichten creatieprocessen, gespreksvoering, Politiek bestuurlijke sensitiviteit, Regie voeren, Feedback) 2020/2021: Oprichten en uitvoeren Eper Academie Onderdeel geworden van en geborgd in de lijnorganisatie 	Effectief, gericht en duurzaam vergroten van de kennis en toekomstgerichte competenties van onze medewerkers ('ambtenaar van de toekomst')

Medewerkers onderzoek (MO)	Continue proces	<ul style="list-style-type: none"> Onderdeel geworden van en geborgd in de lijnorganisatie 	Monitoring top3 uit het MO staat op de agenda bij de kwartaalbespreking van de werkplannen
II. STERKE WERKWIJZE (Proces gestuurd en projectmatig werken)			
Projectmatig werken	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> Verdere ontwikkeling en implementatie projectmatig werken waaronder Scrum (Scrum is een projectaanpak om te komen tot een tastbaar product. Het past binnen de LEAN systematiek) 	
Verdere Implementatie processturing	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> Implementatie processtructuur en processturing o.b.v. advies procesgericht werken d.d. juni 2018. Aanpassing en toebedeling rollen en bevoegdheden. Implementatie procesbeschrijvingen incl. procestooling. 	Doel: Voor de terugkerende werkzaamheden werkt de gemeente Epe volledig procesgericht. Hierbij worden de principes van LEAN gehanteerd.
LEAN werken	2019 e.v.	<ul style="list-style-type: none"> Verdieping thema's LEAN door workshops ('klantwaarde', 'flow in je proces', 'inrichten weekstarts') Procesverbetering o.b.v. LEAN principes Verbreding kennis LEAN (o.a. door opleiden green-belts) 	De organisatie werkt volgens de principes van LEAN
III. STERKE WERKOMGEVING (Passende huisvesting/werkomgeving)			
Uitvoeren masterplan huisvesting	2019-2021	<ul style="list-style-type: none"> Inrichten projectorganisatie Aanbesteding Realiseren renovatie. Realisatie tijdelijke huisvesting. Realisatie inrichting. 	Renovatie conform het Masterplan afgerond in 2021
Uitwerken nieuwe werkconcept	2021	<ul style="list-style-type: none"> Voorafgaand aan de oplevering nieuwe werkplekken werkconcept vertalen in afspraken en werkwijze 	Het gebouw wordt optimaal gebruikt passend bij de nieuwe werkwijze

5.3.2 Communicatie

Inwonerparticipatie

Het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van beleid, met de participatieladder als leidraad én in eenvoudige taal, blijft een belangrijk aandachtspunt. De komende jaren zullen we ons nog meer gaan richten op het 'adviseren' en 'coproduceren'. Waar het kan, bieden we inwoners de mogelijkheid om input te geven op beleid en concrete onderwerpen, waardoor de trajecten een breder inwonersperspectief krijgen.

Actieve communicatie

Actieve, vroegtijdige en gebiedsgerichte communicatie met inwoners wordt steeds belangrijker. Inwoners verwachten dit ook van de gemeentelijke organisatie. Door een (pro)actieve communicatie met de samenleving wordt de verbinding gezocht en kan er beter op maat per doelgroep worden gecommuniceerd. Om actieve communicatie voor elkaar te krijgen, is het van belang vanuit het perspectief van de inwoners te denken en hen ruimte te geven om mee te denken. Hiervoor zetten we een mix in van online en offline media en maken we meer gebruik van beeld. Zo blijven we een klantgerichte organisatie die van "buiten naar binnen" denkt. Om de organisatie hierin te faciliteren bieden we vanuit Communicatie coaching en advies aan de organisatie over het inzetten van de juiste middelen en het trainen van communicatieve vaardigheden.

Er is een brede beleidsvisie opgesteld met als titel 'Wat als het samen kan?!'. De onderwerpen participatie en communicatie komen hierin samen. Besluitvorming over deze beleidsvisie moet nog plaatsvinden. Daarna wordt een uitwerkingsplan gemaakt van deze visie, waarin we aangeven hoe we hier de komende jaren uitvoering aan geven.

Digitale dienstverlening

Het verbeteren en door ontwikkelen van de digitale dienstverlening vraagt om een accentverschuiving richting omgevingsanalyse. Daarnaast is er ook het belang van het bieden van structurele, snelle en toegankelijke dienstverlening aan inwoners via internet zoals sociale media (webcare). Digitale media vragen een specifiek advies over communicatie, boodschap, maar ook over tijdstip en inzet van middelen. De toegankelijkheid, gebruiksvriendelijkheid en beveiliging (m.b.v. digitale authenticatie) van de digitale dienstverlening zijn belangrijke aandachtspunten.

5.3.3 Informatievoorziening en Automatisering

De gemeente Epe is een informatie- en kennisintensieve organisatie die voor de uitvoering van vrijwel al haar taken afhankelijk is van beschikbare informatie. Een adequaat georganiseerde informatiehuishouding waarbij de kwaliteit en beschikbaarheid van informatie voldoende gewaarborgd is, is van belang. Hierbij is een brede (functionele én technische) visie op de informatievoorziening noodzakelijk. Deze visie is in 2013 verwoord in een informatiestrategie en uitgewerkt in het Informatiebeleid 2014-2017. De technologische ontwikkelingen gaan zeer snel en in 2022 zal uitvoering gegeven worden aan het informatiebeleid dat in 2021 geactualiseerd is.

Informatiebeleid

Het informatiebeleid beschrijft de vertaling van de interne en externe ontwikkelingen die op de gemeente Epe afkomen naar doelstellingen, resultaten en uitgangspunten voor de informatievoorziening. Deze worden geconcretiseerd in een projectenportfolio die gedurende het jaar up-to-date wordt gehouden. Ook in 2022 dienen dit informatiebeleid en de bijbehorende projectenportfolio als leidraad voor onze acties. Belangrijke projecten die op de portfolio staan zijn o.a. de implementatie van een back-officepakket binnen het Sociaal Domein, de implementatie van een nieuwe website en de implementatie van de nieuwe Omgevingswet. Daarnaast zullen er vanuit het geactualiseerde informatiebeleid pilots worden gestart om te kijken hoe de beantwoording van de intensiverende klantvraag en participatie vanuit informatietechnologie kan worden ondersteund. In 2021 wordt de projectmatige realisatie van de wet Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) afgerond door de realisatie van Digimelding, gericht op het verbeteren van gebruik van basisregistraties. Echter krijgt dit project nog wel een vervolg in het professionaliseren van gegevensmanagement en gegevensbeheer. In 2019 is gestart met de implementatie van adequaat gegevensmanagement in onze procesgestuurde organisatie, dit project loopt door in 2022. Naast beheersing en degelijkheid in integriteit van data is ook waarde creatie met data een belangrijk aspect binnen dit project. Data wordt in onze door technologie gedreven maatschappij steeds belangrijker en als gemeente kunnen we hier niet in achter blijven. Daarnaast zal er blijvend aandacht zijn voor het versterken en door ontwikkelen van functioneel beheer in de organisatie. Deze professionalisering wordt organisch de komende jaren tot uitvoer gebracht, waarbij er meerdere beslismomenten zijn over de werkverdeling van functioneel beheer, centraal al dan niet decentraal in de organisatie. Een ontwikkeling n.a.v. het digitaal werken is het op een digitale wijze archiveren van informatie. In 2022 wordt verder vervolg gegeven aan de resultaten van het onderzoek naar de vorming van een e-depot als archiefbewaarplaats.

Informatieveiligheid

In 2020 is de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) vervangen door de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Een overheidsbrede baseline voor informatieveiligheid. Vanuit de Baseline Informatieveiligheid Overheid zullen gedurende maatregelen geïmplementeerd en continu verbeterd worden. Sinds 2018 is de nieuwe verantwoordingssystematiek "Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)" ingevoerd. Op basis hiervan legt ons college jaarlijks verantwoording af aan uw raad en landelijke toezichthouders. De verantwoording aan de raad bestaat uit een zelfevaluatie, een verklaring van het college van B&W over het gebruik van SUWI-net en DigiD, een onafhankelijke IT-audit over het gebruik van SUWI-net en DigiD en een passage over informatieveiligheid in het jaarverslag. Jaarlijks worden penetratietesten uitgevoerd op de technische infrastructuur. Het doel van penetratietesten is het verkrijgen van onafhankelijk inzicht in de status en effectiviteit van de beveiligingsmaatregelen. Daarnaast maken de toegenomen externe dreigingen noodzakelijk om continu te waken over informatieveiligheid. Ook wordt structureel een campagne gehouden om de informatieveiligheidsbewustwording onder medewerkers te versterken. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan het privacy bewustzijn in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

ICT

Dankzij goed werkende ICT voorzieningen kan de gemeente haar werk doen. De afhankelijkheid van deze voorzieningen neemt toe. Daarom willen we in regie zijn ten aanzien van goede ICT-oplossingen voor onze gemeente. We reduceren de kwetsbaarheid en dragen zorg voor de continuïteit van de infrastructuur en de beheersorganisatie. In meerdere mate nemen we daarom diensten extern af, en kijken per update of nieuwe aanschaf, wat de beste oplossing is. We verminderen het bezit van eigen ICT-infrastructuur en brengen dit onder bij derden. In 2021 is de ICT infrastructuur inclusief de digitale werkplek geoutsourcet. In 2022 zullen wij deze digitale werkplek verder samen met onze leverancier door ontwikkelen.

5.3.4 Juridische Zaken

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is op 25 mei 2018 in werking getreden. De AVG verplicht om privacyrisico's in werkprocessen inzichtelijk te maken en te documenteren. Dit gebeurt door het houden van Data Protection Impact Assessment (DPIA). Hierbij worden de risico's in werkprocessen in beeld gebracht en worden de maatregelen om die risico's weg te nemen of te beperken, beschreven. Het houden van DPIA's wordt planmatig aangepakt voor nieuwe wetten en verwerkingen. Eind 2021 wordt een jaarplan opgesteld voor de taken rondom de AVG en informatiebeveiliging.

5.3.5 Financiën

In het kader van de rechtmatigheid worden de inkoopprocessen en financiële administratieve processen verder op elkaar aangesloten. Dit is een vervolg van de implementatie van het nieuwe financiële pakket. Daarnaast worden de management rapportages verder doorontwikkeld.

5.3.6 Planning en Control

De ontwikkeling van de planning en control cyclus is een proces waarin mogelijkheden tot verbeteren continue worden benut. Dit gebeurt waar mogelijk in combinatie met de geautomatiseerde toepassing Pepperflow en door kritisch te kijken naar de procesmatige aanpak van het opstellen van de verschillende documenten. Door middel van de 'begrotingonline' hebben de gebruikers van de begroting via een web-based toepassing eenvoudig en snel toegang tot de begroting. Door middel van voortgangsrapportages wordt de raad als regel twee maal per jaar geïnformeerd over de voortgang van de geplande activiteiten en de financiële afwijkingen.

Binnen de planning en control cyclus is continue aandacht voor het toepassen van de uitgangspunten van het financiële beleid, zoals risicobeheersing in relatie tot het weerstandsvermogen, het steeds minder afhankelijk worden van externe financiering, de financieringsplanning en een sluitende begroting/meerjarenbegroting. Daarbij speelt de interne beheersing van de processen en de rechtmatigheid in de uitvoering (inclusief interne controle daarop) een belangrijke rol. De komende jaren is een belangrijke ontwikkeling de komst van de 'rechtmatigheidsverantwoording', waarmee het college met ingang van 2022 bij de jaarstukken verantwoording aflegt over het (financieel) rechtmatig handelen van de gemeente. In de aanloop daar naar toe wordt onderzocht wat nodig is om de administratieve organisatie (de processen) zo in te richten, dat een zo goed mogelijke basis ontstaat voor het afgeven van de verantwoording.

De doorlooptijd van het proces van opstellen en controle van de jaarstukken wordt de afgelopen jaren sterk beïnvloed door de impact van de nieuwe taken in het sociaal domein en de verscherping van de accountantscontrole. Ingezet wordt op het minder afhankelijk zijn van de verantwoordingsinformatie van aanbieders in de zorgsector. De toenemende eisen die gesteld worden aan de accountantscontrole leiden voornamelijk tot een langere doorlooptijd van het jaarrekeningproces dan gewenst.

Ook in 2022 zal in de commissie Planning en Control enkele malen overleg worden gepland tussen vertegenwoordigers van gemeenteraad en college en vakspecialisten uit de gemeentelijke organisatie over onderwerpen uit de planning en control cyclus en bedrijfsvoering aangelegenheden. Ook het overleg met de accountant vindt via die commissie plaats. Vanaf 2020 is een nieuw dienstverleningscontract gesloten voor de controle door de accountant, voor een periode van vier jaar.

6 | Verbonden partijen

6.1 Inleiding

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. Van een 'verbonden partij' is sprake wanneer er vanuit de gemeente bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en wanneer er financiële belangen mee gemoeid zijn.

- Onder bestuurlijk belang wordt verstaan het hebben van een zetel in het bestuur van de verbonden partij of het hebben van stemrecht.
- Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld (en die ze is in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt kan zijn) en/of in geval dat er financiële problemen ontstaan bij de verbonden partij er verhaal op de gemeente kan plaatsvinden.

6.2 Beleidskaders

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is vastgelegd in de Nota verbonden partijen 2016. Deze nota wordt geactualiseerd met naar verwachting besluitvorming begin 2022.

6.3 Beheersing risico's

De verbonden partijen lopen sterk uiteen in (financiële) omvang en vorm. Hierdoor variëren ook de gemeentelijke belangen en risico's sterk. Bij de begroting en de rekening wordt per partij bezien hoeveel bestuurlijk (inhoudelijk) en financieel belang er is en hoeveel risico er wordt gelopen en wordt het risicoprofiel bepaald. Hoe groter het bestuurlijk en/of financieel belang bij een verbonden partij, des te intensiever de sturing. Er zijn drie risicoprofielen:

Basis pakket

Verbonden partijen waarbij de gemeente een laag bestuurlijk en financieel risico loopt worden ingedeeld in het basispakket. De raad wordt over verbonden partijen in dit pakket geïnformeerd bij de gemeentelijke begroting en jaarrekening.

Pluspakket

Verbonden partijen waarbij de gemeente een gemiddeld bestuurlijk of financieel risico loopt worden ingedeeld in het pluspakket. Aanvullend op het basispakket wordt de raad ook bij de voortgangsrapportage geïnformeerd over deze verbonden partijen, zo nodig ook met een informatienota. Daarnaast zal de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen hoger zijn dan bij de partijen in het basispakket. Tot slot worden deze verbonden partijen ook periodiek geagendeerd in het college.

Plusplus pakket

Verbonden partijen waarbij de gemeente een hoog bestuurlijk en financieel risico loopt worden ingedeeld in het plusplus pakket. Aanvullend op het pluspakket ligt de bestuurlijke en ambtelijke overleg frequentie met deze verbonden partijen hoger.

6.4 Overzicht verbonden partijen

Op basis van regelgeving volgt hierna het overzicht van bestaande verbonden partijen. Daarin wordt per partij de voorgeschreven informatie verschaft. Bij de gemeenschappelijke regelingen die geen eigen vermogen hebben is het financieel belang van de gemeente gelegen in de verplichting om bij te springen als er financiële problemen ontstaan bij de verbonden partij. Omdat die op begrotingsbasis niet zijn in te schatten staat bij die gemeenschappelijke regelingen € 0 als financieel belang.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Volledige naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Vorm	Vennootschap		
Wijze van belang	Algemene Vergadering		
Openbaar belang	Bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang		
		1 januari 2020	31 december 2020
Financieel belang	van de gemeente	€ 4,6 mln.	€ 4,8 mln.
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 4.887 mln.	€ 5.097 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 144.802 mln.	€ 155.262 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij	p.m.	p.m.
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	n.v.t.		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Niet bekend. BNG publiceert geen begroting. Daarom zijn de cijfers van 2020 opgenomen.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Circulus-Berkel			
Volledige naam	Circulus-Berkel B.V.		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Vorm	Vennootschap		
Wijze van belang	Algemene vergadering		
Openbaar belang	Afvalverwijdering en straatreiniging		
		<i>prognose</i>	
		1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 0,9 mln.	€ 0,9 mln.
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 16,1 mln.	€ 16,9 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 42,3 mln.	€ 41,9 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij	(excl. deelnemingen)	€ 925.000.
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	Verwachte verplichting dienstverleningsovereenkomst: € 3,5 mln.		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Verduurzamen, Circulaire economie, hergebruik van hernieuwbare grondstoffen optimaliseren de hoeveelheid aangeboden huishoudelijk afval te minimaliseren en de reststromen van het huishoudelijk afval nog beter verwaarden.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 3,5 mln.	€ 3,6 mln.	€ 3,7 mln.

GGD NOG			
Volledige naam	GGD Noord- en Oost Gelderland		
Vestigingsplaats	Warnsveld		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam		
Wijze van belang	Voorzitter dagelijks en algemeen bestuur		
Openbaar belang	GGD NOG beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de inwoners van 22 gemeenten die bij GGD NOG zijn aangesloten.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 0,1 mln.	€ 0,1 mln.
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 2,9 mln.	€ 2,5 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 2,5 mln.	€ 2,5 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 545.715		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	GGD NOG voert voor de gemeente Epe de jeugdgezondheid 4-19 jaar uit. Daarnaast zijn er taken voor de algemene gezondheid, onder andere medische milieukunde en infectieziektebestrijding. De Takendiscussie in het jaar 2021 heeft effect op de GGD NOG in 2022. In 2022 is bestrijding van corona nodig. En in 2022 besteedt GGD NOG extra aandacht aan de mentale weerbaarheid van jeugd.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij		€ 555.428	€ 565.315
			2025
			€ 576.565

Leisurelands			
Volledige naam	Leisurelands B.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem		
Vorm	Vennootschap		
Wijze van belang	Algemene vergadering		
Openbaar belang	Openbare toegankelijkheid dagrecreatieterrein Kievitsveld		
	Leisurelands heeft geen geprognosticeerde balans	1 januari 2020	31 december 2020
Financieel belang	van de gemeente	€ 6.507	€ 6.507
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 68,9 mln.	€ 73,1 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 15,5 mln.	€ 15,3 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 4,4 mln.
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	n.v.t.		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Sterke uitgangspositie behouden, intensieve samenwerking met partners, ontwikkeling duurzame exploitatie.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij		n.v.t.	n.v.t.
			2025
			n.v.t.

Lucrato			
Volledige naam	Werkbedrijf Lucrato		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam		
Wijze van belang	Lid dagelijks bestuur		
Openbaar belang	Het bieden van werkplekken voor inwoners met een arbeidshandicap, die niet zelfstandig kunnen werken (WSW) of alleen in een beschutte werkomgeving. En begeleiding naar werk (re-integratie) van mensen die onder de Participatiewet vallen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 0,4 mln.	€ 0,4 mln.
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 2,9 mln.	€ 2,8 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 2,6 mln.	€ 2,5 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 140.000		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Doorzetten van de koers in het bedienen van de doelgroepen conform de afspraken.		
Risicoprofiel	gemiddeld (pluspakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij		€ 135.000	€ 130.000
			2025
			€ 129.000

Omgevingsdienst OVIJ			
Volledige naam	Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ)		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam		
Wijze van belang	Voorzitter dagelijks bestuur		
Openbaar belang	Uitvoering wettelijke milieutaken		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 24.442	€ 26.800
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 180.000	€ 190.000
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 1.605.000	€ 1.740.000
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 828.037		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Uitvoering (wettelijke) milieutaken.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij		€ 841.828	€ 854.466
			2025
			€ 867.283

OMVV			
Volledige naam	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem		
Vorm	Vennootschap		
Wijze van belang	Algemene vergadering		
Openbaar belang	Revitalisering vakantieparken		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 1.536	€ 1.565
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 7.348.000	€ 11.877.000
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	-	-
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ -471.000
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	n.v.t.		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch-recreatieve bestemming.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
	2023	2024	2025
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Vervoerscentrale Stedendriehoek			
Volledige naam	Basismobiliteit		
Vestigingsplaats	Lochem		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie		
Wijze van belang	Lid bestuur		
Openbaar belang	Doelgroepen prettig en efficiënt vervoeren wanneer er geen vervoersalternatief is.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 108.591	€ 65.964
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 100.920	€ 571.859
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 4.100.000	€ 3.879.530
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 100.469
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 1.493.931		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Aanschaf van software die de planning, administratie, management-informatie en communicatie beter ondersteunen. Ook medewerkers betrekken in de verdere ontwikkeling van PlusOV en hen inspireren hun bijdrage te leveren tot verbeteren en vernieuwen. Daarnaast met de bijsturingscyclus consequent te sturen op PlusOv belangrijke KPI's. Dit helpt om de doelstellingen duidelijk te maken en om tot verbetering en vernieuwing te komen.		
Risicoprofiel	gemiddeld (pluspakket)		
	2023	2024	2025
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 1.505.330	€ 1.531.138	€ 1.531.138

Regio Stedendriehoek			
Volledige naam	Gemeenschappelijke regeling regio Stedendriehoek		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam		
Wijze van belang	Lid/plaatsvervangend voorzitter dagelijks bestuur en lid regioraad		
Openbaar belang	Belangenbehartiging op gebied van ruimtelijke ordening en landschapsontwikkeling, volkshuisvesting, sociaaleconomische ontwikkeling en arbeidsvoorziening, verkeer en vervoer, milieu, onderwijs en welzijn en recreatie.		
	<i>Stedendriehoek heeft geen geprognosticeerde balans</i>	1 januari 2020	31 december 2020
Financieel belang	van de gemeente	€ 7.231	€ 12.865
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 97.010	€ 172.600
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 1.565.521	€ 2.089.739
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 95.971		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Uitvoering van het Regionaal Perspectief 2030 met het daarbij behorende uitvoerings- en investeringsprogramma als aanscherping en actualisatie van de huidige Agenda Cleantechregio 2019-2023. De uitwerking gebeurt in samenwerking met de Strategische Board onder de gezamenlijke naam "Cleantechregio".		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 97.977	€ 100.025	€ 102.117

Streekarchief			
Volledige naam	Streekarchief Epe, Hattem en Heerde		
Vestigingsplaats	Epe		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: centrumgemeente		
Wijze van belang	Voorzitter commissie en plaatsvervangend lid		
Openbaar belang	Het beheer van de oude openbare archieven en het toezicht op het beheer van de nieuwe archieven.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 0	€ 0
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 81.810		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Het beheer van de oude openbare archieven en het toezicht op het beheer van de nieuwe archieven. Het onderzoeken / realiseren van een voorziening voor het duurzaam beheren van elektronische informatie.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 86.881	€ 88.331	€ 89.954

Tribuut			
Volledige naam	Tribuut belastingsamenwerking		
Vestigingsplaats	Epe		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie		
Wijze van belang	Voorzitter bestuur		
Openbaar belang	Het uitvoeren van de gemeentelijke belastingen en Wet waardering onroerende zaken.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 0	€ 0
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 727.000		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	Onderzoeken of verdere beleidsharmonisatie mogelijk en gewenst is. Nulstand creëren voor secundaire objectkenmerken. Betaalmogelijkheden aanpassen aan mogelijkheden van de klant.		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
	2023	2024	2025
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 697.000	€ 703.000	€ 722.000

Veiligheidsregio			
Volledige naam	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Vorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam		
Wijze van belang	Lid algemeen bestuur		
Openbaar belang	De VNOG werkt samen met de gemeenten aan veiligheid, door zich sterk te maken voor de kwaliteit en efficiency van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit alles met als doel: veilig en gezond, wonen, werken en recreëren.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 370.000	€ 356.000
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 9,1 mln.	€ 8,7 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 46,1 mln.	€ 49,0 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 0
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	€ 1.959.000		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	De VNOG gaat in 2022 verder met de uitvoering van de Toekomstvisie die in 2020 is vastgesteld. De accenten waar de VNOG zich op richt zijn zelf- en samenredzaamheid en preventie, compacte en slagvaardige posten met goed getrainde vrijwilligers, een versterkte informatiepositie, een goede transitie naar de Omgevingswet, innovatie, efficiëncyslagen en besparingen, cultuuromslag en ontwikkeling personeel en een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers, opdat er een solide veiligheidsregio is voor de lange termijn.		
Risicoprofiel	gemiddeld (pluspakket)		
	2023	2024	2025
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij	€ 1.959.000	€ 1.959.000	€ 1.959.000

Vitens			
Volledige naam	Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Zwolle		
Vorm	Venootschap		
Wijze van belang	Algemene vergadering		
Openbaar belang	Het beschikbaar stellen van voldoende betrouwbaar drinkwater.		
	<i>prognose</i>	1 januari 2022	31 december 2022
Financieel belang	van de gemeente	€ 35.000	€ 35.000
Eigen vermogen	van de verbonden partij	€ 579,8 mln.	€ 592,3 mln.
Vreemd vermogen	van de verbonden partij	€ 1.437,5 mln.	€ 1.555,5 mln.
Verwacht financieel resultaat	van de verbonden partij		€ 12,4 mln.
Financiële gemeentelijke bijdrage 2022	n.v.t.		
Beleidsvoornemen 2022 van de verbonden partij	<ul style="list-style-type: none"> - 24/7 Betrouwbaar en betaalbaar drinkwater - Meer gemak voor de klant - Voldoende beschikbare schone bronnen. 		
Risicoprofiel	laag (basispakket)		
		2023	2024
Jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan verbonden partij		n.v.t.	n.v.t.
			2025
			n.v.t.

7 | Grondbeleid

7.1 Beleidskaders

Het grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2013.

7.2 Grondbeleid in Epe

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van het collegeakkoord en de volgende programma's in de programmabegroting:

- Ruimte en wonen (programma 5)
- Bedrijvigheid (programma 9).

De gemeente Epe voert een facilitair grondbeleid. Daarbij volgt de gemeente de ontwikkelingen eerder dan dat ze die initieert. De gemeente speelt in op particuliere initiatieven, zonder zelf de beschikking te verkrijgen over de grond. Hierbij heeft de gemeente een voorwaardenscheppende rol door middel van de structuurvisie en het bestemmingsplan. Marktpartijen verwerven en exploiteren de grond. De risico's voor de gemeente bij facilitair grondbeleid zijn minimaal; de gemeente koopt geen grond en het ontwikkelrisico ligt bij een private partij.

De gemeente Epe beschikt over een voorraad aan (eigen) grond die kan worden ontwikkeld. Dit is ontstaan door (actief) verwerven of doordat de grond (historisch) al in eigendom bij de gemeente was. Een deel van deze gronden zijn opgenomen in grondexploitaties en zullen nadat ze bouwrijp zijn gemaakt, als bouwterrein worden uitgegeven door verkoop. Daarnaast geldt voor een deel van de gronden dat de ontwikkelingen nog in voorbereiding zijn.

7.3 Grondexploitaties

7.3.1 Voortgang van de exploitaties

- Kweekweg VI Epe
Van de zeven percelen bedrijfsterrein in dit plan zijn er zes verkocht. Het laatste perceel wordt in 2021 verkocht.
- De Pirk-Noord Vaassen
Van de 74 geplande woningen in dit plan zijn er 66 opgeleverd..
- De overige plannen (Warande Epe, Klaarbeek Epe) kunnen op korte termijn worden afgesloten. Voor deze plannen worden geen inkomsten meer verwacht en zijn de nog te verwachten uitgaven relatief laag.
- De plannen Hoge Weerd in Epe en Oosterhof-Zuid in Vaassen bevinden zich in de fase van de ruimtelijke procedure.

7.3.2 Parameters grondexploitatiebegrotingen

Bij de actualisatie van de grondexploitatiebegrotingen per 30 juni 2021 van de plannen van het grondbedrijf zijn de volgende parameters gehanteerd:

- Kostenstijging:
  - 2,5% per jaar (was 3%)
- Opbrengstenstijging:
  - bedrijfsterrein: 1% per jaar
  - bouwterrein voor woningen: 1%
- Rekenrente:
  - 0,32% per jaar

7.3.3 Tussentijdse winst- en verliesnemingen

Met zekerheid in de plannen gerealiseerde winsten moeten (op grond van voorschriften) tussentijds worden overgeboekt naar de reserve bouwgrondexploitatie. Op 30 juni 2021 zijn de volgende tussentijdse winsten overgeboekt naar de reserve bouwgrondexploitatie:

- Plan Warande Epe € 16.863
- Plan De Pirk-Noord € 51.516
- Plan Kweekweg VI Epe € 15.996

Als uit een grondexploitatiebegroting blijkt, dat er een verlies op een plan ontstaat, wordt dit verlies direct ten laste van de reserve bouwgrondexploitatie gebracht. In dit kader zijn op basis van de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen per 30 juni 2021 geen verliezen genomen.

7.3.4. Cijfers geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste cijfers weergegeven van de grondexploitatiebegrotingen per 30 juni 2021.

Plan	boekwaarde 30-6-2021*	verwacht eind- resultaat grexen*	jaar afsluiting plan
Warande	+ € 57.599	+ € 227.059	2021
De Pirk-Noord	+ € 257.709	- € 239.855	2023
Kweekweg VI	+ € 231.440	+ € 806.459	2022
Klaarbeek	+ € 6.561	- € 164.155	2022

* - = nadelig; + = voordelig

De grondexploitatiebegrotingen worden gebruikt voor het berekenen van de benodigde reserve bouwgrondexploitatie.

7.4 Reserve bouwgrondexploitatie

Voor het afdekken van de risico's van de bouwgrondexploitatie is een reserve bouwgrondexploitatie gevormd. Het te hanteren model voor het berekenen van de reserve bouwgrondexploitatie is opgenomen in de Nota Grondbeleid 2013.

De hoogte van de benodigde reserve bouwgrondexploitatie is geactualiseerd. Op basis hiervan is een aanvulling van de reserve nodig van € 95.000. Deze aanvulling is opgenomen in deze begroting.

8 | Decentralisaties sociaal domein

8.1 Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. In 2015 kwamen door de decentralisaties in het sociale domein meer taken terecht bij de gemeenten en werden de daarmee gemoeide budgetten voor de overheveling gekort. Gemeenten moeten met minder geld de zorg- en ondersteuningstaken uitvoeren.

Een zorgvuldige implementatie van de nieuwe taken kostte tijd en is succesvol verlopen. Dat maakt het mogelijk om nu duurzaam te werken aan de transformatie. De gemeente Epe wil, samen met organisaties voor welzijn, zorg en ondersteuning, het sociale domein anders inrichten binnen de beschikbare budgetten. Daarbij ligt de nadruk op meer algemene voorzieningen voor alle inwoners van Epe, op preventie en op zorg dicht bij huis die aansluit op wat inwoners nodig hebben. Om de transformatie door te ontwikkelen en om te anticiperen op de ontwikkelingen binnen het sociaal domein heeft de gemeenteraad extra financiële middelen beschikbaar gesteld, die worden gedekt uit het eenmalige overschot sociaal domein 2019. Bekend als het project 'Grip op zorg'.

Daarnaast dragen activiteiten en maatregelen die voortvloeien uit het integraal beleidsplan voor het Sociale Domein 2019 - 2022 bij aan de transformatie. In dat beleidsplan komen beleid van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet bij elkaar.

8.2 Beleidskaders

Het beleid ten aanzien van de decentralisatie en transformatie in het sociaal domein is vastgelegd in:

- Beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022 (2018)
- Visie Gebiedsgericht werken (2016)
- Sociale Agenda 2015-2021 (2015)
- Toekomstvisie Epe 2030 (2013)
- Inkoopkader 2019

8.3 Beleid gericht op uitvoering taken sociaal domein

Hieronder staat beschreven wat we voor de onderdelen Wmo, Jeugd en W&I willen bereiken.

8.3.1 Wmo

Wat willen we bereiken?

Op basis van de Wmo geeft het Rijk aan gemeenten de volgende opdracht:

- het bevorderen van de sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid en het voorkomen van huiselijk geweld;
- het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een lichamelijke, chronische, psychische of psychosociale kwetsbaarheid;
- het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

Wat gaan we ervoor doen?

De activiteiten in het kader van de Wmo worden in programma 3 benoemd. De activiteiten betreffen het bieden van individuele begeleiding, dagbesteding, respijtopvang en beschermd wonen. Hierbij wordt rekening gehouden met de keuzevrijheid van inwoners, de financiële beheersbaarheid en het versterken van de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners.

Zorg en ondersteuning is zoveel mogelijk in de eigen omgeving van inwoners georganiseerd en sluit aan bij de vraag van inwoners. We richten ons in 2022 onder andere op:

- Uitvoeren van het Actieprogramma Sociaal Domein;
- Doorontwikkelen van preventief ingerichte voorzieningen zoals de buurtpunten, een locatie waar inwoners dichtbij terecht kunnen voor informatie, advies, ondersteuning;
- Uitvoeren regionale activiteiten (o.a. samenwerkingsagenda zorglandschap, accountmanagement zorgaanbieders en de doorontwikkeling van de zorginkoop).

- De doorontwikkeling van een intensievere samenwerking van betrokken partijen (integrale toegang);
- Opstellen lokaal werkplan die voort vloeit uit de Kadernota Beschermd Thuis 2022-2030.
- Uitvoeren van de Transformatieagenda Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MO/BW) en de regionale en lokale jaarwerkplannen. Om het regionale convenant vorm te geven na 2022 wordt er gewerkt aan visie genaamd ontwerp beschermd thuis 2030;
- Uitvoeren van de Uitvoeringsagenda Samen tegen huiselijk geweld 2020 - 2023 samen met het beleidsterrein Jeugd;
- Uitvoeren van de projecten “Grip op zorg”.
- Uitvoeren van de mantelzorgwaardering en het organiseren van informatie, advies en ondersteuning voor (jonge) mantelzorgers in het Steunpunt Mantelzorg;
- Opstellen het uitvoeren van de Woonzorgagenda en de samenwerking met de afdeling Ruimte op beleidsthema's (bijv. de Omgevingswet);
- Opzetten van vernieuwende initiatieven met behulp van de Transformatieregeling waarmee (hulp)vragen adequaat beantwoord kunnen worden en waarmee eigen kracht en participatie van inwoners wordt gefaciliteerd.

8.3.2 Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

Op basis van de Jeugdwet heeft het Rijk de gemeente de opdracht gegeven om gebruik maken van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk. Het is belangrijk dat zij de regie blijven houden over hun leven en dat ze samen met hun eigen omgeving en professionele hulpverleners naar oplossingen zoeken. De transformatie van jeugdhulp laat zich vatten in de frase: beter met minder, zorg en ondersteuning zo 'normaal' mogelijk en nabij inzetten. Het streven is om voor jeugdigen en hun ouders beter passende en integrale ondersteuning en hulp te organiseren, terwijl er minder budget beschikbaar is. Hulp en ondersteuning wordt zoveel mogelijk ingezet vanuit het gedachtengoed van De Nieuwe Route waarbij de toeleiding naar zorg en de besluitvorming over de inzet van zorg op een andere manier wordt vormgegeven.

Daarnaast willen we zoveel mogelijk voorkomen dat jongeren uithuisgeplaatst worden door meer in te zetten op ambulante zorg en ondersteuning. Mocht een uithuisplaatsing toch nodig zijn, dan zo 'thuis' mogelijk in de vorm van pleeggezinnen of kleinschalige gezinshuizen.

Wat gaan we ervoor doen?

De activiteiten in het kader van jeugdzorg zijn in programma 1 benoemd. Kader is het beleidsplan sociaal domein 2019 - 2022. Hieraan zit een lokaal actieprogramma gekoppeld. Daarnaast werken we binnen de jeugdzorg regio nauw samen met gemeenten Apeldoorn, Brummen, Hattem, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen in de transformatie van de jeugdzorg.

In 2022 richten we ons onder andere op:

- Aansluiten op landelijke en bovenregionale ontwikkelingen (Norm van Opdrachtgeverschap en Gelderse Verbeteragenda); Werken vanuit het gedachtengoed van De Nieuwe Route. We willen zo min mogelijk medicaliseren en zoveel mogelijk normaliseren;
- Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Samen tegen huiselijk geweld;
- Investeren in preventie (o.a. aanpak voorkomen schade bij kinderen door scheidingsproblematiek, schoolmaatschappelijk werk, en integraal aanbod onderwijs);
- Doorontwikkelen van de zorginkoop (optimalisatiemogelijkheden doorvoeren, nieuwe contracten met Gecertificeerde Instellingen afsluiten);
- Samenwerking met de huisartsen middels de GZ-psycholoog/orthopedagoog-generalist en het onderwijs (Duurzame Kindvoorzieningen) verstevigen;
- Uitvoeren van de projecten “Grip op zorg”.

8.3.3 De arbeidsmarkt (Participatiewet)

Wat willen we bereiken?

De Participatiewet moet leiden tot meer participatie, meer gerichte en effectieve inzet van budgetten en een besparing van kosten. Er is minder geld beschikbaar om een uitkeringsgerechtigde naar werk

toe te kunnen leiden. Dit is merkbaar voor partners als bedrijven, het onderwijs en zorginstellingen. Het is de uitdaging om op een houdbare manier met deze financiële opgave om te gaan.

Wat gaan we ervoor doen?

De activiteiten in het kader van Participatiewet zijn in programma 10 benoemd. De Participatiewet is onderdeel geworden van het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022 'Samen meedoen mogelijk maken'. De achterliggende gedachte van de decentralisaties (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet) is dat gemeenten dichter bij de inwoner staan en daardoor ondersteuning en zorg beter kunnen organiseren. Dit door de eigen regie van inwoners te versterken, preventief te werken en ondersteuning dichtbij te organiseren met het uitgangspunt dat iedereen naar eigen vermogen mee kan doen. De thema's: 1) regie, 2) meedoen, 3) dichtbij, 4) preventie en 5) integraliteit horen bij de opgave vanuit de decentralisaties en staan centraal in dit beleidsplan.

We richten ons in 2022 onder andere op:

- De regionale aanpak met FactorWerk voor een regionaal werkgeversservicepunt, scholing, werkfit maken van werkzoekenden, het matchen van werkzoekenden en werkgevers en sturen op geschikte werkplekken voor de doelgroep;
- De lokale aanpak tot het activeren van werkzoekenden en geschikte participatieplaatsen te realiseren in samenwerking met (maatschappelijke) ondernemers;
- Lokaal en gebiedsgericht dienstverlening te bieden aan participatie en re-integratie van uitkeringsgerechtigden;
- Een verder vervolg geven aan de monitoring gericht op de financiële en inhoudelijke uitvoering en uitkomsten en bevindingen vertalen naar beleidskeuzes;
- Het opzetten van vernieuwende initiatieven waarmee (hulp)vragen adequaat beantwoord kunnen worden en waarmee eigen kracht en participatie worden gefaciliteerd;
- Activering, participatie, meedoen en doorstroom naar vrijwilligers- of deeltijd werk als hoogst haalbare resultaat (en niet alleen volledige uitstroom uit de uitkering);
- Verder vorm te geven aan Social Return on Investment (SROI) en vraag en aanbod bij sociale aanbestedingen lokaal en regionaal te intensiveren.

8.4 Financiën en risico's

Wat zijn de financiële effecten van de decentralisaties en de transformatie?

De middelen voor de uitvoering van de taken in het Sociaal Domein zijn sinds 2019 integraal onderdeel van de algemene uitkering die de gemeente ontvangt van het Rijk.

Bedragen in de tabel (* € 1.000) hebben als basis de meicirculaire 2021.

Taak	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering (algemeen deel):					
Wmo (incl 2007)	10.163	10.400	10.837	10.845	10.845
Jeugdzorg	6.808	6.244	6.020	5.999	5.999
Participatie	466	488	488	488	488
Integratie-uitkering participatie	4.186	4.091	4.015	3.708	3.601
Integratie-uitkering voogdij/18+	997	1.489	1.489	1.489	1.489
Totaal	22.621	22.712	22.849	22.529	22.422

Uitgangspunten zijn de in de meicirculaire 2021 opgenomen middelen. Het toegezegde landelijke budget van 1,3 miljard is niet opgenomen in de meicirculaire en daarmee niet opgenomen in bovenstaande tabel. In juli 2021 is gecommuniceerd dat gemeente Epe in 2022 eenmalig 2,1 miljoen. Met het actualiseren van de maatstaven in de septembercirculaire 2021, zal dit bedrag bijgesteld worden.

De gemeente loopt met de uitvoering van de nieuwe taken financiële risico's. Dit wordt mede veroorzaakt door het 'open einde' karakter van de nieuwe taken en externe factoren zoals de door het Rijk opgelegde wijziging van de eigen bijdrageregeling in de Wmo (abonnementstarief), de inrichting van het jeugdzorglandschap, de herijking en de herverdeling van middelen voor de (financiële) decentralisatie Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen. Inzicht in- en sturing op de

(toekomstige) kosten zijn daarom een voortdurend aandachtspunt.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Epe wil anticiperen op de toekomstige vraag naar zorg en ondersteuning van haar inwoners. Epe doet dat door:

- Kwalitatieve zorg en ondersteuning in te zetten waar dat nodig is;
- Een verschuiving te realiseren van individuele maatwerkvoorzieningen naar voorliggende- en algemene voorzieningen;
- Datagestuurd te werken;
- Gebiedsgericht te werken;
- Binnen het huidige en toekomstige beschikbare begrotingsbudget Sociaal Domein te blijven;
- Vanuit het gedachtengoed van de Nieuwe Route te werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om de verschuiving van specialistische zorg en ondersteuning naar voorliggende-, algemene voorzieningen te realiseren is een transformatieagenda opgesteld en een budget beschikbaar.
- Er is een project grip op zorg. Bestaande uit ombuigvoorstellen, een investeringsagenda en een overbruggingsperiode. De opgave is het realiseren van een ombuiging van 1 miljoen euro structureel, gefaseerd in vijf jaar. Daarin analyseren we in een continue proces de kosten van het sociale domein, stellen prognoses op voor de toekomst en ontwikkelen interventies gericht op kwaliteit en kostenbeheersing.
- Op de drie taakvelden is een integrale beleids- en financiële monitor die maandelijks geanalyseerd wordt. Dat gebeurt met hulp van een data-analist die sinds 2019 is toegevoegd aan het team Participatie en met de Datamonitor Epe (DaME). Met de DaME verwachten we ook betere prognoses op te kunnen stellen t.a.v. het gebruik van zorg en ondersteuning en de kosten. Twee keer per jaar worden relevante data van Jeugd, Wmo, Werk en Inkomen en Schuldhulpverlening samengevoegd in de halfjaarlijkse monitor en besproken met de gemeenteraad. Deze Raadsmonitor Sociaal beleid bevat informatie over toegang naar de zorg en ondersteuning, aantal en duur van de ingezette specialistische zorg en ondersteuning en de kosten.
- Er is een reserve Risico's Sociaal Domein. Daaruit worden de financiële risico's in het sociale domein opgevangen.
- In 2022 ontvangt de gemeente Epe van het Rijk EUR 2.105.350,- aan extra jeugdzorgmiddelen. Deze middelen worden in eerste instantie ingezet voor de specifieke jeugdzorgkosten. De landelijke ontwikkelagenda 2022-2028, welke uiterlijk 1 januari 2022 moet zijn vastgesteld door de VNG en het Rijk, moet duidelijkheid geven over deze specifieke kosten. De middelen worden daarnaast ingezet voor preventie in het sociaal domein, waarmee wordt bijgedragen aan de ambities uit de sociale agenda.

9 | Covid-19

9.1 Inleiding

De coronacrisis heeft een grote impact op de samenleving. Dat zal nog wel enige tijd merkbaar blijven. De gemeente Epe wil de ongewenste maatschappelijke effecten van de coronacrisis zoveel mogelijk bestrijden.

In 2022 worden financiële middelen ingezet voor de kosten van maatregelen in de overbruggingsfase als gevolg van de coronacrisis. Bij de vaststelling van de begroting 2021 in november 2020 heeft de gemeenteraad een bedrag van €5,4 miljoen beschikbaar gesteld voor de benodigde maatregelen in de periode 2020-2022. De gemeente ontvangt ook financiële ondersteuning van de rijksoverheid en de provincie.

In deze paragraaf volgt een beeld van de beleidsmatige en financiële inzet vanuit doelen en uitgangspunten naar een daarop afgestemde uitwerking van maatregelen.

9.2 Doel

1. Het gemeentelijke doel is te investeren om de ongewenste maatschappelijke effecten van de coronacrisis op lokale activiteiten te beperken danwel tegen te gaan.
2. Daartoe in 2022 maatregelen in te zetten gericht op de fase van overbruggen van de periode met coronabeperkingen en de eerste stappen in de fase van herstel en stimuleren.

De gemeente zet zich met name in op het sociaal maatschappelijk en economisch terrein waar de impact het grootst is.

9.3 Uitgangspunten

Het zal niet mogelijk zijn om als gemeente in te gaan op alle effecten van deze crisis. Keuzes zijn nodig waar ondersteuning te bieden, welke organisaties en doelgroepen dat zijn. Dit rekening houdend met wat voor de gemeente te dragen is. De volgende uitgangspunten gelden daarbij:

1. De maatregelen zijn aanvullend op regelingen en maatregelen van het Rijk en andere regelingen.
2. De compensatiebudgetten vanuit het Rijk worden ingezet conform het doel met daar waar mogelijk en wenselijk een lokale invulling.
3. De maatregelen richten zich op de middellange termijn, zijnde de jaren 2021 en 2022. De maatregelen bieden geen zekerheid, garantie of doorkijk voor daarna.
4. De maatregelen richten zich op specifieke doelgroepen en organisaties en niet op het totaal aan organisaties in de gemeente.
5. Per doelgroep gelden niet alleen de regelingen van het Rijk en de provincie, maar ook wat andere partijen (kunnen) doen zoals banken, vastgoedeigenaren en de bedrijven, organisaties en instellingen zelf.
6. De maatregelen zijn tijdelijk, direct uitvoerbaar, geven op korte termijn effect.
7. Maatregelen en investeringen sluiten zoveel als mogelijk aan bij het collegeprogramma en actueel bestaand beleid.

9.4 Maatschappelijke effecten

De gemeentelijke inzet richt zich op het sociaal maatschappelijk en economisch domein. Per domein is een aantal beleidsterreinen geformuleerd voortkomend uit het doel, de uitgangspunten en de lokale situatie.

Sociaal maatschappelijk

De gemeentelijke inzet is gericht op:

- het voortbestaan en de continuïteit van een organisatie of van sociaal-maatschappelijke structuren, die onmisbaar zijn in onze gemeente.
- toekomstbestendigheid, levensvatbaarheid en ondersteuning voor een korte periode (2021-2022).
- het ondersteunen van mensen in een kwetsbare situatie en bij te dragen aan verbinding in de samenleving.

De maatregelen richten zich op de volgende drie beleidsterreinen:

1. Zorg en ondersteuning (Jeugdzorg, WMO): Bieden van continuïteit van zorg.
De gemeentelijke budgetten voor zorg en ondersteuning, waar nodig de komende twee jaar verhogen (beschikbaar voor 2022: € 638.000)
2. Welzijn, sport en cultuur (gesubsidieerde gemeentelijke instellingen): Financieel bijdragen in de stijgende kosten als gevolg van de corona-crisis.
Instellingen (dorpshuizen, sportcentra, bibliotheek etc.) met een exploitatie/instandhouding subsidie: gedeeltelijke compensatie van de stijging van het exploitatie tekort (beschikbaar voor 2022: € 25.000)
3. Leefbaarheid (verbinding in de samenleving): Impuls geven aan sociale cohesie in de dorpen.
Stimuleringsfonds welzijn, zorg, sport en cultuur (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt € 330.000).

Economisch

De gemeentelijke inzet is gericht op:

- ondersteunen van ondernemers en bedrijven aanvullend op het rijksbeleid faciliteren.
- bij te dragen aan meer economische activiteiten in de lokale samenleving door extra te gaan investeren, voor zover het bijdraagt aan het beperken danwel tegengaan van ongewenste maatschappelijke effecten als gevolg van de coronacrisis.
- zoveel mogelijk lokale ondernemers en bedrijven te betrekken bij diverse werken en diensten van de gemeente, maar binnen de grenzen die de regelgeving voor aanbesteden daarvoor stelt.

De maatregelen richten zich op de volgende drie beleidsterreinen.

1. Lokale economie: Faciliteren en ondersteunen van lokale ondernemers en bedrijven.
  - o Incidenteel budget voor extra uitvoeringskosten accountmanagement economie (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt: € 80.000)
  - o Incidenteel budget voor extra uitvoeringskosten voor versnelling woningbouwprogramma (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt: € 240.000)
  - o Stimuleringsfonds voor versnelde uitvoering actieprogramma economische visie (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt: € 100.000)
2. Investeren en stimuleren: Stimuleren economische activiteiten met multiplier effect.
  - o Project Veluwe op één (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt: € 1.100.000)
  - o Extra inzet/versnelling in uitvoering ventilatie schoolgebouwen (bestedingsbesluit genomen in 2021, uitvoering loopt: € 300.000)
3. Participatie en armoedebestrijding (werkgelegenheid, armoede- en minimeleiderschap, schuldhulpverlening): Voldoende ondersteuning kunnen bieden in de vorm van bijstandsuitkering, bijzondere bijstand, en schuldhulpverlening.
  - o Faciliteren van aanvullende maatregelen ten behoeve van het beleidsterrein werk en inkomen. (beschikbaar voor 2022: €164.500)
  - o De betreffende gemeentelijke budgetten, waar nodig de komende twee jaar verhogen (beschikbaar voor 2022: €570.000)
  - o Stimuleringsfonds voor ondersteuning/begeleiding van ondernemers in relatie tot schuldenproblematiek (totaal beschikbaar: € 250.000, bestedingsbesluit voor € 75.000 genomen in 2021, uitvoering loopt)

9.5 Financiën

In de begroting zijn de verwachte inkomsten en uitgaven in 2022 opgenomen. In de vierde coronarapportage, besproken met de raad 1 juli 2021, is gerapporteerd over de verwachte uitgaven ten aanzien van corona over 2021. De geraamde inkomsten en uitgaven in de vierde coronarapportage vormen de basis voor het beschikbare bedrag in de Reserve 99016 Herstel- en stimuleringsagenda coronacrisis.

Geraamde uitgaven		Beschikbare middelen	
Overbrugging en herstel	€ 1.397.500	Inkomsten corona	€ 350.000
Stimulering	€ 1.435.000	Reserve corona	€ 2.964.308
Onvoorzien/buffer	€ 481.808		
	€ 3.314.308		€ 3.314.308

De geraamde uitgaven voor 2022 worden in het kader van overbrugging en herstel (€ 1.397.500) en stimulering (€ 1.435.000) gedaan. Een omschrijving van de activiteiten is opgenomen in paragraaf 9.4. Een specificatie van de activiteiten is te raadplegen in de 4e coronarapportage.

Het voorstel bij nieuw beleid voor wet gemeentelijke schuldhelpverlening (ondernemers) van € 43.000 voor 4 jaar (€ 172.000) wordt bekostigd uit het stimuleringsfonds voor ondersteuning/begeleiding van ondernemers in relatie tot schuldenproblematiek (totaal beschikbaar € 250.000, bestedingsbesluit voor € 75.000 genomen in 2021, uitvoering loopt).

Voor 2022 worden rijks- en provinciale compensatiegelden ter hoogte van € 350.000 voorzien. In 2022 wordt op basis van de vastgestelde begroting 2021 een storting ter hoogte van € 1.053.500 gedaan. Per saldo betekent dat € 481.808 beschikbaar is om onvoorziene uitgaven op te vangen. Bij nieuw beleid wordt voorgesteld om € 100.000 uit de coronamiddelen beschikbaar te stellen voor recreatie en toerisme (voor een periode van 4 jaar). Dit voorstel wordt bekostigd uit het budget voor onvoorziene uitgaven.

Het bedrag voor onvoorzien is onder voorbehoud van de bestedingen die gedaan worden ten aanzien van corona in 2021. Indien in 2021 meer onvoorziene uitgaven worden gedaan voor corona, zal er minder beschikbaar zijn voor onvoorziene uitgaven in 2022. Middelen die beschikbaar zijn voor 2021 zullen, indien niet besteed, beschikbaar blijven binnen de reserve herstel- en stimuleringsagenda coronacrisis. De raad wordt actief geïnformeerd over ontwikkelingen, inkomsten en uitgaven omtrent corona in de coronarapportage.

Financiële begroting

1. Overzicht van baten en lasten in de begroting

Het overzicht van baten en lasten in de begroting bevat:

1. de baten, de lasten en het saldo per programma.
2. de algemene dekkingsmiddelen.
3. de kosten van de overhead.
4. verwachte heffing voor de vennootschapsbelasting.
5. het bedrag voor onvoorzien.
6. het totaal saldo van baten en lasten.
7. toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma.
8. het geraamde resultaat.

(bedragen x € 1.000)	2022			2023			2024			2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's												
1. Opgroeien in Epe	602	15.933	-15.331	602	15.056	-14.454	602	14.877	-14.275	602	14.684	-14.082
2. Actief in Epe	525	4.256	-3.732	525	4.206	-3.682	525	4.206	-3.682	525	4.206	-3.682
3. Zorg en opvang	382	11.752	-11.370	382	11.954	-11.572	382	12.205	-11.823	382	12.422	-12.040
4. Leefbaar en veilig	2	2.741	-2.739	2	2.761	-2.759	2	2.761	-2.759	2	2.761	-2.759
5. Ruimte en wonen	2.448	4.248	-1.800	2.443	3.737	-1.294	2.443	3.726	-1.284	2.443	3.727	-1.284
6. Epe op orde	1.165	6.941	-5.776	1.180	6.924	-5.743	1.098	6.877	-5.779	1.098	6.907	-5.809
7. Duurzaamheid	7.691	7.551	140	7.691	7.467	224	7.691	7.483	208	7.691	7.476	216
8. Toezicht en handhaving	111	671	-559	111	571	-459	111	571	-459	111	571	-459
9. Bedrijvigheid	8	1.114	-1.106	8	679	-671	8	679	-671	8	679	-671
10. Weer aan het werk	7.265	15.317	-8.052	7.265	15.682	-8.417	7.265	15.375	-8.110	7.265	15.258	-7.993
11. Bestuur en organisatie	399	3.579	-3.180	385	4.087	-3.702	503	4.640	-4.138	523	5.331	-4.809
Subtotaal saldo programma's	20.599	74.102	-53.503	20.595	73.124	-52.530	20.631	73.401	-52.770	20.651	74.022	-53.372
Algemene dekkingsmiddelen:												
- Lokale heffingen	6.794	485	6.309	7.026	-314	7.340	7.155	-318	7.473	7.300	-313	7.613
- Algemene uitkering	54.807	100	54.707	53.996	114	53.882	54.238	129	54.109	55.079	145	54.934
- Dividend	120	3	117	120	3	117	120	3	117	120	3	117
- Saldo financieringsfunctie	1.041	-40	1.081	1.041	-36	1.077	1.041	-1	1.043	1.041	-1	1.043
- Overige algemene dekkingsmiddelen	-	90	-90	-	90	-90	-	90	-90	-	90	-90
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	62.763	638	62.124	62.184	-143	62.327	62.555	-98	62.652	63.541	-77	63.617
Overheadkosten	119	11.982	-11.863	119	10.746	-10.627	119	10.358	-10.239	119	10.477	-10.358
Heffing Venootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	90	-90	-	90	-90	-	90	-90	-	90	-90
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	83.481	86.813	-3.332	82.898	83.818	-920	83.305	83.751	-446	84.311	84.512	-203
Mutaties in reserves:												
1: Opgroeien in Epe	87	622	-535	83	622	-539	94	622	-528	81	622	-541
2: Actief in Epe	-	303	-303	-	3	-3	-	3	-3	-	3	-3
3: Zorg en opvang	1.828	81	1.746	172	81	91	97	81	16	-	81	-81

2. Toelichting op het overzicht baten en lasten

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat:

1. Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen: lokale heffingen.
2. Inzicht in de gehanteerde prijzen, lonen en rentepercentages.
3. Het overzicht van de incidentele baten en lasten en de structurele ruimte met toelichting.
4. Het overzicht van de structurele mutaties in de reserves met toelichting

Toelichting op de mutatie per programma

In de toelichting op de mutaties per programma wordt inzicht gegeven in de baten en lasten per afzonderlijk programma en wordt een analyse gegeven van de verschillen die zijn ontstaan tussen de begrote bedragen in de vorige begroting en de onderliggende begroting. Dit betreffen de bestaande baten en lasten, uitgaande van het bestaande beleid. De 'budgetaanpassingen' als gevolg van de voortzetting van bestaand beleid zijn in de verschillende plannen per programma per pijler toegelicht. In bijlage 5 wordt inzicht gegeven in de lasten en baten per taakveld.

Algemene Dekkingsmiddelen: Lokale heffingen

bedragen x € 1.000

Onderwerp	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Onroerendezaakbelasting	5.806	6.047	6.252	6.484	6.613	6.758
Hondenbelasting	73	68	-	-	-	-
Precariobelasting	2.054	2.086	99	99	99	99
Forensenbelasting	366	342	348	348	348	348
Toeristenbelasting	628	749	794	794	794	794
Opbrengst algemeen	-701	-699	-699	-699	-699	-699
Totaal bruto opbrengst	8.226	8.593	6.794	7.026	7.155	7.300
Kosten	505	460	485	-314	-318	-313
Totaal netto opbrengst	7.721	8.133	6.310	7.340	7.474	7.614

Voor een toelichting op de belastingopbrengsten wordt verwezen naar de Paragraaf Lokale Heffingen.

Prijzen, lonen en rentepercentage

Bij het opstellen van deze (meerjaren)begroting zijn de volgende percentages gehanteerd:

Component	2022	2023	2024	2025
Prijsstijging	1,7%	1,5%	1,5%	1,5%
Loonstijging	1,2%	2,0%	1,8%	2,1%
Rente kort geld	0,0%	0,0%	1,0%	1,0%
Rente lang geld	0,0%	0,0%	1,6%	1,6%

De percentages van de autonome loon- en prijsstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor zijn gegeven in de meicirculaire 2021. Aanvullend hierop is een correctie toegepast op basis van het geactualiseerde percentage voor het lopende begrotingsjaar. Voor de prijsstijging wordt het imoc (inflatie materiële overheidsconsumptie)-percentage gehanteerd, dat ook gehanteerd wordt bij de rijksbegroting c.q. de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Voor de bepaling van het te hanteren rentepercentage wordt de rentevisie van De Nederlandse Bank (DNB) gehanteerd uit juni 2021. Uit voorzichtigheid wordt voor de lange termijn het rentepercentage structureel tussen de 1,5 en 2% boven de verwachting van DNB gehanteerd. Het rentepercentage voor 2022 en 2023 wordt ten minste 0,3% boven de verwachting van DNB aangehouden.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en de structurele ruimte met toelichting

Dit overzicht geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting op korte en langere termijn:

1. Een structureel evenwicht houdt in dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
2. Een reëel evenwicht houdt in dat de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

bedragen x € 1.000

Programma	2022		2023		2024		2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Opgroeien in Epe	98	-	40	-	40	-	-	-
2. Actief in Epe	92	-	42	-	-	-	-	-
3. Zorg en Opvang	40	-	-	-	-	-	-	-
4. Leefbaar en veilig	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Ruimte en wonen	660	61	70	61	60	61	60	61
6. Epe op orde	100	-	-	-	-	-	-	-
7. Duurzaamheid	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Toezicht en handhaving	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Bedrijvigheid	435	-	-	-	-	-	-	-
10. Weer aan het werk	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Bestuur en Organisatie	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	759	-	-	-	-	-	-	-
Overhead	1.421	-	260	-	-	-	-	-
Resultaatbestemming	7.166	9.599	2.100	2.100	2.075	1.599	1.961	1.265
Totaal	10.771	9.660	2.512	2.161	2.175	1.660	2.021	1.326

bedragen x € 1.000; +=structurele ruimte

Structurele ruimte	2022	2023	2024	2025
Geraamde resultaat	4	19	13	5
Saldo eenmalige baten (+) / lasten (-)	1.111	351	515	695
Gecorrigeerd saldo / structurele ruimte	1.115	370	528	700

Uit het overzicht blijkt dat het begrotingsresultaat wordt beïnvloed door incidentele baten en lasten. De incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten. Hieruit wordt geconcludeerd dat de structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. En dat daarmee sprake is van een structureel sluitende (meerjaren)begroting.

Toelichting incidentele bedragen per programma ≥ € 50.000:

Programma 1:

- Jongeren op Gezond Gewicht; € 58.000 voor het jaar 2022

Programma 2:

- Uitvoeringsplan toekomstvisie accommodaties; € 50.000 voor het jaar 2022

Programma 5:

- Opstellen plan verduurzaming vastgoed; € 50.000 voor het jaar 2022
- Transitie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging; € 400.000 voor het jaar 2022
- Vitalisering vakantieparken; € 100.000 voor het jaar 2022

Programma 6:

- Uitwerking mobiliteitsplan; € 100.000 voor het jaar 2022

Programma 9:

- Stimulering recreatie en toerisme; € 335.000 voor het jaar 2022
- Recreatie en toerisme, 200% gewild; € 100.000 voor het jaar 2022

Algemene dekkingsmiddelen:

- Teruggave precariobelasting (woonlastenverlichting); € 759.000 voor het jaar 2022

Overhead:

- Aanpassing aanbouw Tribuut; € 250.000 voor het jaar 2022 € 250.000
- Bestuursadviseur communicatie; € 60.000 in 2022
- Digitalisering en informatievoorziening; € 153.000 voor het jaar 2022

- Extra tijdelijke capaciteit Ruimte, € 265.000 in 2022 en € 180.000 in 2023
- Extra tijdelijke capaciteit Leefbaar en Veilig; € 100.000 in het jaar 2022
- Extra tijdelijke capaciteit Ondersteuning; € 80.000 in de jaren 2022 en 2023
- Kwartiermaker Omgevingswet en klimaatbeleid; € 90.000 in het jaar 2022
- Nieuwe website; € 143.000 in het jaar 2022
- Uitwerken programma 'sterke dienstverlening'; € 250.000 in het jaar 2022

Overzicht van de geraamde structurele mutaties in reserves met toelichting.

Dit overzicht ondersteunt bij de bepaling en de beoordeling van het structurele evenwicht in de begroting.

bedragen x € 1.000

Naam reserve	2022		2023		2024		2025	
	Toev.	Ontr.	Toev.	Ontr.	Toev.	Ontr.	Toev.	Ontr.
ICT investeringen	210	529	210	529	210	529	210	529
Vervanging openbare verlichting	275	-	280	-	284	-	289	-
Onderhoud Abri's	9	-	9	-	9	-	9	-
Overdracht fietspaden RGV	-	47	-	47	-	47	-	47
Vervanging bruggen	71	-	71	-	71	-	71	-
Egalisatie winstuitkering Nuon	9	54	9	54	9	54	9	54
Verkoop 14 aandelen VNB (6%)	20	78	20	58	20	38	20	18
Afl. achtergestelde lening Nuon	32	32	32	32	32	32	32	32
Afl. achtergestelde lening Vitens	40	40	40	40	40	40	40	40
Meubilair gymlokalen	22	21	22	17	22	28	22	16
Huisvesting onderwijsvoorzieningen	-	26	-	26	-	26	-	26
Participatie	-	26	-	26	-	26	-	26
Starterslening	52	7	53	7	54	7	54	7
Dekking kapitaallasten	-	782	-	848	-	858	-	864
Totaal structureel	739	1.641	745	1.683	750	1.685	756	1.659

3. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

In de uiteenzetting van de financiële positie worden de consequenties opgenomen van het beleid dat in de begroting is opgenomen.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Financiële gevolgen van het bestaande beleid, voortzetting van beleid uit de vorige meerjarenbegroting en nieuw beleid, zoals in de programma's opgenomen
- Vrijkomende eenmalige middelen
- Investerings (economisch / maatschappelijk nut)
- Investerings (vervanging / uitbreiding)
- Financiering
- Stand en verloop reserves en voorzieningen
- Geprognosticeerde begin- en eindbalans
- EMU-Saldo
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Financiële gevolgen bestaand beleid, voortzetting beleid vorige meerjarenbegroting, zoals in de programma's opgenomen

De uitkomst van de jaarlijkse afweging in het kader van het begrotingsproces, is samengevat in het volgende overzicht van de cumulatieve ontwikkeling van lasten en baten. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting.

bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Bestaand beleid (budgetprognose)	2.686	2.139	2.050	1.970
Dekkingsmogelijkheden	17	17	17	17
Voortzetting beleid <i>vorige</i> meerjarenbegroting (incl. dekking)	0	0	0	0
Reeds geplande projecten/ Investerings (uit vorige meerjareninvesteringsplan)	-2	-2	-2	-2

Nieuw beleid deze meerjarenbegroting	-2.697	-2.135	-2.052	-1.980
Nieuwe investeringen	0	0	0	0
Saldo meerjarenbegroting	4	19	13	5

Vrijkomende eenmalige middelen

De volgende reserves bevatten een surplus dat binnen de begroting wordt ingezet voor incidentele uitgaven:

Reserve	Vrijkomend bedrag in euro
Risico's sociaal domein/risico's sociaal domein	1.559.000
BUIG	919.800
Participatie	973.400
Eenmalige middelen	135.800
Hondenbelasting	5.000
Restantbudgetten 2020	47.000
Totaal	3.640.000

Investeringen

Dit onderdeel bevat een totaal overzicht van de investeringen die de gemeente gepland heeft in het meerjareninvesteringsplan 2022-2025. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting. Het hier gegeven inzicht is een onderverdeling naar investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut en daarnaast naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen op basis van de verwachte (geïndexeerde) uitgaven.

Alle investeringen moeten verplicht geactiveerd en afgeschreven worden over de verwachte levensduur. De kosten daarvan (de kapitaallasten) worden in de lasten opgenomen. Als er sprake is van financiering vanuit eenmalig beschikbare middelen of reserves, dan vindt jaarlijks een structurele onttrekking plaats aan een daartoe gevormde kapitaallastenreserve ter grootte van de kapitaallasten. Hierdoor heeft het opnemen van kapitaallasten van een investering die gedekt wordt uit reserves of eenmalige middelen geen effect op het saldo van de begroting.

Bedragen x € 1.000

Investeringsbedragen	2022	2023	2024	2025
Economisch nut	2.089	2.793	2.024	2.984
Maatschappelijk nut	32	281	-	-
Vervangingsinvesteringen	2.121	3.074	2.024	2.984
Uitbreidingsinvesteringen	-	-	-	-
Totale investeringen	2.121	3.074	2.024	2.984

Financiering

Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf Financiering.

Stand en verloop reserves en voorzieningen

Voor het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting.

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Dit onderdeel bevat de verwachte begin- en eindbalans over het begrotingsjaar 2022 en de drie daaropvolgende jaren.

bedragen in € 1.000

Activa	balans 2020	Geprognosticeerde balans per ultimo				
		2021	2022	2023	2024	2025
(im)Materiële vast activa	59.830	59.742	60.394	59.058	56.676	53.801
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekking	-	-	-	-	-	-
Financiële vaste activa: Leningen	5.128	5.128	5.128	5.128	5.128	5.128
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	194	194	194	194	194	194
Totaal Vaste Activa	65.152	65.064	65.716	64.380	61.998	59.123

Voorraden: Onderhanden werk en overige grond- en hulpstoffen	-319	-319	-319	-319	-319	-319
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen en vooruitbetalingen	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen korter 1 jaar	3.888	3.292	3.292	3.292	3.292	3.292
Liquide middelen	79	79	79	79	79	79
Overlopende activa	11.581	11.581	11.581	11.581	11.581	11.581
Totaal Vlottende Activa	15.229	14.633	14.633	14.633	14.633	14.633
Totaal activa	80.381	79.697	80.349	79.013	76.631	73.756

Passiva	Balans 2020	Geprognosticeerde balans per ultimo				
		2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	60.999	52.356	49.024	48.104	47.657	47.455
Voorzeningen	9.261	8.699	8.587	8.278	8.375	8.094
Vaste schulden	-	-	9.466	9.359	7.327	4.935
Totaal Vaste Passiva	70.260	61.055	67.077	65.741	63.359	60.484
Vlottende schulden	4.849	13.370	8.000	8.000	8.000	8.000
Overlopende passiva	5.272	5.272	5.272	5.272	5.272	5.272
Totaal Vlottende Passiva	10.121	18.642	13.272	13.272	13.272	13.272
Totaal passiva	80.381	79.697	80.349	79.013	76.631	73.756

EMU-saldo

Dit onderdeel bevat het verwachte EMU-saldo over het begrotingsjaar 2022 en de drie daaropvolgende jaren, gebaseerd op de voorgaande geprognosticeerde balans. Het EMU-saldo geeft de mutatie in het saldo van de activa en passiva van de collectieve sector weer.

bedragen in € 1.000

				2021	2022	2023	2024	2025
Mutaties in het jaar	Activa	Financiële vaste activa	kapitaal-verstrekkings	-	-	-	-	-
			Uitzettingen	-	-	-	-	-
		Vlottende activa	Uitzettingen	-596	-	-	-	-
			Liquide middelen	-	-	-	-	-
	Passiva	Vaste passiva	Overlopende passiva	-	-	-	-	-
			Vaste schuld	-	-9.466	107	2.032	2.392
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	-8.521	5.370	-	-	-
			Overlopende passiva	-	-	-	-	-
EMU-saldo				-9.117	-4.096	107	2.032	2.392
EMU-saldo referentiewaarde				-3.228	-3.371	-3.371	-3.371	-3.371
Verschil				-5.889	-725	3.478	5.403	5.763

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Dit onderdeel bevat de zogenoemde jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Daaronder worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Toepassing van deze voorschriften leidt tot de volgende situaties:

1. Salariskosten

Voor het begroten van de jaarlijkse salariskosten wordt uitgegaan van trede 10 van de functieschaal (organieke raming). De toelagen en vergoedingen worden individueel begroot.

2. Wettelijke en cao verplichtingen

Medewerkers waarvan het contract niet wordt verlengd hebben recht op een WW-uitkering. Medewerkers die op grond van artikel 10 van de cao gemeenten worden ontslagen hebben

doorgaans recht op een WW-uitkering en kunnen ook recht hebben op een aanvullende uitkering én een na-wettelijke uitkering, die gekoppeld is aan het recht op WW. Vanaf 2020 bestaat ook de verplichting vanuit de wet tot het uitkeren van een transitievergoeding (met uitzondering van ontslag wegens reorganisatie en disfunctioneren). De genoemde uitkeringen worden, voor zover deze kunnen worden voorzien, in de begroting opgenomen en gedekt door een onttrekking aan de reserve organisatieontwikkeling.

3. *Wachtgelden en pensioenen wethouders, vanaf 2001*
De wachtgelden voor gewezen wethouders worden voor het jaarlijkse bedrag in de begroting opgenomen. Voor pensioenen van wethouders is een voorziening getroffen. Op basis van de opbouw van de pensioenrechten, waarvoor jaarlijks door een extern bureau een berekening wordt gemaakt, wordt berekend in hoeverre de voorziening moet worden aangevuld.
4. *Wachtgelden en pensioenen wethouders voor 2001*
De wachtgelden en pensioen van wethouders voor 2001 worden jaarlijks bekostigd uit een structureel daarvoor opgenomen post binnen de begroting. Hiervoor is geen voorziening getroffen. De berekening van deze pensioenen en wachtgelden, evenals de uitbetaling daarvan, is uitbesteed.
5. *Levensloopregeling*
De levensloopregeling is een aflopende regeling die in 2021 volledig vervalt. Eind 2021 wordt het laatste tegoed verzilverd.
6. *Generatiepactregeling*
De Generatiepactregeling van de gemeente Epe loopt van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2022. Voor deelnemende medewerkers wordt o.b.v. salaris en het gekozen arrangement een bedrag gereserveerd. Met de huidige beschikbare middelen kunnen nog enkele medewerkers deelnemen tot het einde van de looptijd van de Generatiepactregeling. Vanuit de evaluatie van de regeling kan blijken dat het wenselijk is de regeling te continueren. De verwachting is dat de Generatiepactregeling onderdeel zal worden van de nieuwe cao.
7. *Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA) en Ziektewet (ZW)*
De gemeente Epe is vanaf 1 januari 2008 eigenrisicodrager in het kader van de Wet Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Vanaf 1 januari 2017 is de gemeente ook eigen risicodrager voor de Ziektewet en WGA-flex. Daarmee is gemeente in het kader van ziekte en arbeidsongeschiktheid volledig uit het publieke stelsel gestapt. Voor het beperken van de schadelast is een verzekering met een particuliere verzekeraar afgesloten. De jaarpremie hiervoor is in de begroting opgenomen.
8. *Individueel Keuze Budget (IKB)*
Dit is een budget dat per maand wordt opgebouwd en waarvoor de volgende bronnen worden gebruikt: de eindejaarsuitkering, de vakantie-uitkering, de levensloopbijdrage en bovenwettelijke vakantiedagen. De medewerker bepaalt gedurende het jaar zelf waar hij het budget voor in wil zetten. In de maand december wordt uitbetaald wat nog resteert in het budget en vervolgens begint met ingang van het nieuwe jaar de opbouw weer opnieuw.
9. *Verkoop verlofuren*
Naast de koop van verlof-uren biedt het IKB ook de mogelijkheid tot verkoop van bovenwettelijke verlofuren. Dit kan tot maximaal 72 uren voor een voltijds medewerker.

Toelichting mutaties programma 1 | Opgroeien in Epe

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	14.617	13.846	13.760	13.229	13.154	13.057
Lasten nieuw beleid	-	-	2.173	1.827	1.723	1.627
Lasten totaal	14.617	13.846	15.933	15.056	14.877	14.684
Baten bestaand beleid	0	592	602	602	602	602
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	0	592	602	602	602	602
Saldo	-14.617	-13.254	-15.331	-14.454	-14.275	-14.082

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

· Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 1 van deel 1.	- 2.17 3
· Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8.	580
· Met het veranderende zorglandschap is de verwachting dat de kosten van begeleiding (€ 370.000) en behandeling (€ 73.000) binnen de uitvoering van de jeugdwet zullen stijgen.	-450
· Bij de persoonsgebonden budgetten zullen naar verwachting duurdere trajecten ingezet worden, wat een stijging van het budget met € 31.000 betekent.	-31
· De begroting voor het leerlingenvervoer is gebaseerd op de begroting 2022-2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Basismobiliteit. Voor gemeente Epe betekent dit een verlaging van de bijdrage met € 49.000. Na afloop van het jaar 2022 zal de definitieve afrekening plaatsvinden op basis van de dan vastgestelde vereveningssystematiek.	49

Toelichting mutaties programma 2 | Actief in Epe

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	4.545	4.059	4.196	4.196	4.196	4.196
Lasten nieuw beleid	-	-	60	10	10	10
Lasten totaal	4.545	4.059	4.256	4.206	4.206	4.206
Baten bestaand beleid	662	516	525	525	525	525
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	662	516	525	525	525	525
Saldo	-3.883	-3.543	-3.731	-3.681	-3.681	-3.681

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

· Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 2 van deel 1.	-
· Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8.	59
· In 2022 is een structurele verhoging van de subsidie aan de stichting PWA opgenomen.	-
· In 2022 is een structurele verhoging van de subsidie aan De Hezebrink opgenomen.	-
	32

Toelichting mutaties programma 3 | Zorg en opvang

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	7.563	11.859	11.710	11.952	12.202	12.419
Lasten nieuw beleid	-	-	43	3	3	3
Lasten totaal	7.563	11.859	11.753	11.955	12.205	12.422
Baten bestaand beleid	950	307	382	382	382	382
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	950	307	382	382	382	382
Saldo	-6.613	-11.552	-11.371	-11.573	-11.823	-12.040

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 3 van deel 1. -43
- De afspraak om 2% resp. 3% bij te dragen aan centrumgemeente Apeldoorn voor de uitvoering van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen is vervallen per 2022. 150
- Door de invoering van het abonnementstarief in 2020 en het feit dat mensen langer thuis wonen, wordt een stijging in (de bijdragen voor) woningaanpassingen verwacht. Deze stijging is doorgevoerd in de begroting van 2022. -82
- De hoogte en het aantal indicaties die worden afgegeven voor een persoons gebonden budget (PGB) worden lager. Deze daling leidt tot een voordeel van € 45.000. 45
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 138

Baten:

- Voor het vraagafhankelijk vervoer dient een eigen bijdrage betaald te worden. Dit wordt geïnd door de Gemeenschappelijke Regeling Basismobiliteit. De afgelopen jaren werd deze eigen bijdrage niet meegenomen in de begroting. Met het begroten van deze bijdragen wordt hier nu wel rekening mee gehouden. 70

Toelichting mutaties programma 4 | Leefbaar en veilig

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	2.295	2.699	2.769	2.761	2.761	2.761
Lasten nieuw beleid	-	-	-28	0	0	0
Lasten totaal	2.295	2.699	2.741	2.761	2.761	2.761
Baten bestaand beleid	0	2	2	2	2	2
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	0	2	2	2	2	2
Saldo	-2.295	-2.697	-2.739	-2.759	-2.759	-2.759

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 4 van deel 1. - 28
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een nadeel op dit programma. - 16
Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8.

Toelichting mutaties programma 5 | Ruimte en wonen

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	3.634	4.300	3.843	3.737	3.736	3.737
Lasten nieuw beleid	-	-	405	0	-10	-10
Lasten totaal	3.634	4.300	4.248	3.737	3.726	3.727
Baten bestaand beleid	2.413	2.710	2.453	2.453	2.453	2.453
Baten nieuw beleid	-	-	-5	-10	-10	-10
Baten totaal	2.413	2.710	2.448	2.443	2.443	2.443
Saldo	-1.221	-1.590	-1.800	-1.294	-1.283	-1.284

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

· Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 van deel 1.	- 405
· Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8.	304
· De hogere doorbelasting van lasten verbonden aan het streekarchief leiden tot een nadeel.	-18
· Hogere lasten voor transacties onroerend goed. Deze waren voorheen opgenomen onder bouwgrondexploitatie. Zie ook onder de baten.	-32
· Incidentele lasten voor aanbesteding van een nieuwe applicatie voor de basisregistratie adressen en gebouwen.	-30
· De lasten van de bouwgrondexploitatie worden lager begroot. Hier tegenover staan lagere baten.	319

Baten:

· Baten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 van deel 1.	-5
· Hogere baten uit transacties onroerend goed. Deze waren voorheen opgenomen onder bouwgrondexploitatie. Zie ook onder lasten.	61
· De baten van de bouwgrondexploitatie worden lager begroot. Hier tegenover staan lagere lasten.	- 357

Toelichting mutaties programma 6 | Epe op orde

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	6.799	7.232	6.822	6.876	6.813	6.832
Lasten nieuw beleid	-	-	119	47	64	76
Lasten totaal	6.799	7.232	6.941	6.923	6.877	6.908
Baten bestaand beleid	1.127	1.218	1.165	1.180	1.098	1.098
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	1.127	1.218	1.165	1.180	1.098	1.098
Saldo	-5.672	-6.014	-5.776	-5.743	-5.779	-5.810

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 van deel 1. -
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 391
- Om tot een volledige dekking van lasten te komen wordt een bedrag gestort in de voorziening voor lijkbezorgingsrechten. Dit bedrag is lager dan in de vorige begroting. Dit heeft geen effect op het saldo van de begroting. 27

Baten:

- De kosten van groot onderhoud op de begraafplaatsen werden in de vorige begroting deels 'voorgefinancierd' uit de voorziening begraven. In de huidige begroting is dit vervallen. Dit heeft geen effect op het saldo van de begroting. 69

Toelichting mutaties programma 7 | Duurzaamheid

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	7.764	7.303	7.422	7.422	7.422	7.407
Lasten nieuw beleid	-	-	129	45	61	69
Lasten totaal	7.764	7.303	7.551	7.467	7.483	7.476
Baten bestaand beleid	7.203	7.630	7.691	7.691	7.691	7.691
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	7.203	7.630	7.691	7.691	7.691	7.691
Saldo	-561	327	140	224	208	215

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 7 van deel 1. - 129
- Door het nieuw vastgestelde waterplan, de structureel hoger kosten voor het correctief onderhoud en de structurele vervanging van leidingen in pompputten zijn de kosten voor het beheer en onderhoud van het riool hoger dan in de vorige begroting. Door de verrekening van deze kosten met de rioolheffing heeft dit geen invloed op het saldo van de begroting. - 249
- Door indexatie van het contract voor de inzameling van grondstoffen en door hogere perceptiekosten stijgen de kosten voor de inzameling van grondstoffen. Door de verrekening van deze kosten met de afvalstoffenheffing heeft dit geen invloed op het saldo van de begroting. -58
- De kosten van de dienstverlening door de omgevingsdienst (OVIJ) zijn gebaseerd op de begroting van de OVIJ. Ten opzichte van de begroting van vorig jaar stijgen de kosten. Dit houdt met name verband met extra uitbestede taken voor ecologie. -30
- Door het wegvallen van incidentele middelen in de begroting 2021 voor subsidie aan derden voor energiereductie aan woningen en het opnemen van incidentele middelen in de begroting 2022 voor de bijdrage aan de regionaleal bedrijventerreinen dalen de kosten per saldo in de begroting. 138
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 71

Baten:

- Vanwege de hiervoor bij de lasten vermelde kostenstijgingen stijgen de inkomsten uit de rioolheffing en stijgt de onttrekking aan de voorziening riolering om de lasten volledig te dekken. Dit heeft geen effect op het saldo van de begroting. 256
- In de begroting 2021 waren incidentele baten opgenomen. Door het wegvallen hiervan in 2022 ontstaat er een nadeel. - 200

Toelichting mutaties programma 8 | Toezicht en handhaving

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	1.669	644	533	533	533	533
Lasten nieuw beleid	-	-	138	38	38	38
Lasten totaal	1.669	644	671	571	571	571
Baten bestaand beleid	89	110	111	111	111	111
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	89	110	111	111	111	111
Saldo	-1.580	-534	-560	-460	-460	-460

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 8 van deel 1. - 138
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 112

Toelichting mutaties programma 9 | Bedrijvigheid

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	828	724	679	679	679	679
Lasten nieuw beleid	-	-	435	0	0	0
Lasten totaal	828	724	1.114	679	679	679
Baten bestaand beleid	38	8	8	8	8	8
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	38	8	8	8	8	8
Saldo	-790	-716	-1.106	-671	-671	-671

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 9 van deel 1. - 435
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 45

Toelichting mutaties programma 10 | Weer aan het werk

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	17.791	14.853	14.849	15.564	15.257	15.140
Lasten nieuw beleid	-	-	468	118	118	118
Lasten totaal	17.791	14.853	15.317	15.682	15.375	15.258
Baten bestaand beleid	9.990	6.793	7.265	7.265	7.265	7.265
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	9.990	6.793	7.265	7.265	7.265	7.265
Saldo	-7.801	-8.060	-8.052	-8.417	-8.110	-7.993

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 10 van deel 1. - 468
- De vanuit het rijk beschikbare middelen voor de uitvoering van de wet sociale werkvoorziening (WSW) - welke door Lucrato wordt uitgevoerd - vallen € 87.000 lager uit (opgenomen onder de baten op programma 12). Deze lagere inkomsten betekenen voor de gemeente lagere lasten van de doorbetaling aan Lucrato voor de uitvoering van de WSW. Daarnaast valt het begrotingstekort van Lucrato lager uit. Dit leidt tot een voordeel voor Epe van € 100.000. 187
- Binnen de begroting wordt een toename van het aantal mensen in Beschut Werk (€ 35.000) verwacht. Daarnaast wordt een toename verwacht in de verstrekte loonkosten subsidies (€ 105.000) en een verwachte afname van het aantal mensen in de bijstand (€ 82.000). Per saldo zullen de lasten binnen de gebundelde uitkering inkomensvoorzieningen (BUIG) hoger uitvallen. Het verschil tussen inkomsten en uitgaven wordt conform het beleid verrekend met de reserve BUIG. -53
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2021 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2020 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. -35
- Door een actiever beleid op het geven van loonkostensubsidie voor inwoners van de gemeente Epe met een afstand tot de arbeidsmarkt, wordt voor 2022 een stijging van € 105.000 verwacht. - 105

Baten:

- De rijksbijdrage voor de gebundelde uitkering inkomensvoorzieningen (BUIG) valt (naar verwachting) in 2022 hoger uit. De uitgaven zullen naar verwachting lager zijn dan de inkomsten. Het verschil tussen inkomsten en uitgaven wordt conform het beleid toegevoegd aan de reserve BUIG. 468

Toelichting mutaties programma 11 | Bestuur en organisatie

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	3.374	3.264	3.596	4.104	4.657	5.348
Lasten nieuw beleid	-	-	-17	-17	-17	-17
Lasten totaal	3.374	3.264	3.579	4.087	4.640	5.331
Baten bestaand beleid	340	404	399	385	503	523
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	340	404	399	385	503	523
Saldo	-3.034	-2.860	-3.180	-3.702	-4.137	-4.808

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 van deel 1. -17
- In 2022 zijn kosten opgenomen in verband met de gemeenteraadsverkiezingen voor o.a. communicatie en voor diverse activiteiten rond het afscheid van vertrekkende en het aantreden van nieuwe raadsleden, inclusief een inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden (inzet stemwijzer en cursus politiek actief). -29
- In 2022 is de raming van het wachtgeld verhoogd als gevolg van het aftreden van een wethouder. -73
- Om de juiste verzekerde waarden van de gemeentelijke opstallen en inventarissen te bepalen is het noodzakelijk om voor de opstallen eens per 6 jaar en voor de inventarissen eens per 3 jaar een taxatie te laten uitvoeren. In 2022 worden na het realiseren van het masterplan (gemeentehuis) zowel opstallen als inventarissen weer getaxeerd. Daarom is nu voor 2022 een post van € 32.000 (incidenteel) opgenomen in de begroting. -32
- Conform het beleid wordt de toerekening van personele kosten aan investeringen en aan de bouwgrondexploitatie afgebouwd. De stelpost die binnen de begroting hiervoor wordt opgebouwd wordt jaarlijks verhoogd met € 25.000 (zie ook de budgetprognose). -25
- Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8. 140

Toelichting mutaties Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	592	467	629	-167	-136	-131
Lasten nieuw beleid	-	-	100	114	129	145
Lasten totaal	592	467	729	-53	-7	14
Baten bestaand beleid	61.067	61.219	62.763	62.184	62.589	63.575
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	-34	-34
Baten totaal	61.067	61.219	62.763	62.184	62.555	63.541
Saldo	60.475	60.752	62.034	62.237	62.562	63.527

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in het overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien in deel 1. -100
- In de begroting is voor de rente voor de externe korte termijn financiering uitgegaan van 1,0% en voor de externe financiering op lange termijn van 1,6%. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank (juni 2021) en de huidige rentestand is het verantwoord de rentepercentages tijdelijk (2 jaar) te verlagen. Dit resulteert in een (tijdelijk) voordeel in de begroting. 42
- Door een lagere interne rente waarmee gerekend wordt, is ook de doorberekende rente naar de programma's lager ten opzichte van de vorige begroting. Het voordeel komt tot uitdrukking op de programma's. -196
- Tribuut berekent in 2022 (deels incidenteel) hogere kosten door als gevolg van o.a. proceskostenvergoedingen en investeringen in ICT en werkplekinrichting. Op dit programma leidt dat tot een nadeel. -34
- De lasten voor het uitvoeren van de hondenbelasting vallen weg door het afschaffen van de hondenbelasting. 17
- Op basis van het meerjarig gemiddelde hoeft er minder budget gereserveerd te worden voor oninbare vorderingen. 40

Baten:

- Door een verlaging van de interne rente waarmee gerekend wordt, is de geraamde bespaarde rente over eigen middelen (interne financiering) lager. -168
- Door tariefstijging en areaaluitbreiding stijgen de OZB-inkomsten. 205
- De hondenbelasting is met ingang van 2022 afgeschaft. Dit leidt tot een lagere opbrengst. -68
- Met ingang van 2022 vervalt de mogelijkheid om precariobelasting op kabels en leidingen te heffen. -
- 1.98
- 7
- De raming van de algemene uitkering 2022, die is gebaseerd op de meicirculaire 2021, laat (bruto) een stijging zien ten opzichte van de raming in de begroting 2021. De stijging is met name het gevolg van de extra middelen voor jeugdzorg, de invoering van het woonplaatsbeginsel bij de integratie-uitkering voogdij/18+ en een toename van het accres (koppeling met de ontwikkeling van de uitgaven bij het rijk) ten opzichte van 2021. Daarnaast zijn beperkt extra middelen ontvangen in verband met nieuwe taken. 3.47
- 5
- Het tarief toeristenbelasting wordt in stappen van (een veelvoud van) € 0,05 verhoogd. De afgelopen jaren is het tarief niet verhoogd. Nu vindt de tariefsverhoging plaats op basis van de indexering van de afgelopen jaren. 45

Toelichting mutaties programma Overhead

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	9.790	9.924	10.872	10.298	10.112	10.244
Lasten nieuw beleid	-	-	1.110	452	238	238
Lasten totaal	9.790	9.924	11.982	10.750	10.350	10.482
Baten bestaand beleid	571	124	119	119	119	119
Baten nieuw beleid	-	-	0	0	0	0
Baten totaal	571	124	119	119	119	119
Saldo	-9.219	-9.800	-11.863	-10.631	-10.231	-10.363

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

· Lasten nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in het programma Overhead van deel 1.	- 1.11 0
· Als eigenaar/verhuurder van de aanbouw is de gemeente gehouden om te voldoen aan de wettelijke eis voor ventilatie en klimaat. Uit (bouwkundig) onderzoek is gebleken dat het klimaat (met name te hoge temperatuur) in het deel wat Tribuut huurt niet voldoende kan worden gereguleerd. Daardoor voldoen we niet aan de norm. Daarnaast is de ventilatie in dat deel van het gemeentehuis onvoldoende goed. Onderzoek wijst uit dat er een minimale investering nodig is van € 300.000. De optimale variant betreft een bedrag van € 500.000. De investering zal niet in zijn geheel door gemeente Epe hoeven te worden betaald. Hier zit een eigenaars en een huurders deel in. In de begroting 2022 is een raming opgenomen ad. € 250.000	-250
· In 2022 is extra capaciteit bij de afdeling Ruimte geraamd als gevolg van een toename in de werkzaamheden rondom vergunningen, ruimtelijke initiatieven, recreatie-toerisme en verkeersbesluiten. Daarnaast hebben de toenemende werkzaamheden impact op de behandeling van bestemmingsplanwijzigingen. Tijdelijk is daar extra capaciteit nodig om een inhaalslag te plegen (€ 85.000).	-155
· In de begroting 2022 is extra capaciteit geraamd bij het team Leefbaar en veilig. Er is een toename van het aantal handhavingsverzoeken (autonome ontwikkeling). Daarnaast is er inzet als gevolg van de corona-pandemie, waardoor reguliere werkzaamheden in de knel komen. Om een inhaalslag te plegen is tijdelijk extra capaciteit nodig.	-130
· Voor het steeds digitaler werken vindt een autonome toename van het functioneel beheer plaats. Deze ontwikkeling vraagt meer van het gegevensmanagement. Daarmee is een professioneler functioneel beheer van applicaties van groot belang. Om dit goed op orde te brengen is een aantal knelpunten qua applicaties in beeld gebracht. Het betreft o.a. BOA registratiesysteem, iBurgerzaken en Pepperflow. Voor een goed beheer van deze bedrijfskritische applicaties is extra capaciteit noodzakelijk. De extra lasten worden bekostigd uit de reserve ict.	-100
· In 2022 en 2023 is extra budget opgenomen voor juridische ondersteuning als gevolg van een grote toename in het aantal klachten, Wob verzoeken, AVG verzoeken, ingebrekestellingen, bezwaarschriften en interne adviesvragen. Onderzocht wordt of het gaat om een tijdelijke of een structurele toename.	-80
· Vanaf 2022 wordt de capaciteit van de functies privacy en digitale veiligheid uitgebreid. Uit de evaluatie blijkt dat deze twee functies een uitbreiding nodig hebben om alle taken uit te kunnen voeren. Naast deze evaluatie is er een forse toename van het aantal veiligheidsincidenten.	-66
· Naar aanleiding van het incident bij Hof van Twente (hack) en diverse beveiligingsissues bij overheden is het noodzakelijk diverse maatregelen door te voeren die de veiligheid van ons en onze klant verbeteren. Het gaat hier om o.a. om het opstellen van beleid voor bedrijfscontinuïteitsmanagement en het oefenen van informatieveiligheidsincidenten.	-55
· De gemeenteraad gebruikt ter ondersteuning van de werkzaamheden Ipads/laptops. De nieuwe raad krijgt deze ict-middelen op grond van het rechtspositiebesluit decentrale ambtsdragers (art. 3.3.2.) waarbij het college deze ict-middelen verstrekt aan de raad (raadsleden en fractievolgers). Het betreffen de kosten van onder meer aanschaf, abonnementen, beheer en ondersteuning.	-48
· Als gevolg van de uitbesteding in het kader van de ict visie stijgen de exploitatiekosten en is de structurele storting in de reserve ict (op het programma mutaties in de reserves) evenredig verlaagd.	-205
· De verwachte lasten van voormalig (ambtelijk) personeel vallen in 2022 lager uit.	61
· Incidentele verschillen als gevolg van het niet meer opnemen in 2022 van restantbudgetten en eenmalige uitgaven uit 2021 en mutaties in kapitaallasten en in de toerekening van personele kosten leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten, de ontwikkeling van de personeelskosten en loon- en prijsstijgingen wordt verwezen naar bijlage 8.	58

Toelichting mutaties in de Reserves

Financiële begroting

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2020	Begr 2021	Begr 2022	Begr 2023	Begr 2024	Begr 2025
Lasten bestaand beleid	19.268	11.007	3.765	2.344	2.325	2.216
Lasten nieuw beleid	-	-	4.140	500	500	500
Lasten totaal	19.268	11.007	7.905	2.844	2.825	2.716
Baten bestaand beleid	16.111	10.548	4.645	2.756	2.421	2.049
Baten nieuw beleid	-	-	6.596	1.027	863	875
Baten totaal	16.111	10.548	11.241	3.783	3.284	2.924
Saldo	-3.157	-459	3.336	939	459	208

Specificatie nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

LASTEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Uitvoering koersdocument duurzame kindvoorzieningen	500	500	500	500
2 Toevoeging aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen (beschikbare eenmalige middelen uit diverse reserves)	3.640			
Totale financiële gevolgen voor de lasten	4.140	500	500	500

BATEN	Begrotingsjaar			
	2022	2023	2024	2025
Budgetten:				
1 Onttrekking aan reserve eenmalige middelen t.b.v.:		718	538	538
a. Uitvoering koersdocument duurzame kindvoorzieningen	2.29			
b. Opstellen uitvoeringsplan toekomstvisie accommodaties	8			
c. Transitie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging (WKB)				
d. Kwartiermaker Omgevingswet en Klimaatbeleid				
e. Uitwerking mobiliteitsplan				
f. Klimaat en Energietransitie				
g. Beleidscapaciteit vitale vakantieparken (2022-2025)				
h. Stimulering recreatie en toerisme (100% wild)				
i. Uitwerken programma "Sterke dienstverlening"				
j. Extra capaciteit afdeling Ruimte				
k. Digitalisering en informatievoorziening				
l. Bestuursadviseur communicatie				
m. Werkbudget inwonerparticipatie en actieve communicatie				
2 Onttrekking aan reserve huisvesting onderwijsvoorzieningen t.b.v.:	40	83	83	83
a. Bijdrage in exploitatie Van der Reijdenschool				
b. Renovatie St. Bernardusschool Epe				
3 Onttrekking aan reserve kapitaallasten t.b.v. dekking kapitaallasten diverse investeringen:	17	46	63	74
a. vervanging bruggen				
b. vervanging openbare verlichting				
4 Onttrekking aan de reserve BUIG t.b.v.:	350	-	-	-
a. Bevorderen uitstroom uitkeringen (BUIG)				
5 Onttrekking aan de reserve participatie t.b.v.:	40	-	-	-
a. Gemeentelijke bijdrage voorliggende voorziening wmo				
6 Onttrekking aan de reserve herstel en stimulering (Corona) t.b.v.:	143	43	43	43
a. Stimulering recreatie en toerisme (200% gewild)				
b. Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (ondernemers)				
7 Onttrekking aan de reserve bouwleges t.b.v.:	69	137	137	137
a. Structurele effecten omgevingswet en Wkb				
8 Onttrekkingen aan diverse reserves, betreft vrijval van beschikbare middelen, toegevoegd aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen (inzet voor eenmalige uitgaven).	3.640			
Totale financiële gevolgen voor de baten	6.596	1.027	864	875

Toelichting op de mutaties

Toelichting op mutaties in lasten en baten

+ is een voordeel ; - is een nadeel ; bedragen in € 1.000

Lasten:

· Lasten (toevoegingen) nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is in het voorgaande overzicht opgenomen. Het betreft met name de toevoeging van eenmalige middelen aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen en de toevoeging aan de reserve huisvesting onderwijsvoorzieningen.	4.14 0
· In de begroting 2021 werd aan diverse reserves een toevoeging gedaan. Door het incidentele karakter van deze toevoegingen maken deze geen onderdeel meer uit van het bestaande beleid in de begroting 2022 en vormen daardoor een 'voordeel' ten opzichte van de vorige begroting. Grotere incidentele toevoegingen in de begroting 2021 waren: - reserve eenmalige dekkingsmiddelen (€ 1.142.000) - reserve huisvesting onderwijsvoorzieningen (€ 500.000) - reserve herstel- en stimuleringsagenda (€ 4.291.000) - reserve ict (lagere storting structureel € 205.000)	8.01 2
· Op grond van de geactualiseerde berekening m.b.t. de ontwikkelingen en risico's moet de reserve organisatieontwikkeling en langdurige ziekte worden aangevuld. Er is een extra toevoeging nodig van € 40.000. Jaarlijks wordt de noodzakelijke hoogte van de reserve beoordeeld.	-40
· Op grond van de geactualiseerde berekening m.b.t. de ontwikkelingen en risico's moet de reserve bouwgrondexploitatie worden aangevuld. Er is een extra toevoeging nodig van (eenmalig) € 95.000. Jaarlijks wordt de noodzakelijke hoogte van de reserve beoordeeld.	-95
· De algemene reserve moeten worden aangevuld. Gelet op de verwachte ontwikkeling van de reserve is een extra toevoeging nodig van € 264.000, om de minimale hoogte in de algemene reserve te hebben van € 2.500.000.	-264
· De reserve renovatie sportvelden moet worden aangevuld (€ 300.000) om de komende jaren een bijdrage te kunnen leveren aan de geplande investeringen conform gemeentelijk beleid.	-300

Baten:

· Baten (onttrekkingen) nieuw beleid: dit betreffen de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is in het voorgaande overzicht opgenomen.	6.59 6
· In de begroting 2021 werden aan diverse reserves bedragen onttrokken. Door het incidentele karakter van deze onttrekkingen maken deze geen onderdeel meer uit van de begroting 2022 en vormen daardoor een 'nadeel' ten opzichte van de vorige begroting. Grotere incidentele onttrekkingen in de begroting 2021 waren: - algemene reserve (€1.457.000) - reserve eenmalige dekkingsmiddelen (€ 2.212.500) - reserve risico's sociaal domein (€ 1.971.000) - reserve bouwgrondexploitatie (€ 226.000) - reserve restantbudgetten 2020 (€ 4.128.467) Het betreffen over het algemeen onttrekkingen door vrijval van een surplus (dat is ingezet als eenmalige middelen ter dekking van eenmalige uitgaven) of die een relatie hebben met de er aan gerelateerde uitgaven van het beleidsveld.	- 6.45 4
· Door het steeds digitaler werken vindt er een autonome toename van het functioneel beheer plaats. Deze ontwikkeling vraagt meer van het gegevensmanagement. Daarmee is een professioneler functioneel beheer van applicaties van groot belang. Om de basis op orde te brengen vraagt dit om een uitbreiding van de capaciteit van functioneel beheer van € 100.000. Dekking komt uit de reserve ICT.	100
· Bij de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in 2018 is gestart met de nieuwe functies Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer. Voor het implementeren en het toezicht houden op informatie-veiligheidsbeleid is binnen de ambtelijke organisatie een Chief Information Security Officer (CISO) werkzaam. Uit evaluatie blijkt dat voor uitvoering van alle taken aanvullende formatie nodig is. De totale uitbreiding van de capaciteit voor de functies privacy en digitale veiligheid bedraagt € 66.000. De dekking komt uit de reserve ICT.	66
· Naar aanleiding van het incident bij Hof van Twente (hack) en diverse beveiligingsissues bij overheden is het noodzakelijk diverse maatregelen door te voeren die de veiligheid van ons en onze klant verbeteren. De kosten voor het bevorderen van de digitale veiligheid bedragen € 55.000. Dekking komt uit de reserve ICT.	55
· Er is een grote toename in het aantal klachten, Wob verzoeken, AVG verzoeken, ingebrekestellingen, bezwaarschriften en interne adviesvragen. Hiervoor is extra juridische ondersteuning nodig (€ 80.000). Dekking komt uit de reserve eenmalige dekkingsmiddelen.	80
· Als eigenaar/verhuurder van de aanbouw gemeentehuis (Tribuut) is de gemeente gehouden om te voldoen aan de wettelijke eis voor ventilatie en klimaat. Hiervoor zijn aanpassingen nodig aan de aanbouw (€ 250.000). Dekking komt uit de reserve eenmalige dekkingsmiddelen.	250

Bijlagen

1 | Toelichting autonome ontwikkeling bestaand beleid 2022-2025 (budgetprognose)

Budgetprognose

Autorisatie:

R = Raad (als bestuurlijke visievorming of kaderstelling nodig is)

C = College (als nog besluitvorming nodig is)

M = Manager (organisatie als alleen uitvoering nodig is)

Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2022 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Auto- risatie
	2022	2023	2024	2025	
Saldo begroting	2.886.895	2.886.895	2.886.895	2.886.895	
Betreft het saldo van de begroting 2022, op basis van bestaand beleid en autonome ontwikkelingen. Onderstaand wordt per programma aangegeven hoe het saldo zich vanaf 2022 ontwikkelt vanuit bestaand beleid en autonome wijzigingen.					
Programma 1 en 3 Opgroeien in Epe en Zorg en opvang					
Jeugdzorg; autonome ontwikkeling uitgaven incl. wegvallen tijdelijke uitkering rijk voor jeugdzorg (2019-2022)	-	435.000	435.000	435.000	M
'Grip op zorg': resultaat uitgavenverlaging.	-	96.500	171.500	268.500	M
Onttrekking reserve SD vervalt	-	-96.500	-171.500	-268.500	
Betreft de aanpassing van het uitgaven budget conform de mutatie in het rijksbudget in de integratie-uitkering sociaal domein en de algemene uitkering. De ontwikkeling van de inkomsten is opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen. Onderdeel hiervan zijn de middelen die van het rijk ontvangen worden ter compensatie van volume- en prijsstijging. Daarnaast is opgenomen het financiële effect van de bezuinigingsoperatie 'Grip op zorg', waartoe in juli 2020 door de raad is besloten. Het betreffen 'nieuw beleid' uitgaven in het sociaal domein, die nu structureel in de begroting zijn opgenomen (€ 390.000). Structureel staan hier uitgavenverlagingen uit de bezuinigingstaakstelling tegenover.					
Regionale samenwerking jeugdzorg en Wmo	-30.000	-21.500	-21.500	-21.500	M
Dekking uit structurele middelen (stelpost) sociaal domein	21.500	21.500	21.500	21.500	
Het betreft het regionaal toezicht en ondersteuning van regionaal expertteam. Toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid is in regionaal verband ingekocht. De huidige regionale capaciteit is onvoldoende om alle gewenste taken uit te voeren. Primair zijn de toezichthouders aangesteld voor het doen van onderzoek bij de meer dan 600 zorgaanbieders. Er is geen ruimte om andere werkzaamheden uit te voeren. Uit allerlei onderzoeken blijkt daarnaast dat een goede inrichting van toezicht meer behelst dan alleen onderzoeken uitvoeren. Dat betreft onder meer het analyseren van rapporten over zorgfraude en ondermijning; coördinerende rol bij calamiteiten; verstrekken informatie aan derden; beantwoorden lokale vragen. In VNG-verband hebben de gemeenten zich verplicht een regionaal fysiek expertteam (RET) in te richten voor de bovenregionale samenwerking inzake jeugdzorg. Dit vraagt extra uren voor de werkzaamheden van de voorzitter/secretaris van het regioteam.					
Autonome stijging volume Wmo	-	-212.740	-425.480	-638.220	M
Omdat vanaf 2023 de compensatie van het rijk voor volume-, loon- en prijsstijging niet meer is opgenomen in het sociaal domein-deel van de algemene uitkering, moet hiervoor een afzonderlijke raming worden opgenomen. De berekening hiervan is voor de volume ontwikkeling gebaseerd op een algemeen landelijk ervaringscijfer van de afgelopen jaren en voor de prijsstijging op de algemene uitgangspunten die in de gemeentebegroting zijn opgenomen. De autonome prijsstijging is opgenomen onder programma 11.					
Wmo; autonome ontwikkeling uitgaven	-	-8.000	-8.000	-8.000	M
Het uitgaven budget Wmo wordt verhoogd conform de stijging van het rijksbudget in de algemene uitkering Wmo. De rijksuitkering is opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal. De middelen die van het rijk ontvangen worden ter compensatie van volume- en prijsstijging worden vooralsnog afgezonderd ter dekking van kostenstijging van de Wmo.					
Vraagafhankelijk vervoer	-	-30.000	-64.000	-64.000	M
De bijdrage voor vraagafhankelijk vervoer stijgt de komende jaren. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van een subsidie van de provincie conform begroting PlusOv.					
Vrijval stelpost opvang risico's sociaal domein	613.500	613.500	613.500	613.500	R
Evenals in de vorige (meerjaren)begroting is de aanwezige stelpost binnen het sociaal domein structureel ingezet. Deze stelpost betreft het positieve verschil tussen de begrote inkomsten van het rijk (algemene uitkering) en de begrote uitgaven voor jeugdzorg en Wmo. Hiermee is de koppeling losgelaten, waarmee de inkomsten van het rijk het					

financiële kader vormden voor de uitgaven van jeugdzorg en Wmo. De uitgaven zijn in de begroting reëel opgenomen op basis van ervaringscijfers en de laatste inzichten/verwachtingen. In de budgetprognose is een stelpost opgenomen voor de prijs- en volumeontwikkeling van de uitgaven in de komende jaren. Een risico hierbij is dat de huidige indices (waarop de stelpost is gebaseerd) niet toereikend zijn om de prijs- en volume ontwikkeling in de komende jaren op te vangen. Er zijn indicaties die er op wijzen dat de prijsontwikkeling voor het sociaal domein sterker gaat stijgen dan waarmee nu in de begroting rekening is gehouden. Indien dat daadwerkelijk het geval zal zijn, zal dit in de volgende begroting structureel moeten worden bijgesteld.

Middelen nieuwe wet inburgering	-	-	-3.500	-7.900	M
--	---	---	---------------	---------------	----------

De uitvoeringskosten voor de nieuwe wet inburgering zijn in de basis 2022 opgenomen. De wet gaat in per 1-1-2022. Vanaf 2022 zijn extra middelen beschikbaar gesteld omdat de ingangsdatum voor de nieuwe wet inburgering een half jaar is uitgesteld (o.b.v. de meicirculaire 2021).

Programma 2 Actief in Epe

Groot onderhoud accommodaties (gebouwen)	-74.000	-74.000	-74.000	-74.000	C
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

Geconstateerd is, dat er onvoldoende wordt gereserveerd voor groot onderhoud aan De Hezebrink en de PWA hal. De stichtingen die deze gebouwen beheren hebben onvoldoende middelen om de benodigde reserveringen binnen de huidige exploitatie te doen. Voor De Hezebrink en de PWA hal wordt een verhoging van de bijdrage opgenomen. Wat betreft Sport- en Dorpscentrum Vaassen is nog niet duidelijk of er voldoende middelen beschikbaar zijn. Dit is afhankelijk van het onderzoek over de toekomstbestendigheid van de accommodaties.

Renovatie sportvelden	-300.000	-	-	-	C
------------------------------	-----------------	---	---	---	----------

Dekking uit eenmalige middelen	300.000	-	-	-	
---------------------------------------	----------------	---	---	---	--

De komende jaren komen renovatiewerkzaamheden aan sportvelden bij diverse sportverenigingen aan de orde. De afgelopen jaren zijn de verwachte kosten hiervoor onderzocht. Een ruwe schatting is dat, op basis van huidig beleid, de komende 10 jaar een bijdrage van € 825.000 nodig zal zijn. In 2018 is hiervoor een reserve gevormd. De stand van deze reserve is op dit moment € 170.843. Hiermee ontstaat een tekort in de Reserve van € 654.157 euro voor de komende 10 jaar. Om de stand van de reserve positief te houden is een aanvullende toevoeging noodzakelijk.

Programma 5 Ruimte en wonen

Opstellen plan verduurzaming vastgoed	-50.000	-	-	-	M
--	----------------	---	---	---	----------

Dekking uit eenmalige middelen	11.000	-	-	-	
---------------------------------------	---------------	---	---	---	--

De gemeente heeft een wettelijke voorbeeldrol om het eigen vastgoed klaar te maken voor de toekomst. Het op te stellen plan geeft inzicht in de maatregelen die moeten worden uitgevoerd en de daarvoor benodigde investeringen voor het totale eigen vastgoed. Na vaststelling van het plan volgt een uitvoeringsprogramma.

Programma 6 Epe op orde

Areaalacces uitgaven openbare ruimte	-	-13.879	-32.879	-51.278	M
---	---	----------------	----------------	----------------	----------

Toename van de woningvoorraad betekent dat in de meerjarenramingen rekening moet worden gehouden met een autonome toename van kosten. Het betreft een toename in de kosten van onderhoud wegen, plantsoenen, reiniging etc.

Groot onderhoud begraafplaatsen	-	-15.000	67.000	67.000	M
--	---	----------------	---------------	---------------	----------

Dekking door onttrekking aan voorziening	-	15.000	-67.000	-67.000	
---	---	---------------	----------------	----------------	--

De komende jaren is het nodig op de begraafplaatsen groot onderhoud te verrichten. Dit onder meer om de toegankelijkheid op peil te houden. Het groot onderhoud bevat de volgende activiteiten:

1. omvormen vervallen asfaltpaden begraafplaats Norelbus naar betonpaden, periode uitvoering 2021-2023);
2. herstraten paden begraafplaatsen Oene en Norelbus (2022-2023);
3. structurele middelen onderhoud bestrating begraafplaatsen (€ 2.500/jaar);
4. opwaarderen halfverharde paden Tongerenseweg (2023);

Dekking uit begraafrechten.

Essentaksterfte - tijdelijk lager budget	-	-25.000	-25.000	-25.000	M
---	---	----------------	----------------	----------------	----------

In de oorspronkelijke begroting is vanaf 2019 structureel extra budget (€ 52.500) opgenomen om essen te kappen en bomen te herplanten (totaal 1.300 essen in de gemeente) ter bestrijding van de essentaksterfte. In de begroting 2020-

2023 is er voor gekozen om de uitvoering te faseren en het budget tijdelijk te verlagen (tot en met 2022) met € 25.000 per jaar.

Programma 7 Duurzaamheid

Correctief en preventief onderhoud riolering	-66.250	-66.250	-66.250	-66.250	M
Dekking uit rioolheffing (Gem. Watertakenplan)	66.250	66.250	66.250	66.250	

Voor het correctief en preventief onderhoud van de riolering heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden. Deze is aanzienlijk duurder uitgevallen dan de vorige aanbesteding.

Vervanging leidingwerken pompputten	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	M
Dekking uit rioolheffing (Gem. Watertakenplan)	50.000	50.000	50.000	50.000	

De vervanging van leidingwerken pompputten zijn per abuis niet meegenomen in het gebudgetteerde bedrag dat in het nieuwe "Gemeentelijk watertakenplan" is weergegeven. Dit bedrag wordt daaraan toegevoegd.

Programma 10 Weer aan het werk

Participatie / uitvoering Lucrato / uitvoering WSW	-	100.000	429.000	561.000	C
---	----------	----------------	----------------	----------------	----------

Betreft de aanpassing (verlaging) van het uitgaven budget conform de verlaging van het rijksbudget in de integratie-uitkering sociaal domein. De ontwikkeling van de inkomsten is opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen. Per saldo verloopt dit budgettair neutraal.

De rijksmiddelen participatie (wsw) worden 'doorgegeven' aan Lucrato. Vooralsnog verwacht Lucrato dat de daling van de rijksmiddelen gepaard gaat met een daling van het aantal wsw-ers.

Participatie / nieuwe doelgroep	-	-24.000	-46.000	-61.000	C
--	----------	----------------	----------------	----------------	----------

Aanpassing van het uitgaven budget conform de mutaties in het rijksbudget in de integratie-uitkering sociaal domein en de algemene uitkering. De ontwikkeling van de inkomsten is opgenomen onder de algemene dekkingsmiddelen. Per saldo budgettair neutraal.

Dienstverlening schuldhulpverlening	-	-80.000	-80.000	-80.000	C
--	----------	----------------	----------------	----------------	----------

Het werkveld van schuldhulpverlening is door een aantal wets- en beleidswijzigingen uitgebreid en complexer geworden, waardoor meer expertise nodig is. Bovendien zal het aantal schuldregelingen de komende jaren naar verwachting stijgen. Onder andere vanwege vroegsignalering, zullen meer mensen geholpen kunnen worden. Deze ontwikkeling is aanleiding geweest om een onderzoek te starten op welke wijze de uitvoering van de dienstverlening aan onze inwoners rondom schuldhulpverlening kwalitatief het best geborgd kan worden. Dat onderzoek loopt nog. Om het resultaat van het onderzoek daarna te kunnen uitwerken is een structurele investering nodig om de kwaliteit van de dienstverlening op peil te houden en meer inwoners succesvol het schuldhulpverleningstraject te laten doorlopen.

Programma 11 Bestuur en organisatie

Gemeenteraadsverkiezingen	-29.000	-	-	-17.000	M
----------------------------------	----------------	----------	----------	----------------	----------

De voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 start in 2021. Voor 2022 is budget nodig voor o.a. communicatie en voor diverse activiteiten rond het afscheid van vertrekkende en het aantreden van nieuwe raadsleden, inclusief een inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden.

De voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 start in 2025. Inmiddels is het gebruik geworden dat de stemwijzer wordt ingezet en dat mogelijkheden worden geboden voor de cursus politiek actief. Hiervoor is een budget opgenomen. De uitgaven die in 2026 komen, worden bij de volgende begroting in kaart gebracht.

Ict-middelen voor nieuwe gemeenteraad	-48.000	-45.000	-45.000	-45.000	M
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

De gemeenteraad gebruikt ter ondersteuning van de werkzaamheden Ipads/laptops. De nieuwe raad krijgt deze ict-middelen op grond van het rechtspositiebesluit decentrale ambtsdragers (art. 3.3.2.) waarbij het college deze ict-middelen verstrekt aan de raad (raadsleden en fractievolgers). Het betreffen de kosten van onder meer aanschaf, abonnementen, beheer en ondersteuning.

Uitbreiding formatie griffie	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000	M
-------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

De raad heeft op 18 maart 2021 de intentie uitgesproken om de formatie van de griffie uit te breiden met 28 uur/0,78 fte en het college verzocht de kosten daarvan te betrekken bij het voorbereiden van deze begroting. Met deze

aanvulling kunnen de gewenste griffie taken uitgevoerd worden en komt de formatie overeen met griffies van vergelijkbare gemeenten.

Aanpassingen aanbouw gemeentehuis (Tribuut)	-250.000	-	-	-	C
Dekking uit eenmalige middelen	250.000	-	-	-	

Als eigenaar/verhuurder van de aanbouw is de gemeente gehouden om te voldoen aan de wettelijke eis voor ventilatie en klimaat. Zeker in deze tijd van corona.
 Uit (bouwkundig) onderzoek is gebleken dat het klimaat (met name te hoge temperatuur) in het deel wat Tribuut huurt niet voldoende kan worden gereguleerd. Daardoor voldoen we niet aan de norm. Daarnaast is de ventilatie in dat deel van het gemeentehuis onvoldoende goed. Onderzoek wijst uit dat er een minimale investering nodig is van € 300.000. De optimale variant betreft een bedrag van € 500.000. De investering zal niet in zijn geheel door gemeente Epe hoeven te worden betaald. Hier zit een eigenaars en een huurders deel in. Hoe groot die verschillende delen zijn is nu nog niet bekend. Hier moeten nog afspraken over gemaakt worden. De investering leidt tot betere verhuurbaarheid, ook op langere termijn.
 Onderzocht zal worden of gebruik kan worden gemaakt van evt. financiële ruimte binnen het krediet Masterplan gemeentehuis.

Autonome loonstijging	-	-289.000	-549.000	-853.000	M
Autonome prijs- en inkomstenstijging	-	-232.900	-441.894	-654.022	M
Autonome stijging prijzen sociaal domein (indexatie)	-	-229.845	-459.690	-689.535	M

De berekeningen van de autonome loon-, prijs- en inkomstenstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het percentage 'prijs overheidsconsumptie netto materieel (imoc)' en de verwachte loonstijging waar de meicirculaire 2021 van uit gaat.
 Voor de jaren 2023 t/m 2025 worden de volgende percentages gehanteerd:
 - prijzen: resp. 1,5%, 1,5%, 1,5% (verwachte prijsontwikkeling overheidsconsumptie, netto materieel, imoc);
 - lonen: resp. 2,0%, 1,8%, 2,1%.
 Voor prijs- en inkomstenstijging is het saldo van beide weergegeven.
 Omdat vanaf 2023 de compensatie van het rijk voor volume-, loon- en prijsstijging voor het sociaal domein niet meer is opgenomen in het sociaal domein-deel van de algemene uitkering, moet hiervoor een afzonderlijke raming worden opgenomen. De berekening hiervan is voor de prijsstijging gebaseerd op de algemene uitgangspunten die in de gemeentebegroting zijn opgenomen.

Personele kosten ten laste van grondbedrijf en investeringen	-	-25.000	-50.000	-75.000	M
---	---	----------------	----------------	----------------	----------

In het kader van het financieel toezicht is door de provincie geadviseerd de toerekening van personele kosten aan investeringen en aan de bouwgrondexploitatie te beperken. Gelet op het advies van de provincie wordt deze toerekening gefaseerd afgebouwd.

Verzekeringen; taxatie gemeentelijke eigendommen	-	32.000	32.000	16.000	M
---	---	---------------	---------------	---------------	----------

Om de juiste verzekerde waarden van de gemeentelijke opstallen en inventarissen te bepalen is het noodzakelijk om voor de opstallen eens per 6 jaar en voor de inventarissen eens per 3 jaar een taxatie te laten uitvoeren. In 2017 zijn de inventarissen getaxeerd (€ 16.000). In 2020 zouden zowel opstallen als inventarissen weer worden getaxeerd (€ 32.000); Echter na het realiseren van het Masterplan zullen de gemeentelijke eigendommen weer worden getaxeerd. Daarom is nu voor 2022 een post van € 32.000 (incidenteel) opgenomen in de begroting.

Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering 2022-2025	-	26.000	713.000	1.757.000	
-------------------------------------	---	---------------	----------------	------------------	--

In de begroting 2022 is de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2021 geraamd op een bedrag van € 47.072.000 (incl. integratie-uitkeringen Wmo 2007 en een deel van sociaal domein 2015). Voor de jaren 2023 t/m 2025 is de raming:
 - 2023: € 47.098.000
 - 2024: € 47.785.000
 - 2025: € 48.829.000
 De berekening van en toelichting op de algemene uitkering is opgenomen in een notitie die op verzoek via de griffier beschikbaar is.

Algemene uitkering Incidentele middelen jeugd	-	2.105.000	2.105.000	2.105.000	
--	---	------------------	------------------	------------------	--

Na de meicirculaire is door het rijk landelijk € 1,3 miljard beschikbaar gesteld ter compensatie van het tekort op de middelen voor jeugd. Epe ontvangt voor 2022 € 2.105.000. Het volgende kabinet zal een besluit nemen over de

hoogte en de wijze van verdeling van de aanvullende middelen voor jeugd na 2023. De middelen voor 2022 zijn in de basis verwerkt.

Algemene uitkering Incidentele middelen jeugd		1.744.000	1.640.000	1.544.000	
--	--	------------------	------------------	------------------	--

Voor 2022 heeft het Rijk eenmalig extra middelen toegekend aan gemeenten voor jeugdzorgkosten. Een nieuw kabinet gaat besluiten over een structurele inzet van extra middelen vanaf 2023. Vooruitlopend hierop hebben Rijk, IPO en VNG afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2023 tot en met 2025 rekening mogen houden met 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Dat bedrag is voor Epe hier opgenomen. Het gaat echter nog niet om concreet toegekende middelen, maar om een 'fictieve' post die afhankelijk is van een toekomstig coalitieakkoord. Als de middelen beschikbaar komen wordt er een uitwerkingsplan gemaakt, waaruit de nadere noodzakelijke invulling/besteding blijkt. Zie ook bij 'nieuw beleid', waar voor dezelfde bedragen een uitgavenpost is opgenomen, waardoor dit 'budgetneutraal' verloopt.

Integratie-uitkering Sociaal domein 2022-2025	-	-76.000	-383.000	-490.000	
--	----------	----------------	-----------------	-----------------	--

In de begroting 2022 zijn de inkomsten m.b.t. het sociaal domein in de algemene uitkering op basis van de meircirculaire 2021 geraamd op een bedrag van € 5.580.000. Voor de jaren 2023 t/m 2025 is de raming:
 - 2023: € 5.504.000
 - 2024: € 5.197.000
 - 2025: € 5.090.000
 De daling heeft met name betrekking op het onderdeel participatie.
 De berekening van en toelichting op de algemene uitkering is opgenomen in een notitie die op verzoek via de griffier beschikbaar is.

Herijking algemene uitkering (incl. sociaal domein)	-	-350.000	-350.000	-350.000	
--	----------	-----------------	-----------------	-----------------	--

Dit betreft een stelpost voor het verwachte negatieve effect van de herijking van de maatstaven van de algemene uitkering uit het gemeentefonds (vanaf 2023). Het beeld is ten opzichte van de vorige begroting in positieve zin bijgesteld. De herijking is met een jaar uitgesteld naar 2023. Op basis van de nieuwe indicatieve uitkomsten en rekening houdend met het feit dat deze met een aantal onzekerheden is omgeven, is het nadeel voor Epe in de meerjarenbegroting voorlopig opgenomen voor een bedrag van (afgerond) € 10,00 per inwoner. In de vorige begroting werd nog gerekend met een nadeel van € 75,00 per inwoner.

Verlaging rentekosten incidenteel	42.400	34.700	-	-	
--	---------------	---------------	----------	----------	--

In de begroting is voor de rente voor de korte (externe) financiering uitgegaan van 1,0% en voor de externe financiering op lange termijn van 1,6%. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank (juni 2021) en de huidige rentestand is het verantwoord de rentepercentages tijdelijk (2 jaar) te verlagen:
 - voor 2022: kort 0,0%; lang 0,5%
 - voor 2023: kort 0,0%; lang 0,7%

Programma Overhead

Extra capaciteit team Leefbaar en veilig	-130.000	-	-	-	M
---	-----------------	----------	----------	----------	----------

Deze uitbreiding betreft de onderdelen: integrale veiligheidsbeleid en crisisbeheersing, vergunningverlening, evenementen, APV en handhaving daarvan.
 Er is een toename van het aantal handhavingsverzoeken (autonome ontwikkeling). Daarnaast is er inzet als gevolg van de corona-pandemie, waardoor reguliere werkzaamheden in de knel komen. Om een inhaalslag te plegen is extra capaciteit nodig.
 De portefeuillehouder openbare orde en veiligheid krijgt steeds meer bevoegdheden om bestuursrechtelijk te handhaven op de APV, openbare orde en ondermijning. Dat vraagt ook ambtelijke ondersteuning, zowel beleidsmatig als uitvoerend. Door de toegenomen taken is het wenselijk de werkwijzen en de personele bezetting van het team door te lichten en te bezien of aanpassingen nodig zijn. Voor de aanpak van beide zaken is een werkbudget nodig.

Bevorderen digitale veiligheid	-55.000	-10.000	-10.000	-10.000	M
---------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

Dekking uit reserve ict	55.000	10.000	10.000	10.000	
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--

Naar aanleiding van het incident bij Hof van Twente (hack) en diverse beveiligingsissues bij overheden is het noodzakelijk diverse maatregelen door te voeren die de veiligheid van ons en onze klant verbeteren. Ook de bedrijfsvoering is hierbij gebaat. Het gaat hier om:
 1. inhuur t.b.v. dataclassificatie (eenmalig € 10.000)
 2. opstellen beleid bedrijfscontinuïteitsmanagement (eenmalig € 10.000)
 3. Oefenen informatieveiligheidsincidenten (eenmalig € 15.000, daarna jaarlijks € 10.000)
 4. onderzoek en implementatie multifactorauthenticatie (= authenticiteit van gebruiker kunnen verifiëren) (eenmalig € 20.000).

Uitbreiding capaciteit functies privacy en digitale veiligheid	-66.000	-66.000	-66.000	-66.000	M
Dekking uit reserve ict	66.000	66.000	66.000	66.000	
<p>Bij de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in 2018 is gestart met de nieuwe functies Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer. Uit evaluatie blijkt dat deze twee functies een uitbreiding nodig hebben om alle taken uit te kunnen voeren.</p> <p>Voor het implementeren en het toezicht houden op informatie-veiligheidsbeleid is binnen de ambtelijke organisatie een Chief Information Security Officer (CISO) werkzaam. Uit evaluatie blijkt dat voor uitvoering van alle taken aanvullende formatie nodig is. Naast deze evaluatie is er een forse toename van veiligheidsincidenten. Deze twee zaken vragen om een uitbreiding van de formatie voor digitale veiligheid.</p>					
Uitbreiding capaciteit functioneel beheer	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	M
Dekking uit reserve ict	100.000	100.000	100.000	100.000	
<p>Door het steeds digitaal werken vindt er een autonome toename van het functioneel beheer plaats. Deze ontwikkeling vraagt meer van het gegevensmanagement. Daarmee is een professioneler functioneel beheer van applicaties van groot belang. Om de basis op orde te brengen zijn aantal knelpunten qua applicaties in beeld gebracht. Het betreft o.a. BOA registratiesysteem, iBurgerzaken. Voor een goed beheer van deze bedrijfskritische applicaties is extra capaciteit noodzakelijk.</p> <p>Pepperflow is het digitale ondersteuningsinstrument voor de p&c-cyclus. Voor een goed beheer is structureel nodig uitbreiding van de formatie functioneel beheer Pepperflow en consultancy-uren voor ondersteuning. Doel hiervan is het borgen van kennis, voorkomen van ad-hoc oplossingen, goede basis onder de p&c-cyclus t.b.v. toekomstige ontwikkeling en implementatie van nieuwe toepassingen.</p>					
Uitbreiding functioneel beheer zaakstelsel	-	-	70.000	70.000	M
Dekking (tijdelijk): reserve ict	-	-	-70.000	-70.000	
<p>De gemeente werkt met het digitale zaakstelsel, wat het hart is van de gemeentelijke informatievoorziening en een bedrijfskritische applicatie is. Voor uitvoeringsaspecten is functioneel beheer nodig. Om het functioneel beheer op het vereiste niveau te kunnen uitvoeren, is aanvullende structurele capaciteit nodig. De kosten hiervan bedragen € 70.000 per jaar. Dekking kan vooralsnog plaats vinden ten laste van de reserve ict. Vervolgens wordt de noodzaak hiervan betrokken bij de implementatie van de ict-visie.</p>					
Extra juridische ondersteuning	-80.000	-80.000	-	-	M
Dekking uit eenmalige middelen	80.000	80.000	-	-	
<p>Er is een grote toename in het aantal klachten, Wob verzoeken, AVG verzoeken, ingebrekestellingen, bezwaarschriften en interne adviesvragen. Het is nog de vraag of het gaat om een tijdelijke of een structurele toename. Daar vindt onderzoek naar plaats. Voor 2022 en 2023 wordt extra budget gevraagd.</p>					
Extra capaciteit toename werkzaamheden afdeling Ruimte	-155.000	-70.000	-70.000	-70.000	M
<p>Er is een toename in de werkzaamheden rondom vergunningen, ruimtelijke initiatieven, recreatie-toerisme, verkeersbesluiten. Om deze verzoeken/aanvragen effectief en tijdig af te handelen is extra structurele administratieve ondersteuning nodig (€ 70.000).</p> <p>Daarnaast hebben de toenemende werkzaamheden impact op de behandeling van bestemmingsplanwijzigingen. Daar leidt het tot een tekort aan personele capaciteit omdat ook inzet nodig is voor de implementatie van de Omgevingswet. Tijdelijk is daar extra capaciteit nodig om een inhaalslag te plegen (€ 85.000).</p>					
Resultaatbestemming					
Aanvulling algemene reserve	-264.000	-	-	-	M
<p>Door het saldo van een voordelig jaarrekeningresultaat 2020, een voordeel in de algemene uitkering in 2021 en het nadelige resultaat van de 1e voortgangsrapportage 2021 ontstaat een tekort in de algemene reserve. Dit moet worden aangevuld.</p>					
Aanvulling reserve bouwgrondexploitatie	-95.000	-	-	-	M
<p>Op basis van een actuele inschatting van de risico's en als gevolg van verplichte verliesneming in 2020 is het nodig om de reserve bouwgrondexploitatie aan te vullen.</p>					
Afbouw onttrekking reserve verkoop aandelen VNB	-	-20.000	-40.000	-60.000	
<p>Om te voorkomen dat over een aantal jaren de jaarlijkse onttrekking aan de reserve verkoop aandelen VNB (93004) in één keer wegvalt, wordt de jaarlijkse onttrekking afgebouwd.</p>					

Aanv. storting in reserve organisatieontwikk./langd.ziekte	-40.000	-325.000	-325.000	-325.000	C
Dekking uit eenmalige middelen	40.000	-	-	-	
Op grond van de geactualiseerde berekening m.b.t. de ontwikkelingen en risico's wordt de reserve aangevuld. Voor 2022 is een aanvulling nodig van € 40.000. In de begroting is tevens vanaf 2023 een (structurele) aanvulling opgenomen voor nieuwe/ onvoorziene situaties van langdurig ziekte/voormalig personeel. Jaarlijks wordt de noodzakelijke hoogte van de structurele toevoeging beoordeeld bij de opstelling van de afdelingsplannen en de begroting.					
Overbrugging tijdelijk tekort met eenm. middelen (begr. 2021)	-	241.000	-	-	
Overbrugging tijdelijk tekort met eenm. middelen (begr. 2022)	-	44.000	245.000	-	
Voor het jaar 2023 was in de vorige begroting al een financieel tekort begroot van € 241.000. Dit wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen. In deze begroting worden opnieuw tijdelijk eenmalige middelen ingezet om te voorkomen dat een tekort ontstaat in de jaren 2023 en 2024.					
Technische mutaties budgetprognose	50.000	281.366	697.102	963.871	
Een specificatie van deze post is op verzoek via de griffier beschikbaar.					

2 | Toelichting voortzetting (nieuw) beleid uit de vorige meerjarenbegroting 2022-2025

Toelichting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting

Autorisatie:

R = Raad (als bestuurlijke visievorming of kaderstelling nodig is)

C = College (als nog besluitvorming nodig is)

M = Manager (organisatie als alleen uitvoering nodig is)

Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2022 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
	2022	2023	2024	2025	
Programma 1 Opgroeien in Epe					
Bijdrage in exploitatie Van der Reijdenschool	-40.000	-40.000	-40.000	p.m.	M
Dekking uit reserve huisvesting onderwijsvoorzien. (94023)	40.000	40.000	40.000	p.m.	
<p>Het gebouw van de Van der Reijdenschool is gebouwd voor 200 leerlingen. Met een aantal van rond de 55 leerlingen en de daarop gebaseerde rijksbijdrage aan de school kan het bestuur de materiele exploitatie niet meer sluitend krijgen.</p> <p>Er is een jaarlijks tekort van ca. € 40.000 op de exploitatie die het bestuur met het aanspreken van de reserves niet vol kan houden. Er wordt, als onderdeel van het actiekader onderwijs, nader onderzoek gedaan naar toekomstbestendige onderwijshuisvesting voor de Van der Reijdenschool. Dit is nog niet afgerond. De gemeente heeft ten aanzien van onderwijshuisvesting een wettelijke verplichting (renovatie/nieuwbouw). Als overbrugging naar deze structurele, toekomstbestendige oplossing wordt een subsidie beschikbaar gesteld als bijdrage in de exploitatie. Bij deze oplossing geldt wel dat schoolbesturen geen beroep doen op de doorbetalingsregeling.</p>					
Uitvoering Koersdocument duurzame kindvoorzieningen en integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen (IHP)	-500.000	-	-	-	C
Dekking uit de eenmalige middelen (reserve 90003)	500.000	500.000	500.000	500.000	
<p>Ingaande 2019 is gestart met de vorming van een reserve voor de realisatie van toekomstige onderwijsvoorzieningen. Basis daarvoor is het Actiekader Onderwijs. Het koersdocument duurzame kindvoorzieningen is een verdere verdieping. Per gebied (gebiedsgericht werken) is omschreven hoe de voorzieningen verder vorm gegeven kunnen worden. Elk gebied krijgt uiteindelijk een concreet plan. Vorming van twee integrale kindcentra (IKC) en renovatie van een tweetal schoolgebouwen zijn de meest ingrijpende investeringsactiviteiten. In de periode 2019-2022 worden de volgende zaken aangepakt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Starten traject voorbereiding nieuwbouw IKC Epe zuidwest (onderzoeken op het gebied van onderwijs, ruimte, financiën e.d.). 2. Uitbreiding Montessori-sterrenschool Vaassen met één groep via een interne verbouwing en daarnaast een uitbreiding van de 1ste inrichting onderwijsleerpakket. 3. Gedeeltelijk renovatie van de St. Bernardusschool. 4. Onderzoek naar tijdelijke alternatieve huisvesting van de Van der Reijdenschool. 5. Realiseren huisvesting MBO niveau 2/3. <p>De reserve die gevormd wordt, wordt ingezet ter dekking van kosten voortkomend uit bovenstaande punten. De middelen kunnen mede ingezet worden om aanvullende expertise/personeel in te zetten.</p> <p>Met het opstellen van een IHP voor de komende 15 jaren zal duidelijk worden hoe hoog de investeringen zullen moeten worden in de schoolgebouwen. In de periode 2019 tot en met 2024 wordt conform de huidige begroting jaarlijks € 500.000 toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn de middelen uit de precariobelasting van drie jaren beschikbaar (voor zover deze daadwerkelijk worden gerealiseerd). In de afwegingen bij deze begroting is gekeken naar structurele stortingen conform de richtinggevende uitspraak bij de Perspectiefnota. De conclusie is dat voor een structurele storting nu geen mogelijkheden zijn. Wel wordt in deze begroting een nieuwe incidentele storting van € 500.000 voor 2025 toegevoegd. Met deze toevoeging wordt geanticipeerd op de verwachte investeringen voortvloeiende uit het IHP (renovaties, duurzaamheid, IKC's, uitbreidingen). De komende tijd zal moeten blijken in hoeverre de beschikbare middelen toereikend zullen zijn voor de noodzakelijke uitgaven en ambities en aangevuld moeten worden met (structurele) toevoegingen. Het IHP zal daarvoor de informatie bieden.</p>					
Jongeren op gezond gewicht (JOGG)	-58.000	-	-	-	M
Dekking uit middelen 'Gezond in de stad' (GIDS) en restant 2021	58.000	-	-	-	
<p>Het project Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) richt zich op het bevorderen van gezond gewicht bij kinderen en jongeren. JOGG is een wijkgerichte aanpak en heeft cofinanciering. Deze activiteit is opgenomen in de nota gezondheidsbeleid en richt zich op overgewichtpreventie. Uit een externe evaluatie (2020) blijkt dat er stappen gemaakt worden, maar dat voortzetting nodig is om de gewenste resultaten te halen voor een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren tot 19 jaar.</p> <p>Dekking kan worden gevonden in de middelen voor 'Gezond in de stad' en uit de (incidentele) middelen die nog beschikbaar zijn uit 2021.</p>					
Programma 3 Zorg en Opvang					
Gemeentelijke bijdrage voorliggende voorziening Wmo	-40.000	-	-	-	C

Dekking: middelen/reserve participatie	40.000	-	-	-	
<p>Het blijkt niet haalbaar om de voorliggende voorziening was- en strijkservice kostendekkend uit te voeren. Deze voorziening levert een belangrijke bijdrage in het kader van participatie (sociale werkvoorziening en kostenbeheersing van het sociaal domein). Voortzetting is gewenst en vraagt een gemeentelijke bijdrage van € 40.000 per jaar. Dit is in de begroting opgenomen voor 2021 en 2022, dekking vindt plaats uit de structurele stelpost participatie. Wel gaat onderzoek plaatsvinden naar de beste bedrijfsmatige organisatie danwel alternatieven voor de langere termijn.</p>					
Programma 6 Epe op orde					
Bomenbeleidsplan	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	M
<p>Het Bomenbeleidsplan is opgesteld in 2010. In 2021 vindt de actualisatie plaats. Aansluitend volgt de besluitvorming. De beleidskeuzes in het nieuwe plan voor het behoud en vervangen van bomen vragen om financiële ruimte, bijv. het kunnen vervangen van laanbeplantingen en het duurzaam behouden van monumentale bomen.</p>					
Programma 10 Weer aan het werk					
Bevorderen uitstroom uitkeringen (BUIG)	-350.000	-	-	-	C
		350.000	350.000	350.000	
Dekking uit de reserve BUIG / structurele middelen BUIG	350.000				
		350.000	350.000	350.000	
<p>Eén van de activiteiten in de begroting is het verhogen van de uitstroom van mensen uit de Participatiewet. Dat levert ook een besparing op, op de budgetten. Daartoe zijn een aantal (succesvolle) activiteiten ingezet, die nu doorgetrokken worden. Het gaat om: een coördinator die mensen activeert en laat participeren op werkervaringsplaatsen om zich te ontwikkelen richting werk; een extra consulent bij Lucrato voor intensivering van de dienstverlening; coördinator en consulent WerkClub die statushouders begeleiden richting werk; een consulent Taalstages bij Lucrato om uitkeringsgerechtigden te plaatsen op participatieplekken om de taal op de werkvloer machtig te worden. Na 2 jaar (voorjaar 2023) volgt een evaluatie over de voortzetting van de activiteiten.</p>					
Programma 11 Bestuur en organisatie					
Stelpost beleidsintensiveringen	-70.000	-45.000	-45.000	-45.000	
Inzetten voor structureel nieuw beleid	87.000	62.000	62.000	62.000	
<p>In de vorige begrotingen was een structurele stelpost opgenomen voor een goede uitvoering van het collegeprogramma, het in kunnen spelen op maatschappelijke opgaven (o.a. duurzaamheid, gezondheid), het voortzetten van gewenst beleid (o.a. toerisme, economie) en het op peil houden van voorzieningen. Met een structurele stelpost voor beleidsintensiveringen zijn er mogelijkheden om de gewenste ontwikkelingen te kunnen ondersteunen.</p> <p>In de huidige begroting (2021) is structureel € 17.000 beschikbaar. In de komende jaren was een verhoging voorzien. Omdat in de nieuwe begroting invulling wordt gegeven aan een aantal van deze onderwerpen, wordt de stelpost ingezet binnen deze begroting.</p>					
Programma Resultaatbestemming					
Vrijval van surplus in diverse reserves	3.640.000	-	-	-	
Toevoeging aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen	3.640.000	-	-	-	
<p>Jaarlijks worden de reserves van de gemeente in het kader van het opstellen van de begroting doorgelicht en wordt beoordeeld in hoeverre er vrij besteedbare ruimte is binnen de reserves. De volgende reserves bevatten een surplus dat ingezet kan worden als eenmalige middelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egalisatie hondenbelasting (€ 5.000) - reserve risico's sociaal domein (€ 1.559.000, surplus boven de norm) - reserve eenmalige dekkingsmiddelen (€ 136.000) - reserve BUIG (€ 920.000) - reserve participatie (€ 973.000) - reserve restantbudgetten 2020 (€ 72.000) <p>Om diverse eenmalige uitgaven in de nieuwe begroting te kunnen dekken, wordt dit bedrag toegevoegd aan de reserve eenmalige dekkingsmiddelen.</p>					

3 | Toelichting nieuw beleid 2022-2025

Toelichting nieuw beleid in deze meerjarenbegroting

Autorisatie:

R = Raad (als bestuurlijke visievorming of kaderstelling nodig is)

C = College (als nog besluitvorming nodig is)

M = Manager (organisatie als alleen uitvoering nodig is)

Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2022 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
	2022	2023	2024	2025	
Programma 1 Opgroeien in Epe					
Inzet eenmalige extra middelen jeugdzorg/Wmo (stelpost) 2022	2.105.000	-	-	-	R
<p>In 2022 ontvangt de gemeente Epe van het Rijk € 2.105.350,- aan extra jeugdzorgmiddelen (eenmalig). Deze middelen worden in eerste instantie ingezet voor de specifieke jeugdzorgkosten, zoals nieuwe contracten met jeugdbeschermingsorganisaties en verbeterde regievoering vanuit de gemeente. De landelijke ontwikkelagenda 2022-2028, welke uiterlijk 1 januari 2022 moet zijn vastgesteld door de VNG en het Rijk, moet duidelijkheid geven over deze specifieke jeugdzorgkosten. De middelen worden daarnaast ingezet voor preventie in het sociaal domein, waarmee wordt bijgedragen aan de ambities uit de sociale agenda. Hieronder valt in elk geval welzijn op recept en Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Voor de besteding van de gelden wordt een uitwerkingsplan opgesteld, dat zal worden voorgelegd aan het college en de raad. Een nieuw kabinet zal moeten besluiten over de structurele financiën, waarvan de voortzetting van de huidige investeringen afhankelijk zijn.</p>					
Inzet extra middelen jeugdzorg/Wmo (stelpost) 2023-2025	-	-	-	-	R
	1.744.000	1.640.000	1.544.000		
<p>In de post hiervoor is de eenmalige toekenning van extra middelen voor 2022 opgenomen. Bij de budgetprognose zijn inkomsten opgenomen op basis van een afspraak tussen Rijk, IPO en VNG dat gemeenten in de meerjarenraming voor de jaarschijven 2023 tot en met 2025 rekening mogen houden met 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Daarvoor wordt hier een uitgaven-stelpost opgenomen. Het gaat nog om een indicatieve post die afhankelijk is van besluiten van een nieuw Kabinet. Als de budgetten bekend zijn volgt ook een uitwerkingsplan voor de invulling daarvan. Het gaat om de inzet op specifieke jeugdzorgkosten op basis van de afspraken tussen Rijk en VNG, om inzet op preventie zoals de activiteiten Welzijn op recept en Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en een verbeterde regievoering vanuit de gemeente. Daarnaast dient bij de invulling van de budgetten rekening gehouden te worden met het risico van extra tariefstijgingen en onzekerheid over ontwikkeling personeelskosten in de zorg.</p>					
Programma 2 Actief in Epe					
Opstellen uitvoeringsplan toekomstvisie accommodaties	-50.000	p.m.	-	-	M
Dekking uit eenmalige middelen	50.000	-	-	-	
<p>Maatschappelijke ontwikkelingen maken het noodzakelijk om toekomstbestendige keuzes te maken over het al dan niet in stand houden of transformeren van sport-, cultuur en welzijnsaccommodaties. Na besluitvorming over de toekomstvisie volgen de uitwerkingsplannen per dorpskern en per accommodatie. Voor het opstellen van de uitwerkingsplannen is extra capaciteit nodig.</p>					
Uitvoeringsprogramma Nota cultuur	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	C
<p>De waarde van cultuur voor onze samenleving is groot. De dorpskernen van de gemeente Epe kenmerken zich door een bloeiend verenigingsleven dat actief is op het gebied van kunst en cultuur is. Cultuur heeft ook een duidelijk economisch belang, met name voor het toerisme. We kennen een vastgestelde brede cultuurnota die gericht is op het versterken van de lokale structuur en ontplooiing van onze inwoners. Met deze middelen kunnen initiatieven gefinancierd worden die dit vastgestelde beleid voortzetten. Voorbeeld hiervan is een kunstwandelaroute door de centra van Epe en Vaassen.</p>					
Programma 3 Zorg en Opvang					
Uitvoering vlaggenprotocol	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	M
<p>De raad heeft in mei 2021 het initiatiefvoorstel van GroenLinks inzake het vlagprotocol aangenomen. Voor het beoordelen en uitvoeren van vlagverzoeken uit de samenleving is maximaal € 2.500 nodig op jaarbasis (personele lasten, uitgaande van max. twee vlagverzoeken per maand).</p>					
Welzijn op recept Vaassen/Emst	-58.000	-60.000	-63.000	-63.000	C
Dekking binnen middelen sociaal domein (kostenbesparing of extra middelen jeugdzorg)	58.000	60.000	63.000	63.000	

Welzijn op Recept is een laagdrempelige voorziening in de ondersteuning van inwoners. Dat vraagt nu een gemeentebrede inzet. Bij Welzijn op Recept wordt een welzijnscoach ingezet in de toegang tot welzijnswerk. Eerstelijns zorgverleners verwijzen inwoners door, waarna de welzijnscoach inwoners begeleidt naar bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, welzijnsactiviteiten of maatjescontact. In 2019 en 2020 heeft een pilot Welzijn op Recept plaatsgevonden in Epe / Oene. De pilot is succesvol afgerond en de Welzijn op Recept maakt nu onderdeel uit van het reguliere welzijnsaanbod in Epe / Oene. Met het uitbreiden van Welzijn op Recept naar Vaassen / Emst wordt het aanbod aan toegankelijke voorliggende voorzieningen vergroot, de toegang tot het sociaal domein verbeterd en het welzijn van inwoners met psychosomatische klachten vergroot. Uit landelijke evaluaties blijkt bovendien dat de druk op de gezondheidszorg wordt verlaagd en ook in onze gemeente is de samenwerking met huisartsen succesvol. Welzijn op Recept heeft dus een preventieve werking.

Programma 5 Ruimte

Transitie Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging (WKB)	-400.000	-	-	-	M
--	-----------------	---	---	---	----------

Dekking uit eenmalige middelen	400.000	-	-	-	
---------------------------------------	----------------	---	---	---	--

In 2021 wordt de Omgevingsvisie vastgesteld en volgt het opstellen van een programma voor de uitvoering van de ambities. Ingaande 2022 treedt de WKB in werking dat inhoudt dat er een andere invulling van het bouw- en woningtoezicht gaat plaatsvinden.

Om beide ontwikkelingen vorm te kunnen geven en uit te voeren is een werkbudget nodig. De hiervoor in te zetten capaciteit is extra ten opzichte van de reguliere werkzaamheden. Verder is het werkbudget bedoeld voor communicatie, kosten van extra werkzaamheden als gevolg van het uitstel van de invoering van de Omgevingswet (onder meer: fasen testen van de Informatievoorziening/ Digitaal Stelsel Omgevingswet, pilots).

Kwartiermaker Omgevingswet en Klimaatbeleid (warmte en energie)	-90.000	-	-	-	M
--	----------------	---	---	---	----------

Dekking uit eenmalige middelen	90.000	-	-	-	
---------------------------------------	---------------	---	---	---	--

Na vaststelling van de Omgevingswet en de visies op warmte en energie in 2021 volgt de uitvoering van de ambities. Daarvoor moeten programma's opgesteld en vastgesteld worden met concrete activiteiten en een planning. Voor deze extra werkzaamheden is een kwartiermaker wenselijk. Om dat te financieren is een incidenteel budget nodig.

Structurele effecten Omgevingswet en Wkb	-68.500	-137.000	-137.000	-137.000	M
---	----------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------

Dekking uit reserve bouwleges (98043)	68.500	137.000	137.000	137.000	
--	---------------	----------------	----------------	----------------	--

De komst van de Omgevingswet en de WKB brengt extra kosten met zich mee in de komende jaren: kosten voor het instandhouden van de informatiekoppelingen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet; een wegval van leges; nieuwe taken waar geen inkomsten tegenover staan.

Aanvulling Stimuleringsleningen "Toekomstbestendig en duurzaam wonen"	-8.000	-24.000	-40.000	-48.000	C
--	---------------	----------------	----------------	----------------	----------

Er is veel belangstelling voor onze lokale regeling Stimuleringslening "Toekomstbestendig en duurzaam wonen". Om tegemoet te kunnen blijven komen aan de vraag is aanvulling van het bestaande budget nodig. Het gaat om aanvullende middelen voor het revolverend fonds. De inzet van deze lening heeft een belangrijk effect in het halen van de doelen voor energietransitie. Er volgt in de komende periode nog een voorstel om deze stimuleringslening om te zetten naar een Stimuleringslening "Toekomstbestendig en duurzaam wonen" op basis waarvan de provincie Gelderland voor de helft wil bijdragen in elke (particuliere) lening.

Met de inzet van deze aanvulling is voor de komende periode van 4 jaar een totaalbedrag van € 3 miljoen beschikbaar. Afhankelijk van de mate waarin van de leningen gebruik wordt gemaakt, kan het college dit bedrag in de komende 4 jaar hiervoor inzetten.

Bodemregelgeving	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
-------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--

Betreft overdracht bodemregelgeving van provincie naar gemeente (OVIJ). Er is nog onduidelijkheid over een bijdrage van het rijk. De taken worden verplicht overgedragen op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt en worden 1 op 1 contractueel van de gemeente naar de OVIJ overgedragen.

Opstellen Regionale Energie Strategie (RES)	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000	M
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

Met de RES stellen de gemeenten in een regio in overleg met betrokken afspraken vast hoe de noodzakelijke energietransitie in te vullen. Nu loopt het proces van besluitvorming over de RES 1.0. Wettelijk is bepaald om de RES tweejaarlijks te actualiseren. Voor deze taak is structureel extra capaciteit nodig.

Subsidie monumenten (voortzetten verhoging 2 jaar)	-10.000	-10.000	-	-	C
---	----------------	----------------	---	---	----------

Het aantal gemeentelijke monumenten, zoals recentelijk vastgesteld, is toegenomen. Dat vraagt een aanvulling op het bestaande budget om te voorkomen dat eigenaren van monumenten alle meerkosten op onderhoud van hun

monument daar zelf voor op moeten draaien. Ook kan daarmee aanvullende provinciale subsidie beschikbaar komen. Deze verhoging van de gemeentelijke subsidie geldt voor twee jaar. Na een evaluatie volgt het besluit over het structureel voortzetten van deze financiering.

Uitwerken mobiliteitsplan (verkeer en vervoer)	-100.000	-	-	-	C
Dekking uit eenmalige middelen	100.000	-	-	-	

Een nieuw mobiliteitsplan is in voorbereiding. Daarin wordt het beleid vastgelegd rondom mobiliteit voor de komende periode. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2022-2025 heeft de raad een amendement aangenomen om een richtinggevende uitspraak toe te voegen aan de perspectiefnota. Deze is erop gericht om voor de uitvoering van het mobiliteitsplan een budget beschikbaar te hebben. Het gaat hier om een eerste startbudget.

Programma 7 Duurzaamheid

Klimaat en Energietransitie	-100.000	-	-	-	C
Dekking uit eenmalige middelen	100.000	-	-	-	

Op het gebied van klimaat en energie is een aantal visies in voorbereiding: de RES, de visies op warmte en energie, klimaatadaptatie. Om de implementatie van deze visies te realiseren is een werkbudget nodig. Voor de inzet daarvan valt onder meer te denken aan de realisatie van een externe website, onderzoek en pilots die het klimaatbeleid verder brengen. Er lopen al projecten die bijdragen aan de richting van de koers en de afweging.

Programma 8 Toezicht en handhaving

Vitalisering vakantieparken	-100.000	-	-	-	M
------------------------------------	-----------------	---	---	---	----------

In de laatste begrotingen zijn voor drie jaar (2019, 2020, 2021) bedragen opgenomen waarbij sterk is ingezet op terugdringing permanente bewoning. De focus gaat nu meer naar de (door)ontwikkeling naar aantrekkelijke en innovatieve vakantieparken. Nu het beleid door de gemeente is ingezet, weten de parken wat van hen verwacht wordt om vitaal te worden. Het is van belang dit vast te houden, ook gelet op het risico van ondermijning. Hiervoor is het noodzakelijk om aanvullende middelen in de begroting op te nemen.

Beleids capaciteit vitale vakantieparken (2022-2025)	-37.500	-37.500	-37.500	-37.500	M
Dekking uit eenmalige middelen	37.500	37.500	37.500	37.500	

De gemeente Epe werkt mee aan het provinciale programma Veluwe-op-1. Daaronder valt ook het onderdeel "Vitale vakantieparken". Om het ingezette beleid van de periode 2018-2021 voort te zetten is beleidsmatige ondersteuning en inzet nodig. Voor de nieuwe periode 2022-2025 is daarvoor een budget nodig. Er is hiervoor geen structurele financiering beschikbaar.

Programma 9 Bedrijvigheid

Stimulering recreatie en toerisme (100% wild)	-335.000	-	-	-	C
Dekking uit eenmalige middelen	335.000	-	-	-	
Stimulering recreatie en toerisme (200% gewild)	-100.000	-	-	-	C
Dekking uit reserve herstel en stimulering (corona)	100.000	-	-	-	

Voor de stimulering van recreatie en toerisme zijn in de reguliere begroting structurele financiële middelen opgenomen voor Visit Veluwe, Veluwe-op-1 en Stichting Promotie Gemeente Epe (SPGE). In 2018 is voor het uitvoeringsprogramma Toeristisch profiel een eenmalig bedrag beschikbaar gesteld voor de periode 2018-2021. Om extra in te kunnen blijven zetten op de promotie van Epe binnen het Veluwe-op-1 programma is voor de nieuwe contractperiode 2022-2026 een aanvullend budget nodig. Daarmee kunnen de drie hiervoor genoemde organisaties de gewenste activiteiten uitvoeren.

Stichting Promotie Gemeente Epe heeft de afgelopen periode gewerkt aan de doorontwikkeling van toerisme en recreatie. Samen met partners is de afgelopen periode geëvalueerd en op basis daarvan gewerkt aan het nieuwe concept "200% gewild". Om deze professionaliseringslag te kunnen uitvoeren is een eenmalig budget nodig voor de periode 2022-2026. De uitgaven kunnen worden gedekt uit de middelen in de corona-reserve. Het nieuwe plan speelt in op versterking van de lokale economie en kwaliteitsverbetering toerisme wat ook als inzet is opgenomen in het beleidskader "Herstel- en stimuleringsagenda coronacrisis". Het is ook actueel vanwege het afbouwen van de rijksteun aan het bedrijfsleven.

Programma 10 Weer aan het werk

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (vroegsignalering)	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000	M
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (ondernemers)	-43.000	-43.000	-43.000	-43.000	M
Dekking uit middelen coronareserve (4 jaar)	43.000	43.000	43.000	43.000	
<p>Ingaande 1-1-2021 is de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in werking getreden. Deze wet leidt tot twee nieuwe taken voor de gemeente, te weten: vroegsignalering van schulden en schuldhulpverlening aan ondernemers.</p> <p>Vroegsignalering moet leiden tot het sneller bereiken van inwoners met hulp bij hun financiële situatie zodat de financiële problemen nog relatief beheersbaar zijn. Inmiddels is gestart met de uitvoering.</p> <p>Schuldhulpverlening aan ondernemers richt zich op ondernemers die een natuurlijk persoon zijn (eenmanszaak, maatschap, VOF of CV). Deze ondernemers zijn namelijk persoonlijk aansprakelijk voor hun schulden. Naar schatting gaat het om 8 ondernemers per jaar. Voor de uitvoering van beide nieuwe taken is extra capaciteit nodig.</p>					
Extra ondersteuning jongeren met (risico op) afstand van de arbeidsmarkt	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	M
<p>Op grond van de Participatiewet kunnen jongeren vanaf 18 jaar aanspraak maken op ondersteuning richting arbeidsinschakeling en eventueel een bijstandsuitkering van de gemeente. Daarnaast kunnen leerplichtige 16- en 17-jarigen die dat nodig hebben aanspraak maken op een leerwerktraject. De afgelopen jaren stijgt het aandeel jongeren tot 27 jaar in de bijstand (eind 2015: 6,8%; eind 2020: 9,6%). Om langdurige bijstandsafhankelijkheid onder jongeren zonder goede uitgangspositie op de arbeidsmarkt te voorkomen, is het belangrijk om jongeren met (risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt vroegtijdig in beeld te krijgen en te houden. Het is wenselijk om binnen de uitvoering van de Participatiewet extra in te zetten op de ondersteuning van deze doelgroep op weg naar zelfredzaamheid, scholing, werk of dagbesteding. De extra (uitvoerings)kosten kunnen worden gedekt uit de structurele stelpost Participatiebudget.</p>					
Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen					
Wet Open Overheid	-100.000	-114.000	-129.000	-145.000	M
<p>Na instemming van de Eerste Kamer zal de Wet Open Overheid (Woo) waarschijnlijk begin 2022 in werking treden. De wet is bedoeld om overheden meer transparant te maken en deze wet moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar en toegankelijk wordt.</p> <p>In de algemene uitkering zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele middelen als structurele middelen. De incidentele middelen zijn bedoeld voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen in de organisatie. De structurele middelen zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën, zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. Voorlopig wordt een stelpost opgenomen voor de uitgaven, nagenoeg gelijk aan de middelen die in de algemene uitkering beschikbaar zijn gesteld. In 2022 is een uitgaven stelpost geraamd van € 100.000. Deze loopt op naar €114.000 in 2023, € 129.000 in 2024 en € 145.000 in 2025.</p> <p>Het structurele gedeelte van de uitgavenraming bedraagt in 2022 € 39.000 en loopt op naar € 90.000 in 2026. Na 2026 vervalt het tijdelijke bedrag van € 55.000.</p>					
Programma Overhead					
Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer	-10.000	-	-	-	M
<p>Medio 2022 wordt naar verwachting de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) ingevoerd. Het doel van deze wet is om de regels over elektronisch bestuurlijk verkeer te moderniseren en burgers en bedrijven het recht te geven om elektronisch zaken te doen met de overheid. Zij kunnen officiële berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Degenen die dat willen, moeten een digitale kanaal kunnen kiezen voor hun contact met de overheid. Communicatie op papier blijft mogelijk. Om te kunnen voldoen aan de wet zijn een aantal aanpassingen nodig in de organisatie, met name in het Zaaksysteem van onze gemeente.</p>					
Toename van de vraag uit de samenleving					
<p>Vanuit de samenleving is een toenemend beroep op de overheid te constateren. Er is een stijging van onder meer aanvragen, meldingen, vergunningen; van toenemende participatie bij maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen; een toenemende behoefte aan meer informatie van de overheid; een toenemend beroep op en betrokkenheid van de gemeente bij ontwikkelingen zoals in het ruimtelijk domein; meer zienswijzen op plannen, WOB-verzoeken en art 34 vragen. Dit betekent dat de gemeentelijke organisatie daarop moet anticiperen. Dat vraagt actuele beleidsvisies (participatie/communicatie, dienstverlening, informatiebeleid). Daarnaast een adequate personele bezetting en actuele (digitale) instrumenten en werkprocessen om een goede dienstverlening aan en facilitering van de samenleving te kunnen bieden. Hierna volgen daarvoor een aantal investeringen (1 t/m 5).</p>					
1. Nieuwe website	-168.000	-25.000	-25.000	-25.000	M

Een nieuwe website is wenselijk om beter aan te kunnen sluiten bij de behoeften van onze inwoners. Ook loopt het contract af met de huidige leverancier en is een nieuwe aanbesteding nodig. De kosten in 2022 betreffen de aanschaf en implementatie van de nieuwe website. De € 25.000 structureel per jaar betreffen extra kosten ten opzichte van onze huidige site (= € 25.000 per jaar) voor extra mogelijkheden.

2. Uitwerken programma "sterke dienstverlening"	-250.000	-	-	-	M
Dekking uit eenmalige middelen	250.000	-	-	-	

Om de gemeentelijke ambities m.b.t. dienstverlening, participatie/communicatie te kunnen realiseren dienen die een vertaling te krijgen naar een uitvoeringsprogramma gericht op een organisatie die uitvoering kan geven aan die visies. Om een goede vertaalslag te kunnen maken van de huidige naar de gewenste situatie is externe ondersteuning nodig.

3. Extra capaciteit afdeling Ruimte	-180.000	-180.000			M
Dekking uit eenmalige middelen	180.000	180.000			

De inwoners doen een toenemend beroep op de gemeente in het ruimtelijk domein, zoals hiervoor geschetst. Daarnaast speelt dat er in bepaalde gebieden veel ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden of voorbereid worden die impact hebben op de omgeving. De veranderende vraag uit de samenleving vraagt een daarop anticiperende overheid. Naast een adequate personele bezetting vraagt het ook een andere manier van werken in de organisatie. Daartoe worden activiteiten uitgezet in het kader van "sterke dienstverlening". Om die vertaalslag naar een andere manier van werken te begeleiden en te ondersteunen, is de inzet van o.a. een omgevingsmanager nodig.

4. Beleidscapaciteit dienstverlening (KCC)	-88.000	-88.000	-88.000	-88.000	M
---	----------------	----------------	----------------	----------------	----------

De te actualiseren visie op dienstverlening speelt in op de veranderende vraag uit de samenleving, die intensiever en complexer wordt. Dat vraagt een uitwerking naar diverse klantprocessen en een goede inbedding in de organisatie. Om dat te realiseren en actueel te houden is structureel specifieke beleidscapaciteit nodig.

5. Digitalisering en informatievoorziening	-175.000	-22.000	-22.000	-22.000	M
Dekking uit eenmalige middelen	175.000	-	-	-	

Een goede digitale infrastructuur zorgt er voor dat de gemeentelijke organisatie adequaat kan in spelen op de vraag vanuit de samenleving. Hierbij gaat het om een digitale zoekfunctie voor het snel ontsluiten van informatie; een digitaal platform voor onder meer samenwerken met inwoners en partners; inrichten van dashboards om direct inzicht te krijgen in de prestaties. Daarnaast gaat het ook om te zoeken naar moderne informatie en communicatietechnologie die inspeelt op de klantvraag. Een toekomstgericht informatiebeleid gaat daar verder op in. Daar wordt nu aan gewerkt.

Voor de aanschaf van de benodigde instrumenten is een eenmalig budget nodig, inclusief een innovatiebudget om nieuwe instrumenten en technologieën uit te proberen. Voor ondersteuning is structureel extra capaciteit nodig.

Bestuursadviseur communicatie	-60.000	-	-	-	M
Dekking uit eenmalige middelen	60.000	-	-	-	

De afgelopen periode is behoefte gebleken aan de inzet van een bestuursadviseur op communicatiegebied. Ook in het komende jaar met een nieuw college zal deze behoefte er blijven. Daarna is de verwachting dat de taken kunnen worden overgenomen door de strategisch adviseur/beleidsontwikkelaar communicatie.

Werkbudget inwonersparticipatie en actieve communicatie	-20.000	-	-	-	M
Dekking uit eenmalige middelen	20.000	-	-	-	

Voor inwonerparticipatie en communicatie is een beleidsvisie opgesteld. Daarover moet de raad nog een besluit nemen. De verbeteragenda op basis van de quick scan, die in voorbereiding is door een raads werkgroep, wordt daarbij betrokken. Dit geheel krijgt een vertaling naar een uitwerkingsplan waarvoor als start een werkbudget nodig is. Ook om in te kunnen zetten voor onder meer trainingen voor het personeel gericht op het toepassen van de nieuwe werkwijze rond inwonerparticipatie en actieve communicatie en de inzet van activiteiten rond actieve communicatie.

4 | Investeringsplan

Investeringsplan 2022 - 2025

Autorisatie:

R = Raad (als bestuurlijke visievorming of kaderstelling nodig is)

C = College (als nog besluitvorming nodig is)

M = Manager (organisatie als alleen uitvoering nodig is)

Onderwerp	Basis investeringsbedrag				Autorisatie
	2022	2023	2024	2025	
Programma 1 Opgroeien in Epe					
Renovatie St. Bernardusschool Epe		774.192			M
<p>Vanuit de wettelijke plicht om in onderwijshuisvesting te voorzien, moeten de uitgaven voor de renovatie in de begroting worden opgenomen. De kosten (€ 750.000) kunnen worden gedekt uit de reserve huisvesting onderwijs.</p> <p>De uitgaven c.q. kapitaallasten worden gedekt uit de reserve huisvesting onderwijsvoorzieningen (94023).</p>					
Programma 4 Leefbaar en veilig					
Brandweerkazerne Oene				p.m.	R
<p>Uit het spreidingsplan van de brandweer Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) en de verdeling van het materieel is Oene als post aangewezen om een veetakel te herbergen. Deze veetakel past echter niet in de verouderde kleine kazerne. De VNOG gaat daarom gesprekken voeren of het bouwen van een nieuwe kazerne binnen de mogelijkheden past. Er is al een stelpost opgebouwd voor renovatie of nieuwbouw van € 457.000 euro. Onduidelijk is of dit genoeg is, zodra daar duidelijkheid over is nemen we dit op. Dit nieuwe beleid wordt genoemd om verrassingen te voorkomen.</p>					
Flankerende maatregelen VMI/Zuuk			p.m.		R
<p>Begin 2022 zal naar verwachting een gebiedsproces kunnen worden opgestart voor Zuuk en omgeving om te komen tot een verkeersplan met kleinschalige verkeersmaatregelen. Deze maatregelen moeten worden getroffen om de verkeersveiligheid te kunnen waarborgen als gevolg van de nieuwe VMI-ontsluiting (4e aantakking op rotonde N309). In een eerder stadium werd aangegeven dat mogelijk aanbestedingsvoordeel en subsidie(s) zouden kunnen worden aangewend voor deze flankerende maatregelen. Dit is echter niet meer aan de orde, omdat deze mogelijkheden niet beschikbaar blijken te zijn na de onderhandelingen met de provincie hierover. In de loop van 2022 moet duidelijk worden welke kosten gepaard gaan met de uit te voeren maatregelen.</p>					
Programma 6 Epe op orde					
Vervanging bruggen		281.465			M
<p>In 2017 is een nieuw bruggenbeleidsplan (2018-2022) door de raad vastgesteld. In 2023 staat een volgende reguliere vervanging van een brug gepland.</p> <p>De uitgaven c.q. kapitaallasten worden gedekt uit de reserve vervanging bruggen.</p>					
Vervanging Openbare Verlichting	413.413	419.614	400.000	290.000	M
<p>Op basis van het in 2017 door de raad vast te stellen beleidsplan (2017-2026) openbare verlichting zal over een periode van 20 jaar de openbare verlichting in de gemeente worden vervangen. De in de begroting opgenomen middelen zijn - na vaststelling van het plan door de raad - hiervoor beschikbaar.</p> <p>De uitgaven c.q. kapitaallasten worden gedekt uit de reserve vervanging openbare verlichting.</p>					
Knooppuntontwikkeling haltes Vaassen en Epe	31.587				C
<p>De Veluwelijn die door de dorpen Vaassen en Epe rijdt kent een groot aantal in- en uitstappers in beide dorpen. Er is een structureel tekort aan fietsparkeren. Prioriteit ligt bij de realisatie van extra fietsenstallingen bij halte Vaassen-Zuid, als onderdeel van het project reconstructie Apeldoornseweg. Daarnaast is ook het voor- en natransport richting het achterliggende gebied (bijv. Eekterveld) een knelpunt. Hiervoor willen we alternatieve vormen van vervoer aanbieden en mobipunten realiseren.</p>					
Programma 7 Duurzaamheid					
Watertakenplan; vervanging vrijvervalriolering / relining	610.200	619.353	628.643	638.073	M
<p>Op basis van verwachting (levensduur) en periodieke inspecties wordt bepaald welke delen van de vrijvervalriolering vervangen/gerelined dienen te worden. Vanuit het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 is voor de vervanging per jaar een bedrag beschikbaar. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing.</p>					

Watertakenplan; vervangen drukriolering (persleiding)	152.550	154.838	157.161	159.518	M
Op basis van verwachting (levensduur) en inspecties wordt bepaald welke delen van de drukriolering vervangen dienen te worden. Vanuit het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 is voor de vervanging een gemiddeld jaarlijks gelijkblijvend bedrag bepaald. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing.					
Watertakenplan; afkoppelen hemelwater bij rioolvervanging	254.250	258.064	261.935	265.864	M
Vanuit het door het waterschap en de gemeente ingezette BRP-traject, opgenomen in het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 wordt verhard oppervlakte afgekoppeld. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing					
Watertakenplan; Verbeteren buitenruimte-klimaatopgave	55.935	56.774	57.626	58.490	M
Vanuit het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 wil de gemeente de komende jaren wateroverlast locaties aanpakken. Voorbeelden hiervan zijn de wijk Vegtelarij in Epe en de kern Oene.					
Watertakenplan; Vervangen pompen en gemalen	87.462	88.774	90.106	91.457	M
Vanuit het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 wil de gemeente de komende planperiode alle gemalen en pompunits aansluiten op nieuwe besturingssystemen om eenvoudig en direct inzicht te krijgen in meldingen, stringen en algemeen functioneren. In de komende periode gaat dit om 200 stuks besturingen (40 per jaar en 2 PLC besturingen per jaar). Dekking vindt plaats uit de rioolheffing.					
Watertakenplan; Aanleg Bergbezinkvoorziening Epe				1.045.678	M
Om de hoeveelheid water die overstort op oppervlaktewater verder te reduceren wordt in Epe een Bergbezinkvoorziening aangebracht zoals opgenomen in het Gemeentelijk Watertakenplan 2021. Hierdoor stort er minder vervuild water in het oppervlaktewater.					
Watertakenplan; Aanpak stankoverlast Ernst en Apeldoornseweg	100.000				M
Op een tweetal locatie doet zich stankoverlast naar de omgeving voor. Oorzaak hiervan is een inkomende persleiding uit het buitengebied die aangesloten is op het vrijvervalriool. De overlast wordt teruggedrongen zoals opgenomen in het Gemeentelijk Watertakenplan 2021.					
Programma Overhead					
Vervanging bedrijfsmiddelen; ict investeringen	415.543	421.776	428.102	434.524	M
Betreft reguliere vervanging die noodzakelijk is met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering, gebaseerd op een geactualiseerde planning. Ingaande 2011 wordt een nieuwe bekostigingsmethodiek gehanteerd voor dekking van de noodzakelijke ict-investeringen. Het jaarlijks benodigde gemiddelde investeringsbedrag (€ 376.685) wordt gedekt door een in de begroting opgenomen stelpost en door inzet van de ict reserve. De uitgaven c.q. kapitaallasten worden gedekt uit de reserve ict.					

5 | Overzicht baten en lasten per taakveld

Overzicht baten en lasten 2022

Programma / taakvelden	Baten	Lasten	Saldo
<i>Programma 1: Opgroeien in Epe</i>			
4-1 Openbaar basisonderwijs	-	329.351	-329.351
4-2 Onderwijshuisvesting	10.356	1.592.009	-1.581.653
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	572.571	1.953.038	-1.380.467
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	102.268	-102.268
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	19.391	851.461	-832.070
6-2 Wijkteams	-	2.777.459	-2.777.459
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	6.816.876	-6.816.876
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	-	610.708	-610.708
7-1 Volksgezondheid	-	899.844	-899.844
Totaal Programma 1: Opgroeien in Epe	602.318	15.933.014	-15.330.696
<i>Programma 2: Actief in Epe</i>			
5-1 Sportbeleid en activering	-	285.208	-285.208
5-2 Sportaccommodaties	353.731	1.544.369	-1.190.638
5-3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	1.109	666.648	-665.539
5-6 Media	49.616	652.685	-603.069
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	120.297	1.107.503	-987.206
Totaal Programma 2: Actief in Epe	524.753	4.256.413	-3.731.660
<i>Programma 3: Zorg en opvang</i>			
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.664	988.581	-986.917
6-2 Wijkteams	-	820.487	-820.487
6-3 Inkomensregelingen	15.261	389.135	-373.874
6-4 Begeleide participatie	-	1.118.700	-1.118.700
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-	1.374.472	-1.374.472
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	364.930	6.081.829	-5.716.899
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	503.258	-503.258
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	-	443.304	-443.304
7-1 Volksgezondheid	-	32.318	-32.318
Totaal Programma 3: Zorg en opvang	381.855	11.752.084	-11.370.229
<i>Programma 4: Leefbaar en veilig</i>			
1-1 Crisisbeheersing en brandweer		2.248.926	-2.248.926
1-2 Openbare orde en veiligheid	-	113.836	-113.836
7-1 Volksgezondheid	2.286	300.395	-298.109
8-3 Wonen en bouwen	-	77.648	-77.648
Totaal Programma 4: Leefbaar en veilig	2.286	2.740.805	-2.738.519
<i>Programma 5: Ruimte en wonen</i>			
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	564.055	507.414	56.641
5-4 Musea	101.281	285.702	-184.421
5-5 Cultureel erfgoed	-	63.512	-63.512
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	39.912	54.411	-14.499
8-1 Ruimtelijke ordening	72.614	1.014.189	-941.575
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	864.762	813.742	51.020
8-3 Wonen en bouwen	804.929	1.508.691	-703.762
Totaal Programma 5: Ruimte en wonen	2.447.553	4.247.661	-1.800.108
<i>Programma 6: Epe op orde</i>			
2-1 Verkeer en vervoer	33.518	4.226.146	-4.192.628

2-2 Parkeren	-	25.903	-25.903
2-5 Openbaar vervoer	-	1.669	-1.669
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	220.499	1.832.588	-1.612.089
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	911.135	854.707	56.428
Totaal Programma 6: Epe op orde	1.165.152	6.941.013	-5.775.861
<i>Programma 7: Duurzaamheid</i>			
7-2 Riolering	3.108.070	2.554.880	553.190
7-3 Afval	4.510.260	3.506.135	1.004.125
7-4 Milieubeheer	72.839	1.489.681	-1.416.842
Totaal Programma 7: Duurzaamheid	7.691.169	7.550.696	140.473
<i>Programma 8: Toezicht en handhaving</i>			
1-2 Openbare orde en veiligheid	51.722	519.185	-467.463
8-1 Ruimtelijke ordening	-	137.500	-137.500
8-3 Wonen en bouwen	59.734	14.148	45.586
Totaal Programma 8: Toezicht en handhaving	111.456	670.833	-559.377
<i>Programma 9: Bedrijvigheid</i>			
3-1 Economische ontwikkeling	-	116.628	-116.628
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	139.232	-139.232
3-4 Economische promotie	-	627.739	-627.739
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.039	230.418	-222.379
Totaal Programma 9: Bedrijvigheid	8.039	1.114.017	-1.105.978
<i>Programma 10: Weer aan het werk</i>			
6-3 Inkomensregelingen	7.265.405	9.308.819	-2.043.414
6-4 Begeleide participatie	-	4.155.935	-4.155.935
6-5 Arbeidsparticipatie	-	983.993	-983.993
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	868.436	-868.436
Totaal Programma 10: Weer aan het werk	7.265.405	15.317.183	-8.051.778
<i>Programma 11: Bestuur en organisatie</i>			
0-1 Bestuur	-	2.051.039	-2.051.039
0-2 Burgerzaken	398.880	1.186.108	-787.228
0-8 Overige baten en lasten	-	329.156	-329.156
0-9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	12.204	-12.204
Totaal Programma 11: Bestuur en organisatie	398.880	3.578.507	-3.179.627
<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>			
0-5 Treasury	1.161.203	-36.418	1.197.621
0-61 OZB woningen	4.596.530	391.742	4.204.788
0-62 OZB niet-woningen	1.655.941	80.854	1.575.087
0-64 Belastingen overig	-600.218	8.699	-608.917
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	54.807.350	100.000	54.707.350
0-8 Overige baten en lasten	-	180.300	-180.300
3-4 Economische promotie	1.141.806	3.411	1.138.395
Totaal Overzicht algemene dekkingsmiddelen	62.762.612	728.588	62.034.024
<i>Overhead</i>			
0-4 Overhead	119.223	11.981.744	-11.862.521
Totaal Overhead	119.223	11.981.744	-11.862.521
<i>Resultaatbestemming</i>			
0-10 Mutaties reserves	11.240.482	7.904.599	3.335.883
Totaal Resultaatbestemming	11.240.482	7.904.599	3.335.883

Totaal	94.721.183	94.717.156	4.027
--------	------------	------------	-------

6 | Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Verloop reserves en voorzieningen 2022-2025

Bedragen in euro

Soort en naam reserve / voorziening	Stand 1-1-2022	Stand 31-12-2022	Stand 31-12-2023	Stand 31-12-2024	Stand 31-12-2025
Algemene reserve					
90000 Algemene reserve	2.198.852	2.500.232	2.537.613	2.574.993	2.612.374
Totaal Algemene reserve	2.198.852	2.500.232	2.537.613	2.574.993	2.612.374
Bestemmingsreserves					
90002 Bespaarde rente	-	15.536	31.072	46.608	62.143
90003 Eenmalige dekkingsmiddelen	7.109.473	6.517.034	5.555.395	4.893.756	4.477.117
90007 ICT investeringen	3.677.650	3.177.990	2.793.329	2.478.669	2.164.008
90060 Groot onderhoud gem. gebouwen	359.423	365.533	371.644	377.754	383.864
90085 Duurzaamheid	81.973	68.208	54.444	40.679	42.073
92005 Onderhoud wegen	1.334.612	1.357.300	1.379.989	1.402.677	1.425.366
92009 Vervanging openbare verlichting	292.192	158.713	23.706	-	-
92015 Duurzaam Veilig	5.357	5.448	5.539	5.631	5.722
92028 Onderhoud Abri's	13.521	22.672	31.823	40.974	50.125
92035 Overdracht fietspaden RGV	425.741	386.396	347.050	307.705	268.359
92045 Vervanging bruggen	138.933	212.703	286.473	360.242	434.012
93003 Egalisatie winstuitkering Nuon	498.692	453.170	407.648	362.126	316.603
93004 Verkoop 14 aandelen VNB (6%)	325.974	267.533	229.091	210.650	212.208
93006 Afl. achtergestelde lening Nuon	1.888.724	1.888.724	1.888.724	1.888.724	1.888.724
93008 Afl. achtergestelde lening Vitens	2.327.399	2.327.399	2.327.399	2.327.398	2.327.398
94017 Meubilair gymlokalen	34.535	36.541	42.544	37.207	44.482
94023 Huisvesting onderwijsvoorzieningen	5.821.418	6.354.448	6.887.478	7.420.508	7.953.539
94030 Asbestsanering scholen	23.748	24.151	24.555	24.959	25.362
95003 Restauratie/onderh. monumenten	26.429	26.878	27.327	27.776	28.226
95010 Kunst openbare ruimte	46.836	47.632	48.429	49.225	50.021
95018 Renovatie kunst- en natuurgrasvelden	174.260	477.223	480.185	483.148	486.110
95028 Uitvoering Groenstructuurplan	15.571	8.836	1.996	369	633
96013 Groot onderhoud pand Apeldoornseweg 85	21.283	18.693	19.054	19.416	18.571
96028 Risico's sociaal domein	4.770.359	3.023.955	2.933.051	2.917.147	2.998.243
96032 Minimabeleid	352.185	358.172	364.159	370.147	376.134
96050 Participatie	1.638.026	626.030	627.435	628.839	630.244
96109 BUIG-middelen	1.865.198	627.106	658.815	690.523	722.231
97015 Riolering	145.470	145.470	145.470	145.470	145.470
98032 Structuurvisies dorpscentra	3.701	3.764	3.827	3.890	3.953
98035 Starterslening	429.231	473.979	519.443	565.634	612.564
98043 Egalisatie opbrengst bouwleges	498.529	438.504	309.979	181.454	52.929
99000 Bouwgrondexploitatie	3.410.215	3.455.984	3.513.958	3.571.932	3.629.905
99005 Organisatieontwikkeling/langdurige ziekte	11.028	14.626	334.814	655.001	975.189
99007 Herstel schade nutsbedrijven	106.167	107.971	109.776	111.581	113.386
99010 Egalisatie hondenbelasting	55.182	120	1.058	1.996	2.934
99011 Precariobelasting	1.989.536	2.023.358	2.057.180	2.091.002	2.124.825
99016 Herstel en Stimuleringsagenda	1.910.808	2.853.792	2.843.275	2.832.759	2.822.243
99018 Generatiepact	116.993	118.982	120.971	122.960	124.948
99020 Dekking Kapitaallasten	8.163.601	7.934.134	7.644.671	7.325.095	6.889.529
99920 Restantbudgetten 2020	47.000	-	-	-	-
Totaal Bestemmingsreserves	50.156.973	46.424.708	45.452.776	45.021.631	44.889.393

Voorzieningen

Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.906.850	2.056.317	1.902.574	2.089.816	1.907.816
90008 Pensioenen pol. ambtsdragers	4.550.710	4.560.458	4.570.915	4.572.693	4.534.957
92011 Groot onderhoud bruggen	13.456	30.637	43.485	18.202	31.210
92109 Groot onderhoud openbare verlichting	51.353	5.434	4.422	3.376	2.295
97004 Begraven	572.508	517.545	446.649	456.547	466.613
97012 Riolering	1.457.914	1.310.752	1.216.535	1.120.716	1.023.268
97032 Groot onderhoud gebouwen begraafplaatsen	30.798	2.044	2.634	8.421	10.656
98104 Groot onderhoud Ossenstal	26.763	38.161	44.144	58.128	69.824
98125 Bouwgr.expl. fac. n.t.m. kst. afgesl.proj.	88.794	65.303	46.313	47.101	47.902
Totaal Voorzieningen	8.699.146	8.586.652	8.277.670	8.375.000	8.094.541

7 | Bijlage bij paragraaf 4 Financiering

Bijlage bij paragraaf 4 Financiering

bedragen in euro

Kasgeldlimiet.		2022
Toegestane kasgeldlimiet		
In procenten van de grondslag		8,5%
In euro's (1)		8.000.000
Omvang vlottende korte schuld		
Opgenomen gelden < 1 jaar		8.000.000
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		p.m.
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		p.m.
Totaal vlottende korte schuld (2)		8.000.000
Vlottende middelen		
contante gelden in kas		p.m.
tegoeden in rekening-courant		p.m.
overige uitstaande gelden < 1 jaar		p.m.
Totaal vlottende middelen (3)		0
Toets kasgeldlimiet		
Toegestane kasgeldlimiet (1)		8.000.000
Totaal netto vlottende schuld (4) = (2) - (3)		8.000.000
Ruimte (+) / Overschrijding (-) : (1) - (4)		0

Renterisiconorm en renterisico's op vaste schuld		2022
Renterisico op vaste schuld		
Renteherziening op vaste schuld o/g (1a)		0
Renteherziening op vaste schuld u/g (1b)		0
Netto renteherziening op vaste schuld (1) = (1a) - (1b)		0
Te betalen aflossingen (2)		0
Renterisico op vaste schuld (3) = (1) + (2)		0
Renterisiconorm		
Begrotingstotaal (4)		95.000.000
Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (5)		20%
Renterisiconorm (6) = (4) * (5)		19.000.000
Toets renterisiconorm		
Renterisiconorm (6)		19.000.000
Rente op vaste schuld (7)		0
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (8) = (6) - (7)		19.000.000

Rentescema: Rentelasten en rentebaten		2022
Externe rentelasten over de korte en lange financiering (1a)		96.000
Externe rentebaten (idem) (1b)		4.000
Saldo rentelasten en rentebaten (1) = (1a) - (1b)		92.000
Rente die aan het grondbedrijf moet worden doorberekend		0
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffend taakveld moet worden doorgerekend		0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		92.000
Rente over eigen vermogen		1.037.000
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toegerekende rente		1.129.000
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		1.175.000
Renteresultaat op het taakveld Treasury		46.000

8 | Kapitaallasten, personeelskosten, loon- en prijsstijgingen

Toelichting kapitaallasten, personeelskosten, loon- en prijsstijgingen

In de financiële begroting (deel 3 van de programmabegroting) is de analyse van de verschillen tussen de begroting 2021 en 2022. Per programma is het verschil in kapitaallasten, toerekening van personele kosten en loon- en prijsstijgingen in één post verwerkt.

Het totale verschil van alle programma's wordt als volgt verklaard:

1. Kapitaallasten

Op het totaal van rente- en afschrijvingslasten - voortvloeiend uit het bestaande beleid - ontstaat een voordeel van € 491.000, veroorzaakt door met name:

- € 158.000 voordeel door laatste afschrijving in 2021, vrijval in 2022;
- € 213.000 lagere rentelasten door daling van de boekwaarde (afschrijving);
- € 107.000 voordeel door verlaging van de rente van 2,0% naar 1,6%.

Dit was al voor een belangrijk deel ingecalculleerd in de vorige meerjarenbegroting.

2. Personeelskosten

De salariskosten zijn ten opzichte van 2021 gestegen van € 12,8 miljoen naar € 13,5 miljoen. De stijging wordt veroorzaakt door enerzijds een stijging van de salariskosten ('prijsverschil'), voor een bedrag van € 66.000 en anderzijds door een toename van de personeelsformatie ('hoeveelheidsverschil'), voor € 618.000. Het prijsverschil wordt verklaard doordat de netto loonkosten ten opzichte van de begroting 2021 met 0,5% stijgen. In de vorige meerjarenbegroting was voor 2022 rekening gehouden met een stijging van 2,8%. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 195.000. De personeelsformatie is ten opzichte van de begroting 2021 per saldo toegenomen met 6,5 fte. Deze toename is gedekt door de inzet van reguliere budgetten en ziet onder meer op informatisering, juridische zaken, duurzaamheid en WMO.

3. Autonome prijsstijging

De autonome prijsstijging van 1,7% leidt tot een nadeel van in totaal ongeveer € 27.000 op de programma's ten opzichte van de meerjarenbegroting 2021-2024, waarin voor het jaar 2022 rekening was gehouden met een stijging van 1,5%. De percentages van de autonome prijsstijgingen zijn gebaseerd op het imoc -percentage in de meicirculaire 2021 inclusief een bijstelling als gevolg van structurele doorwerking van het gecorrigeerde percentage voor 2021. De VNG adviseert imoc toe te passen, omdat dit gehanteerd wordt bij de rijksbegroting c.q. de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

4. Toerekening uren en overhead vanuit de kostenplaatsen

De kosten van overhead zijn opgenomen op een afzonderlijk programma 'Overhead'. Deze kosten worden niet aan de programma's toegerekend. Het betreft inclusief nieuw beleid, een totaalbedrag van € 9,9 miljoen (2021: € 9,5 miljoen).

5. Doorbelasting aan investeringen en grondbedrijf

In de begroting is de toerekening van personeelskosten aan het grondbedrijf en aan investeringen ten opzichte van de begroting 2021 constant gebleven. Op advies van de provincie wordt de toerekening van personeelskosten aan investeringen en het grondbedrijf gefaseerd afgebouwd door opname van een structurele stelpost in de begroting.

Verklaring van gebruikte afkortingen

Verklaring van gebruikte afkortingen

Afkorting	Betekenis
afl.	aflossing
APV	Algemene plaatselijke verordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
B&B	bed and breakfast
B&W	burgemeester en wethouders
B.V.	besloten vennootschap
BBP	bruto binnenlands product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BIG	baseline informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR	beeldkwaliteitsplan openbare ruimte
BRP	basisregistratie personen
BRP-traject	basisrioleringsplan traject
BTW	belasting over de toegevoegde waarde
BUIG	bundeling van uitkeringen aan gemeenten
BWT	bouw- en woningtoezicht
ca.	circa
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAR-Uwo	collectieve arbeidsvoorwaardenregeling-uitwerkingsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CO2	koolstofdioxide
d.m.v.	door middel van
DNB	De Nederlandsche Bank
ED	ervaringsdeskundigen
E-depot	Electronisch depot
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	eenduidige normatiek single information audit
ESW	Eper stoom- en wasserij
etc.	etcetera
EVA	brandweercluster Epe Voorst Apeldoorn
excl.	exclusief
FG	functionaris voor de gegevensbescherming
FMI	functie mengingsindex
fte	fulltime-equivalent
GDI	generieke digitale infrastructuur
GGD	gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGI	gemeentelijke gemeenschappelijke infrastructuur
GVVP	gemeentelijk verkeers- en vervoersplan
GWP	gemeentelijk watertakenplan
Halt	het alternatief
HRM	human resource management
i.h.k.v.	in het kader van
i.p.v.	in plaats van
i.v.m.	in verband met

ICT	informatie- en communicatie technologie
IHP	integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen
IKB	individueel keuzebudget
IKC	integraal kindcentrum
IMOC	inflatie materiële overheidsconsumptie
incl.	inclusief
IOAW	inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IT	informatietechnologie
JOGG	jongeren op gezond gewicht
KCC	klant contact centrum
LED	light-emitting diode
LEJA	Lokaal Educatieve Jeugd Agenda
LOG	landbouwontwikkelingsgebied
m.b.t.	met betrekking tot
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
MDT	multi disciplinair team
MFC	multifunctioneel centrum
MIP	meerjareninvesteringsplan
MJB	meerjarenbegroting
mIn.	miljoen
MJOP	meerjarenonderhoudsplan
n.t.b.	nader te bepalen
N.V.	naamloze vennootschap
n.v.t.	niet van toepassing
NOG	Noordoost Gelderland
NT2	Nederlands als tweede taal
o.a.	onder andere
o.b.v.	op basis van
OAB	onderwijs achterstandenbeleid
OMVV	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V.
OOV	openbare orde en veiligheid
OVIJ	Omgevingsdienst Veluwe IJssel
OZB	onroerende-zaakbelasting
P&O	personeel en organisatie
p.m.	pro memorie
perm. bew.	permanente bewoning
PGB	persoonsgebonden budget
PIA	privacy impact analyse
PIOFHA- JC	personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, automatisering, juridische zaken en communicatie
PMD	plastic, metaal en drankenkartons.
PPS	publiek-private samenwerking
PROO	primair openbaar onderwijs
PSZ	peuterspeelzaal
PWA	Prins Willem Alexander
RDW	Dienst Wegverkeer
RE(K)S	regionale energietransitie (en klimaat) strategie
RGV	voorheen: Recreatie Gemeenschap Veluwe, nu: Leisurelands

RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RSG	Rijks Scholengemeenschap N.O.-Veluwe
RUD	regionale uitvoeringsdienst
(s)GGZ	(gespecialiseerde) geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
SMW-er	school maatschappelijk werker
SOC	security operation center
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
SWO/E	Stichting welzijn ouderen Epe
Syswov	systeem woningvoorraad
t.a.v.	ten aanzien van
t.b.v.	ten behoeve van
t.l.v.	ten laste van
t.o.v.	ten opzichte van
t.z.t.	te zijner tijd
t/m	tot en met
v.w.b.	voor wat betreft
VFP	Vaassen Flexible Packaginging B.V.
VMI	Veluwe Machine Industrie
VNB	Veluwe Nuts Bedrijven
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
VO	voortgezet onderwijs
voorz.	voorziening
Vpb	vennootschapsbelasting
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheid
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WGA	werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WGDI	Wet Generieke Digitale Infrastructuur
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WLZ	Wet langdurige zorg
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WNT	Wet normering topinkomens
WOZ	waardering onroerende zaken
Wsnp	Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening / Waarborgfonds Sociale Woningbouw
wvggz	wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand, sinds 1 januari 2015 heet deze wet Participatiewet